

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Islamofobie ve Velké Británii a Španělsku

Tat'ána Vacovská

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Kulturní antropologie Předního východu

Diplomová práce

Islamofobie ve Velké Británii a Španělsku

Tat'ána Vacovská

Vedoucí práce:

Mgr. Daniel Křížek, Ph.D

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Danielu Křížkovi, Ph.D. za vedení práce a důvěru, kterou ve mně vložil.

OBSAH

1. ÚVOD	1
2. ISLAMOFOBIE	4
2. 1. ÚVOD.....	4
2. 2. KRITIKA ISLAMOFOBIE	6
2. DEFINICE ISLAMOFOBIE	9
3. VELKÁ BRITÁNIE	13
3. 1. MUSLIMOVÉ VE VELKÉ BRITÁNII	13
3. 1. 1. Historie	13
3. 1. 2. Hlavní muslimské organizace	17
3. 1. 3. Muslimské uvědomění.....	19
3. 1. 4. MUSLIMOVÉ A STÁT.....	24
3. 2. ISLAMOFOBIE VE VELKÉ BRITÁNII.....	27
3. 2. 1. Úvod	27
3. 2. 2. Manifestace islamofobních verbálních a fyzických útoků vedených proti muslimům a jejich majetku jednotlivci i skupinou útočníků	29
3. 2. 2. 1. Útoky jednotlivců	30
3. 2. 2. 2. Útoky vedené v přítomnosti dětí a na děti.....	32
3. 2. 2. 3. Útoky vedené skupinou útočníků.....	33
3. 2. 2. 4. Vandalství mířené na muslimský majetek	34
3. 2. 3. Podněcování k náboženské nenávisti BNP.....	37
3. 2. 4. Anti-islámské manifestace.....	42
3. 2. 4. 1. Útoky na hřbitovy.....	43
3. 2. 4. 2. Útoky na mešity a islámská centra.....	44
4. ŠPANĚLSKO	47
4. 1. MUSLIMOVÉ VE ŠPANĚLSKU	47
4. 1. 1. Historie	47
4. 1. 2. Hlavní muslimské organizace	56
4. 1.3. Muslimské uvědomění.....	57

4. 1. 4. Muslimové a stát	60
4. 2. ISLAMOFOBIE VE ŠPANĚLSKU	64
4. 2. 1. Úvod	64
4. 2. 2. Manifestace islamofobních verbálních a fyzických útoků vedených proti muslimům a jejich majetku jednotlivci i skupinou útočníků	71
4. 2. 2. 1. Útoky jednotlivců	72
4. 2. 2. 2. Útoky vedené v přítomnosti dětí a na děti.....	72
4. 2. 2. 3. Útoky skupinou útočníků.....	73
4. 2. 3. Podněcování k náboženské nenávisti extrémně pravicovou skupinou España 2000	74
4. 2. 4. Anti-islámské manifestace	78
4. 2. 4. 1. Útoky na hřbitovy.....	79
4. 2. 4. 2. Útoky na mešity a islámská centra.....	80
5. KOMPARACE VELKÁ BRITÁNIE ŠPANĚLSKO	83
5. 1. MUSLIMOVÉ VE VELKÉ BRITÁNII A ŠPANĚLSKU	83
5. 1. 1. Historie	83
5. 1. 2. Hlavní muslimské organizace	86
5. 1. 3. Muslimské uvědomění.....	87
5. 1. 4. Muslimové a stát	88
5. 1. ISLAMOFOBIE	90
5. 2. 1. Úvod	90
5. 2. 2. Manifestace islamofobních verbálních a fyzických útoků vedených proti muslimům a jejich majetku jednotlivci i skupinou útočníků	95
5. 2. 3. Podněcování k náboženské nenávisti extrémně pravicovými skupinami.....	97
5. 2. 4. Anti-islámské manifestace	98
6. ZÁVĚR	99
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	105

7. 1. KNIHY A ODBORNÉ ČLÁNKY	105
7. 2. ELEKTRONICKÉ ZDROJE	107
8. RESUMÉ.....	115

1. ÚVOD

Od britské studie, která poprvé popsala a pokusila se definovat fenomén islamofobie (tak jak jej chápeme dnes), uběhlo již šestnáct let. Od té doby vznikla řada převážně antropologických a sociologických studií v různých státech Evropy a USA. Ty se snaží popsat, definovat a vymezit jednotlivé aspekty fenoménu, analyzovat jeho příčiny, vzorce a mechanismy šíření a určit, jak tento jev ovlivňuje společnost a vztahy mezi muslimskou a nemuslimskou částí obyvatel ve zkoumané lokalitě a jaký dopad má na kvalitu života a integraci muslimů do majoritní společnosti. Na základě těchto studií byly vytvořeny strategie a doporučení pro vlády k zavedení opatření a osvěty ve zkoumaných zemích, které by vedly k eliminaci islamofobních manifestací. Přes všechnu tuto snahu se fenomén islamofobie a jeho nežádoucí projevy a důsledky nepodařilo eliminovat a naopak v několika posledních letech můžeme pozorovat rostoucí trend islamofobních nálad ve společnosti a intenzifikaci anti-muslimských a anti-islámských manifestací. Proto je velmi důležité a žádoucí pokračovat ve výzkumu tohoto nebezpečného a stále se rozšiřujícího fenoménu.

Ve své práci se budu zabývat fenoménem islamofobie a jeho manifestacemi ve Velké Británii a Španělsku. Tyto země jsem zvolila, protože vykazují určité shodné parametry. Obě země jsou království s parlamentní demokracií, jsou členy Evropské unie, mají dlouhou tradici kontaktů s muslimskými obyvateli, obě země zažily teroristické útoky spáchané či inspirované organizací Al Kajda v hlavních městech, mají zkušenost s muslimskou imigrací a patří mezi státy s nejvyšší muslimskou populací v západní Evropě.

Hlavním cílem této práce je analýza a následná komparace vývoje islamofobie a jejích anti-islámských a anti-muslimských projevů manifestovaných částí nemuslimské populace a také zjistit, jaký vliv a dopad mají na život muslimských minorit a na vztahy mezi muslimskou

minoritou a nemuslimskou majoritou ve Španělsku a Velké Británii. Práce si neklade za cíl analyzovat všechny projevy a aspekty islamofobie. (např. diskriminaci v zaměstnání, vzdělání, bydlení a poskytování služeb a servisu, nedostatek ustanovení a respektu k muslimům ve veřejných institucích). Tyto formy islamofobie budou v práci zmíněny okrajově, pro komplexnější pochopení fenoménu, ale nebudou rozebrány do detailů, protože nelze popsat všechny aspekty a projevy islamofobie v rozsahu diplomové práce, aniž by tak nevznikl pouze povrchní text bez hlubší analýzy a zamyšlení.

Práce je rozdělena na čtyři hlavní části a podkapitoly.

První kapitola poskytuje vhled do problematiky fenoménu islamofobie a seznamuje čtenáře blíže s vývojem vědeckého výzkumu zaměřeného na tento jev. Kapitola se také zabývá kritikou vhodnosti označení fenoménu pojmem islamofobie a nabízí alternativní pojmy a náhledy na problematiku. Protože v rámci akademické obce dosud nevznikl ustálený konsensus o definici islamofobie, závěr kapitoly nabízí několik definic fenoménu islamofobie a definici, z které tato práce vychází.

Druhá kapitola se zaměřuje na problematiku islamofobie a anti-islámských a anti-muslimských manifestací ve Velké Británii. Kapitola se dále dělí na dvě hlavní podkapitoly.

První podkapitola se zabývá historií a vývojem kontaktů muslimů a Velké Británie, jejich postupným usazením v zemi a poskytuje demografické údaje. Následně představuje významné britské muslimské organizace a funkce, které sehrávají jako zástupci a mluvčí muslimů při oficiálních jednáních s vládou a dalšími významnými činiteli a organizacemi ve státě. Závěrem podkapitola rozebírá pozvolnou emancipaci a uvědomění muslimů a vznešení požadavků na náboženská práva a právo na ochranu od státu. Poslední část dále rozpracovává vztah mezi muslimy a státem.

Druhá podkapitola se věnuje islamofobii a projevům anti-muslimské a anti-islámské manifestace. První část zahrnuje vývoj islamofobie ve Velké Británii a upozorňuje na velký vliv mediálního a politického diskurzu na utváření a šíření islamofobních nálad ve společnosti. Druhá část představuje konkrétní příklady anti-muslimských a anti-islámských útoků páchaných jednotlivci a skupinou útočníků a to, jaké následky mají tyto činy na životy obětí a muslimských komunit. Tato část práce také poukazuje na využívání islamofobní rétoriky nejvýraznější ultra pravicovou stranou v zemi, která se zaměřuje na kampaň proti muslimům a islámu.

Třetí kapitola se zabývá situací ve Španělsku a kopíruje strukturu popsanou v případě Velké Británie.

Čtvrtá kapitola zahrnuje komparaci vycházející z analýz druhé a třetí kapitoly. Účelem komparace je snaha najít určité shodné znaky vývoje islamofobie, vlivu mediálního a politického diskurzu na šíření a vyvolávání islamofobních nálad ve společnosti a projevů anti-islámských a anti-muslimských manifestací a upozornit na ty, v kterých se liší, a na základě tohoto porovnání hlouběji porozumět tomuto složitému a nebezpečnému fenoménu.

V současné době téměř neexistuje odborná literatura v českém jazyce zabývající se fenoménem islamofobie, a proto práce vychází převážně z pramenů v anglickém a španělském jazyce. Problematickým aspektem je relativní recentnost výzkumu fenoménu islamofobie, a v důsledku toho existuje stále málo publikací na toto téma. Ve Velké Británii vzniklo již několik studií a bylo vydáno několik knih o islamofobii, přesto je množství literatury stále nedostatečné. Ve Španělsku je situace o něco svízelnější, protože zde je výzkum islamofobie teprve na začátku a stále je velká nouze o publikace zabývající se islamofobií a řada islamofobních projevů je stále často označována spíše za xenofobní či rasistické. Ve Španělsku také stále neexistuje oficiální monitorace anti-islámských a anti-muslimských

manifestací. To vše ztěžuje a zpomaluje výzkum tohoto jevu ve Španělsku, který nabývá na intenzitě. I přesto existuje dostatek zdrojů umožňujících smysluplnou analýzu a vyvození závěrů z obou zkoumaných zemí.

Přepisy názvů místních i mezinárodních organizací a pojmů z anglického a španělského jazyka budou přepsány do českého jazyka, pokud pro ně existují ustálené české ekvivalenty. V případě, že tomu tak není, je napsán pojem či název organizace v původním jazyce. Pro přepisy názvů místních i mezinárodních islámských organizací bude práce používat přepisů z arabského jazyka, a to podle normy profesora L. Kropáčka ustanovené v jeho knize „Duchovní cesty islámu“ a „Islám a Západ: Historická paměť a současná krize.“

2. Islamofobie

2. 1. Úvod

V současné době se v Evropě čím dál častěji objevuje termín islamofobie nejen v akademickém, ale i politickém a laickém diskurzu, přestože se dosud odborná obec neshodla na jednotné definici, explicitně definující, co fenomén islamofobie je, jak se projevuje a zda je použití termínu islamofobie relevantní. Většina vědců se však shoduje, že zvláště od teroristických útoků z 11. 9. 2001 v USA lze pozorovat ze strany majoritní evropské společnosti rostoucí nevraživost, projevující se v různých formách a různé intenzitě vůči islámu a muslimským komunitám v Evropě. Proto je třeba tento sociální jev pojmenovat a definovat, aby bylo možné proti němu účinně zasáhnout a eliminovat ho.

Slovo islamofobie se poprvé objevuje v tištěné formě v 20. a poté v 70. letech minulého století ve francouzštině jako *islamophobie*, avšak originální původ slova nelze doložit. V obou případech měla

islamophobie odlišný význam než má dnes. Na rozdíl od dnešního vnímání islamofobie jako fenoménu negativně zaměřeného proti islámu a muslimům, popisovala tehdy neshody a rozdíly uvnitř islámu a v 70. letech 20. století měla označovat strach liberálních muslimů, kteří se obávali šíření a nápodoby íránské formy tradičního islámu po tzv. Íránské islámské revoluci. Může se zdát, že anglická verze *islamophobia* byla jednoduše přeložená z francouzské *islamophobie*, je však více pravděpodobné, že jde o neologismus.¹ Anglická *islamophobia* se poprvé objevuje v tištěné podobě v 90. letech 20. století a zahrnuje v sobě jednak negativní a pejorativní vnímání islámu a stejně tak diskriminaci vůči muslimům vyplývající z rasové nenávisti a předsudků.²

Zlomovým bodem pro rozšíření pojmu a odborné studium fenoménu se stala studie z roku 1997 provedená *The Runnymede Commission on British Muslims and Islamophobia* (CBMI). Studie vznikla, aby upozornila na znepokojující nárůst diskriminace a nepřátelství vůči muslimům ve Velké Británii a hlavně aby tento jev definovala a pojmenovala. Pojem islamofobie je zde stručně popsán jako „*slovo, které není ideální, ale je rozeznatelné, stejně jako xenofobie a eurofobie a je užitečnou zkratkou, odkazující k strachu z islámu a nenávisti k islámu – a proto k strachu a antipatii ke všem nebo většině muslimů.*“³ Klíčem k určování islamofobie má pak být rozlišování mezi „otevřeným“ a „uzavřeným“ pohledem na islám. Obě kategorie jsou rozděleny na osm podkategorií, které proti sobě stojí v opozici, kdy „otevřený“ pohled je chápán jako pozitivní a „uzavřený“ pohled naopak jako negativní vnímání islámu: ⁴

¹ Allen, Ch, (2007): *9. Islamophobia and its consequences*; In: *European Islam: Challenges for Public Policy and Society*, Brusel: CEPS, s. 148, dostupné na: mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/.../8_Islamophobia.pdf, 10. 2. 2012.

² Martín-Muñoz, G. (2010): *Unconscious Islamophobia*, *Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge*, vol. VIII, n. 2, Fall 2010, p. 21-28, s. 22.

³ Conway, G. a kolektiv: (1997): *Islamophobia: A Challenge for Us All*; Report of the Runnymede Trust: Commission on British Muslims and Islamophobia, London: Runnymede Trust, s. 1

Rozlišení	Uzavřený pohled	Otevřený pohled
1. Monolitický / rozmanitý	Islám je nahlížen jako jednotný monolitický blok, statický a nereagující na nové skutečnosti.	Islám je nahlížen jako rozmanitý a progresivní, s vnitřní rozmanitostí, debatami a rozvojem.
2. Oddělený / interaktivní	Islám je nahlížen jako oddělený a „jiný“: a) nemá žádné společné cíle a hodnoty s ostatními kulturami; b) není jimi ovlivněn; c) neovlivňuje je.	Islám je vnímán jako vzájemně související s ostatními vyznáními a kulturami: a) mají určité společné hodnoty a cíle b) je jimi ovlivněn c) a obohacuje je
3. Podřadný / odlišný	Islám je vnímán jako podřadný vůči Západu: barbarský, iracionální, primitivní a sexistický.	Islám je vnímán jako výrazně odlišný, ale ne podřadný a je hoden rovnocenného respektu
4. Nepřítel / partner	Islám je vnímán jako násilný, agresivní, ohrožující, podporující terorismus a zahrnutý ve „střetu civilizací“.	Islám je aktuální a potenciální partner pro společnou kooperaci a řešení společných problémů.
5. Manipulativní / upřímný	Islám je vnímán jako politická ideologie používaná pro politický a vojenský prospěch.	Islám je vnímán jako upřímná náboženská víra praktikována upřímně.
6. Kritika Západu zamítnuta / brána v úvahu	Kritika Západu je odmítnuta jako zcestná	Kritika Západu a dalších kultur je brána v úvahu a debatuje se o ní.
7. Diskriminace je bráněna / kritizována	Nepřátelství vůči islámu, diskriminace muslimů a jejich exkluze z majoritní společnosti jsou ospravedlňovány.	Debaty a nesouhlas s islámem nesnižují snahu o boj proti diskriminaci a exkluzi.
8. Islamofobie vnímána jako přirozená / problematická	Anti-muslimské nepřátelství je akceptováno jako přirozené a „normální“.	Kritické pohledy na islám jsou vystaveny kritice, aby nebyly neadekvátní a nespravedlivé.

2. 2. Kritika islamofobie

Přístup „otevřeného“ a „uzavřeného“ přístupu k islámu je CBMI vyčítán jako příliš zjednodušující a černobílý. Nepokrývá velmi důležitou šedou zónu na pomyslné černobílé škále a opomíjí tak jednotlivé nuance a variace, pod kterými se mohou schovávat islamofobní manifestace. „Uzavřený“ a „otevřený“ přístup také nevysvětluje, proč je tento fenomén

⁴ Ibid: s. 4

v posledním desetiletí na vzestupu a jeho možné příčiny.⁵ V souvislosti s bipolární prezentací islamofobie dochází u široké veřejnosti k přenosu černobílé optiky i na muslimy jako jednotlivce. Muslimové začali být dělení na „moderní“ a „radikální“; „dobré“ a „špatné“; „otevřené“ a „uzavřené“. To vše je umocňováno všudypřítomnou mediální masáží, která dualistický pohled na muslimskou komunitu značně umocňuje.⁶

Zvolení termínu islamofobie samo o sobě vyvolává vlnu kritiky. Často je kritizováno zahrnutí slova „fobie“. *„Fobie je z medicínského hlediska závažné psychické onemocnění, které ovlivňuje pouze minoritní část společnosti. Zatímco strach z muslimů není pouze psychické onemocnění a nezahrnuje jen minoritní část společnosti“*⁷ Marcel Maussen podotýká, že *„Islamofobie v sobě zahrnuje všechny možné druhy odlišných diskurzů a chování a naznačuje, že všechny vycházejí ze stejného ideologického jádra, tedy iracionálního strachu (fobie) z islámu.“*⁸

Problém vyvolává i slovo „islám“, protože podle mnohých nereflexuje, že islamofobní chování je vedeno nikoliv proti islámu jako takovému, ale proti muslimům. Fred Halliday navrhuje použití termínu *anti-Muslimism* namísto islamofobie, protože první podle něj lépe vystihuje situaci, které jsou muslimové v Evropě vystavěni: *„v dnešní době je útok veden nikoliv proti islámu jako víře, ale proti muslimům jako lidem; pojem muslimové zahrnuje vše, speciálně imigranty, kteří mohou být zastřešeni tímto termínem.“*⁹

⁵ Allen, Ch. (2007): *The „first“ decade of Islamophobia: 10 years of the Runnymede Trust report: „Islamophobia: a challenge for us all“*, UK, s. 7, dostupné na: http://www.euromedalex.org/sites/default/files/Decade_of_Islamophobia.pdf, 10. 2. 2012.

⁶ Ibid., s. 8.

⁷ Richardson, R. (2012): *Islamophobia or anti-Muslim racism-or what?-concepts and terms revisited*, s. 4, dostupné na: <http://www.insted.co.uk/anti-muslim-racism.pdf>, 20. 10. 2012.

⁸ Cesari, J. a kolektiv (2006): *Secularization and Religious Divides in Europe: Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamofobia is more a predicament than a explanation*, 6th PCRD of European Commission, s. 6, dostupné na: <http://www.libertysecurity.org/article1167.html>, 20. 10. 2012.

⁹ Lopéz, F.; B. (2011): *Towards a definition of Islamophobia: a approximations of the early twentieth century*, Ethnic and Racial Studies Journal, Ver.1, Nov. 2011, s. 3-4, dostupné na: http://peer.ccsd.cnrs.fr/docs/00/64/51/04/PDF/PEER_stage2_10.1080%252F01419870.2010.528440.pdf, 20. 10. 2012.

Další termín „*anti-Muslim hate crime*“ obdobně jako „*anti-Muslimism*“, vychází z teze, že většina útoků vedených proti muslimům, je motivována politickým přesvědčením založeným na víře, že muslimové představují bezpečností ohrožení dané země, spíše než na strachu nebo nenávisti k islámu jako takovému.¹⁰ Kromě těchto výrazů jsou používány i další varianty: *anti-Arab racism*, *anti-Muslim Racism*.¹¹

Kritika vychází také z rasového, etnického a náboženského konceptu. Tato kritika vychází z předpokladu, že islamofobie je neadekvátní označení, protože jde o formu rasismu a není třeba ji vydělovat od ostatních forem rasismu a specificky ji pojmenovávat. Jiný pohled naznačuje, že islamofobie je novou formou rasismu, tzv. kulturního rasismu, který kombinuje mimo jiné elementy jako rasu, náboženství, nacionalismus, kulturu a historii.¹²

Existuje skupina kritiků a zájmových skupin, které se snaží vyvolat dojem, že islamofobie byla uměle vykonstruována v rámci politické korektnosti, aby sloužila k umlčení kohokoliv, kdo by se odvážil legitimně kritizovat islám.¹³ Tento diskurz využívá např. ultra pravicově orientovaná britská politická strana Britská národní strana (BNP).¹⁴ Etnická kritika vychází z předpokladu, že muslimové nečelí diskriminaci kvůli praktikování své víry-islámu, ale spíše v důsledku své etnické¹⁵ příslušnosti.¹⁶

¹⁰ Githens-Mazer, J.; Lambert, R. (2010): *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study*, European Muslim Research Centre, University of Exeter, Londýn, s. 17

¹¹ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term „Islamophobia“*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, vol. VIII, n. 2, Fall 2010, p. 115-128, s. 121.

¹² Ibid: s. 117-118

¹³ Conway, G. a kolektiv: (1997): *Islamophobia: A Challenge for Us All*; Report of the Runnymede Trust: Commission on British Muslims and Islamophobia, London: Runnymede Trust, s. 4

¹⁴ Allen, Ch. (2010): *An Overview of Key Islamophobia Research*, National Association of Muslim Police (NAMP), s. 6, dostupné na: <http://www.amnestypolizei.de/d/wpcontent/uploads/Muslime+Polizei.pdf>., 24. 10. 2012.

¹⁵ Etnická skupina: je kategorie nebo skupina lidí, kteří jsou považováni za významně odlišné od ostatních v rámci kulturních (dialekt, náboženství, tradice, aj.) a někdy i fyzických charakteristik (barva kůže, tvar těla, aj).

¹⁶ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term „Islamophobia“*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, vol. VIII, n. 2, Fall 2010, p. 115-128, s. 119

Od vydání studie CBMI v roce 1997 a zvláště po útocích z 11. 9. 2001 v USA, kdy byl zaznamenán prudký nárůst nepřátelství a útoků vůči muslimským komunitám v USA i v Evropě, se pojem islamofobie natolik rozšířil, že se i přes výše zmíněnou kritiku ujal v laickém i akademickém prostředí.

2. 3. Definice islamofobie

Od 9. 11. 2001 až dodnes vzniklo několik studií zabývajících se fenoménem islamofobie. Tyto studie se snaží nalézt kořeny, příčiny a důsledky islamofobie, aby na jejich základě bylo možné určit definici islamofobie, vymezit její hranice a vytvořit strategie boje proti tomuto nebezpečnému fenoménu. Mezi významné studie patří např.:

1. Islamophobia and its consequences on Young people (2004)

V roce 2004 proběhla konference pořádaná European Youth Centre Budapest, kde byla islamofobie definována jako „*strach z či předpojaté stanovisko vůči islámu, muslimům a záležitostem, které se jich týkají..... Bez ohledu na to, zda na sebe bere formu každodenního rasismu, diskriminace nebo více násilné podoby, je islamofobie porušováním lidských práv a hrozbou pro sociální kohezi.*“¹⁷

2. CBMI: Islamophobia: issues, challenges and action (2004)

Studie je revizí zprávy *Islamophobia a challenge for us all* z roku 1997 a reflektuje, jak se situace od roku 1997 vyvinula, a snaží se opravit mylné předpoklady původní zprávy.

---

¹⁷ Ramberg, I. a kolektiv (2004): *Islamophobia and its consequences on Young people*, Budapešť: Directorate of Youth and Sport of the Council of Europe, dostupné na: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Publications/Islamophobia_consequences_young_people_en.pdf, 21. 10. 2012.

Islamofobie je zde popsána takto „ *Islamofobie je v Západní kultuře již po mnoho století. Bere na sebe odlišné formy v různých časových obdobích a v odlišných kontextech.*“¹⁸ „*Institucionální islamofobie může být definována jako ty stanovené zákony, zvyky a praktiky, které reflektují a produkují nerovnost ve společnosti mezi muslimy a nemuslimy.*“¹⁹

3. Multiculturalismus, Islam and Clash of Civilisations

Theory: rethinking Islamophobia (2004)

Gabriele Marranci vytvořil hypotézu, na základě které definuje islamofobii jako „ *...nepřátelství, které má svůj důvod ve strachu z multikulturalismu a jeho následků... Islamofobie pochází z obrany a resistance vůči možným účinkům z reálných multikulturních kontaktů mezi islámskými a evropskými/západními hodnotami.*“²⁰

4. Defining Islamophobia

Vlastní definici islamofobie vytvořila organizace *Forum Against Islamophobia and Racism (FAIR)* založená v roce 2001 v Londýně.

„ *Islamofobie je strach, nenávisť a nepřátelství mířené proti islámu a muslimům. Islamofobie ovlivňuje všechny aspekty života muslima a může být vyjádřena v několika podobách: útoky, zneužívání a násilí vůči muslimům; útoky na mešity, islámská centra a muslimské hřbitovy; diskriminace v zaměstnání, vzdělání, bydlení a poskytování služeb a*

---

¹⁸ Stone, R. a kolektiv (2004): *Islamophobia“ issues, challenges and action: A report by the Commission on British Muslims and Islamophobia*, Londýn: Trentham Books, s. 7

¹⁹ Ibid.: s. 14

²⁰ Marranci, G. (2004): *Multiculturalismus, Islam and Clash of Civilisations Theory: rethinking Islamophobia*, Culture and Religion Vol. 5, No 1, 105-113, Routledge: Taylor and Francis Group, s. 113

servisu; nedostatek ustanovení a respektu k muslimům ve veřejných institucích.²¹

5. Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia (2006)

Studie vznikla pod záštitou *European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia* (EUMC). Tato studie neutvořila vlastní definici islamofobie a zaměřuje se na monitorování islamofobního chování a projevů v několika vybraných státech EU a na konci zprávy je řada doporučení k eliminaci islamofobní manifestace. Při určování fenoménu a islamofobních projevů vychází studie z „*mezinárodně uznávané normy o rasismu a pokračující práce Evropské rady a Spojených národů.*“²²

Specificky islamofobní čin by měl splňovat následující kritéria:

- „*Přesvědčení oběti, že šlo o islamofobní zločin, je prvním krokem k uvědomění si, že tento incident může být islamofobní.*
- „*Incident může být také označen za islamofobní, jestliže útočník považuje za cíl zneužití muslima, ačkoliv on/ona nemusí být ve skutečnosti muslim.*“²³

Zpráva také upozorňuje na obecně špatný stav sběru dat zabývajících se rasově nebo nábožensky motivovanými zločiny. Pokud jsou data k dohledání, pak neexistuje registr, který by vyděloval útoky vedené specificky proti muslimům. V důsledku toho je nedostatek dostupných a kvalitních dat ve zkoumaných zemích.²⁴ Ke komplexnímu pochopení fenoménu probíhala souběžně s touto studií další studie EUMC: „*Perceptions of Discrimination and Islamophobia. Voices from*

²¹ *Defining Islamophobia*, dostupné na: <http://www.fairuk.org/docs/defining%20islamophobia.pdf>, 24. 10. 2012

²² EUMC (2006): *Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia*, s. 60, dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdf, 20. 10. 2012.

²³ *Ibid.*, s. 63,

²⁴ EUMC (2006): *Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia*, s. 65-67, dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdf, 20. 10. 2012.

Members of Muslim Communities in the European Union.“ Ta se zaměřila na výpovědi a vnímání islamofobie z pohledu muslimů žijících v Evropě.

6. EMRC: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study (2010)

Tato studie se specificky zaměřuje na islamofobii a anti-muslimské zločiny páchané z nenávisti v Londýně.

„ Nebezpečí islamofobie a anti-muslimských zločinů páchaných z nenávisti může ohrozit základní lidská práva, základní aspekty občanství a koexistenci partnerství mezi muslimy a nemuslimy v současné Evropě.“²⁵

Studie dále tvrdí, že islamofobie a anti-muslimské zločiny páchané z nenávisti *„ jsou vždy motivovány negativním pohledem na muslimy, který (útočníci) získali z mainstreamových nebo extrémně nacionálních reportáží či komentářů z médií. Navíc existuje důkaz, že hlavním motivem pro násilí páchané na muslimech je negativní a falešná víra, že muslimové představují bezpečnostní nebo teroristickou hrozbu.“²⁶*

Ve své práci budu vycházet z následující definice islamofobie, protože se nejvíce přibližuje mému chápání a nazírání tohoto fenoménu.

Islamofobie je předpojatost, strach a nenávist vůči muslimům a islámu. Obětí islamofobie se může stát i nemuslim, který je z nějakého důvodu za muslima považován. Islamofobie se projevuje v několika formách:

- fyzické a verbální útoky, zneužívání a násilí vůči muslimům.
- útoky na mešity, islámská centra a muslimské hřbitovy.

²⁵ Githens-Mazer, J. a Lambert, R. (2010): *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study*, European Muslim Research Centre, London: University of Exter, s. 7.

²⁶ Ibid., s. 7.

- diskriminace v zaměstnání, vzdělání, bydlení a poskytování služeb a servisu.
- nedostatek ustanovení a respektu k muslimům ve veřejných institucích.

3. Velká Británie

3. 1. Muslimové ve Velké Británii

3. 1. 1. Historie

Kontakt Velké Británie a muslimů lze vysledovat minimálně tři století zpátky skrze obchodní kontakty a později koloniální správu Velké Británie nad Indií.²⁷ Britská Východoindická společnost najímala bengálské a kašmírské muslimy jako námořníky a obchodníky, kteří se postupně začali usazovat na britské půdě a zvláště pak v Londýně.²⁸ Otevření Suezského průplavu (1896) znamenalo pro Británii velký úspěch na mezinárodním poli a vedlo také k najímání další levné pracovní síly pro rozšiřující se námořní a obchodní odvětví. Muslimové se postupně usadili a utvořili malé komunity v přístavních městech Londýně, Cardiffu, Liverpoolu, Hullu..., kde pak převažovala jemenská komunita.²⁹

V 19. století v Británii začíná působit i muslimská inteligence a obchodníci. Mezi nejvýraznější postavy tohoto období patří Henry William Quilliam, britský občan, který během svého pobytu v Maroku

---

²⁷ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey* ; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 5., dostupné na:

http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf., 14. 2. 2013.

²⁸ Nielsen, J.,S. a kolektiv (2010): *Yearbook of Muslims in Europe: Volume 2*; Leiden: Brill, s. 545

²⁹ Open Society Institute (2002): *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, s. 75. , dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>, 23. 9. 2011.

(1887) konvertoval k islámu a stal se vůdčí postavou muslimů v Liverpoolu.³⁰ H. W. Quilliam založil týdeník *Půlměsíc* vydávaný v letech 1893-1908 a vydal knihu *Víra islámu*.³¹ V roce 1889 se město Woking stalo místem pro první oficiální výstavbu mešity na Britském ostrově.³² Další mešita byla založena muslimskou obcí v Liverpoolu, kde se podařilo získat finance i na zřízení a vedení sirotčince a domu pro děti (Domov Medina), muslimskou akademii a literární a debatní společnost scházející se každý týden.³³ V roce 1928 byla postavena nejznámější mešita v UK, Centrální londýnská mešita.³⁴

Odhaduje se, že v roce 1920 žilo ve Velké Británii přibližně 11 000 muslimů včetně konvertitů.³⁵ Po 2. světové válce dochází k prudkému nárůstu počtu muslimů ve Velké Británii v důsledku několika migračních vln.

V průběhu 50. a 60. let 20. století přichází první výrazná vlna muslimů převážně ze zemí Commonwealthu a hlavně z Indie a Pákistánu. Šlo převážně o nekvalifikované a částečně kvalifikované muže najímané na práce v průmyslových odvětvích a stavebnictví. Cílem bylo získat levnou pracovní sílu na práci, kterou Britové nechtěli vykonávat a nastartovat britskou ekonomiku narušenou válkou.³⁶ Tito pracovníci původně neměli v úmyslu se usadit natrvalo. Chtěli si vydělat peníze na základní kapitál pro založení vlastní živnosti a následně se vrátit zpět do zemí svého původu, kde zanechali své

---

³⁰ Ibid., s. 75.

³¹ Conway, G. a kolektiv: (1997): *Islamophobia: A Challenge for Us All*; Report of the Runnymede Trust: Commission on British Muslims and Islamophobia, Londýn: Runnymede Trust, s. 13.

³² Open Society Institute (2002): *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, s. 75., dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>., 23. 9. 2011.

³³ Conway, G. a kolektiv: (1997): *Islamophobia: A Challenge for Us All*; Report of the Runnymede Trust: Commission on British Muslims and Islamophobia, Londýn: Runnymede Trust, s. 13.

³⁴ Open Society Institute (2002): *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, s. 75, dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>., 23. 9. 2011.

³⁵ Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006*; *Islam and Christian–Muslim Relations*, Vol. 18, No. 4, 447–477, Routledge: Taylor and Francis Group, s. 447.

³⁶ Conway, G. a kolektiv: (1997): *Islamophobia: A Challenge for Us All*; Report of the Runnymede Trust: Commission on British Muslims and Islamophobia, Londýn: Runnymede Trust, s. 14.

rodiny.³⁷ Občané Commonwealthu měli po vstupu do UK automaticky přidělena plná politická práva a jejich děti, které se zde již narodily, získaly britské občanství v momentě svého narození.³⁸ V roce 1962 začal platit zákon o imigraci omezující automatický vstup do země pro přistěhovalce ze zemí Commonwealthu. Zákon o imigraci byl v 70. letech 20. století dále rozpracován a ještě zúžil možnost vstupu a automatického získání britského občanství pro občany Commonwealthu.³⁹ Nakonec se většina mužů z první vlny pracovní imigrace usadila v Británii, kam za nimi následně přijely jejich ženy a děti. Došlo tak nejen k znovusjednocení rodin, ale také narození první generace britských muslimů.⁴⁰ V roce 1970 tak vzrostla muslimská populace na 250 000 - 300 000 osob.⁴¹

V 70. letech 20. století prchají v důsledku tzv. afrikanizace muslimové z Ugandy, Tanzanie a Keni do UK.⁴²

V 80. letech 20. století představují hlavní imigrační vlnu muslimští uprchlíci především z Balkánu, Východní Afriky, Blízkého východu a Turecka.⁴³ V této době vzrostl počet muslimů ve Velké Británii přibližně na 1 000 000 osob.⁴⁴

---

³⁷ Fetzer, J.,S.; Soper, Ch.,J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press, s. 26.

³⁸ Nielsen, J.,S. a kolektiv (2009): *Yearbook of Muslims in Europe: Volume 1*, Leiden: Brill, s. 365

³⁹ Ansari, H. (2002): *Report: Muslims in Britain*; Minority Rights Group International; s. 6., dostupné na: http://www.wnss.agh.edu.pl/other/materialy/90_2011_03_31_10_03_41_MRG%20muslimsinbritain.pdf, 4. 2. 2013.

⁴⁰ Fetzer, J.,S.; Soper, Ch.,J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press, s. 26

⁴¹ Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006*; *Islam and Christian–Muslim Relations*, vol. 18, n. 4, p. 447–477, UK: Routledge: Taylor and Francis Group, s. 447

⁴² Open Society Institute (2002): *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, s. 75, dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>, 23. 9. 2011.

⁴³ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 5., dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2. 2013.

⁴⁴ Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006*; *Islam and Christian–Muslim Relations*, vol. 18, n. 4, p. 447–477, UK: Routledge: Taylor and Francis Group, s. 448

Poprvé od roku 1851 proběhlo v roce 2001 sčítání obyvatel, které zahrnovalo otázku, k jaké náboženské příslušnosti se hlásí britští občané. Na základě tohoto sčítání vyšlo najevo, že k islámu se v roce 2001 hlásilo 1, 6 miliónu obyvatel⁴⁵ a islám tak tvoří po křesťanství druhé nejrozšířenější náboženství ve Velké Británii.

Muslimové tvoří 2,8 % všech Britů a 3,1 % obyvatel Anglie.⁴⁶ V rámci věkového průměru má islám nejvíce přívrženců mezi mladými lidmi (33%), což je dáno vysokou porodností mezi muslimy a přílivem mladých muslimských imigrantů.⁴⁷ Polovina britských muslimů se již narodila na území UK.⁴⁸ Prostorově se většina muslimů koncentruje ve velkých městských aglomeracích a přilehlých oblastech. Nejvíce jich žije v Londýně (40%), West Midlands (14,2%), North West (13,4%), Yorkshire a Humber (12,4%) a dále ve Skotsku a Walesu.⁴⁹ (zde mají odlišný systém sčítání obyvatel). Ve Skotsku pak žije nejvíce muslimů v Edinburghu.⁵⁰

Muslimové ve Velké Británii, stejně jako ve světě, tvoří heterogenní společnost složenou z mnoha etnických, národnostních, kulturních skupin a různých odnoží islámu. Převážná většina jsou stoupení sunnitského směru islámu.⁵¹ 74 % muslimů má asijský

---

⁴⁵ Hopkins, P., Gale, R. a kolektiv (2009): *Muslims in Britain: Race, Place and Identities*, Edinburgh: Edinburgh University Press, s. 4

⁴⁶ Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006; Islam and Christian–Muslim Relations*, vol. 18, n. 4, p. 447–477, UK: Routledge: Taylor and Francis Group, s. 448

⁴⁷ FRA (2010): *Experience of discrimination, social marginalisation and violence: A comparative study of Muslim and non-Muslim youth in three EU Member States*; Belgie, s. 18, dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1202-Pub-racism-marginalisation_en.pdf, 23. 10. 2012.

⁴⁸ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 7, dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2. 2013.

⁴⁹ U Skotska a Walesu chybí procentuální vyjádření kvůli odlišnému systému sčítání obyvatel než je to v Anglii.

⁵⁰ Hopkins, P., Gale, R. a kolektiv (2009): *Muslims in Britain: Race, Place and Identities*, Edinburgh: Edinburgh University Press, s. 7

⁵¹ FRA (2010): *Experience of discrimination, social marginalisation and violence: A comparative study of Muslim and non-Muslim youth in three EU Member States*; Belgie, s. 17., dostupné na:

etnický původ: pákistánský, bangladéšský či indický.⁵² Největší skupinou jsou pak muslimové pakistánského etnického původu (42,5%), kteří jsou převážně stoupci súfijského směru islámu Barelvi a Deobandy.⁵³ Další početnější skupina věřících se hlásí k Džamáat at-Tabligh a Džamáate islámí.⁵⁴ Menší skupina věřících vyznává šíitský směr islámu.⁵⁵ Vedle jihoasijské muslimské komunity tvoří významnou část menší etnické skupiny Arabů, Kurdů, Nigerijců, Turků a kyperských Turků. V poslední době přichází také významný počet muslimských uprchlíků z Afghánistánu, Iráku, Iránu a Somálska a Balkánu. Roste také počet konvertitů, zvláště pak z řad afro-karibské komunity.⁵⁶

3. 1. 2. Hlavní muslimské organizace

Ve Velké Británii existuje několik tzv. zastřešujících muslimských organizací, které by měly reprezentovat muslimy jako celek při řešení problémů, požadavků a vyjednávání s vládou, vládními i nevládními organizacemi a veřejností. Mezi nejvýznamnější muslimské organizace patří *Muslim Council of Britain* (MCB), *the Muslim Association of Britain* (MAB) and *the British Muslim Forum* (BMF)⁵⁷. Existuje mnoho dalších

---

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1202-Pub-racism-marginalisation_en.pdf, 23. 10. 2012.

⁵² Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006*; *Islam and Christian–Muslim Relations*, vol. 18, n. 4, p. 447–477, Routledge: Taylor and Francis Group, s. 448.

⁵³ Meer, N. a kolektiv (2010): *Citizenship, Identity and the Politics of Multiculturalism: The Rise of Muslim Consciousness, UK*: Palgrave Macmillan, s. 91.

⁵⁴ Nielsen, J., S. a kolektiv (2009): *Yearbook of Muslims in Europe: Volume 1*; Leiden: Brill, s. 364.

⁵⁵ Fetzer, J., S.; Soper, Ch., J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press, s. 76

⁵⁶ Open Society Institute (2002): *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, s. 76, dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>, 23. 9. 2011.

⁵⁷ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 44., dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2. 2013.

organizací, které působí lokálně a nemají tak široký záběr a zabývají se pouze určitými záležitostmi.

Z těchto tří organizací je nejvýraznější *Muslim Council of Britain*, která vznikla v roce 1997. MCB zastřešuje 450 lokálních, regionálních a národních organizací a tajemník organizace je volen centrální komisí.⁵⁸ Přes snahu organizací vystupovat jako zástupci všech muslimů se jim tento záměr nedaří. Muslimská společnost je heterogenní a složená z řady etnických, národních, kulturních prvků a různých směrů islámu. V důsledku této rozmanitosti se řada muslimů necítí být reprezentována jednou konkrétní organizací, která by je měla reprezentovat jako homogenní společnost.

„Myslím si, že je docela nefér říct, že by muslimskou komunitu měl někdo zastupovat jako celek, protože je to docela složité, protože jsme všichni tak odlišní. Co nás spojuje je naše víra, ale jinak jsme totálně odlišní.“ (Mladá muslimská žena, UK).⁵⁹

Pokud už chtějí být reprezentováni nějakou organizací, dávají přednost lokální či regionální organizaci, která je bližší jejich etniku, kultuře či směru islámu, který vyznávají a lépe tak může prosazovat jejich požadavky. Např. Ahmed Parwez, člen komise islámského informačního centra, na dotaz, jakou organizaci zastupující muslimy považuje za nejvýznamnější v zemi, odpověděl. *„Žádnou. Existují zde významné islámské organizace na lokální úrovni, ale žádná z nich není politicky významná v rámci celého systému.“⁶⁰*

⁵⁸ Meer, N. a kolektiv (2010): *Citizenship, Identity and the Politics of Multiculturalism: The Rise of Muslim Consciousness*, UK: Palgrave Macmillan, s. 90.

⁵⁹ Choudhury, T. a kolektiv (2006): *Perceptions of Discrimination and Islamophobia: Voices From Members of Muslim Communities in The European Union*, EUMC, s. 21., dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/182-Perceptions_EN.pdf, 21. 10. 2012.

⁶⁰ Fetzer, J.,S.; Soper, Ch.,J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press, s. 51.

3. 1. 3. Muslimské uvědomění

S rostoucím počtem muslimů, jejich postupným usazováním, zakládáním a znovusjednocením rodin, došlo i k jejich postupnému sebeuvědomování a hledání nových identit a práv ve Velké Británii. Z počátku „neviditelné“ skupiny muslimů byly vnímány optikou spíše etnického původu než skrze svou příslušnost k náboženství islámu. Postupně se začaly dovolávat uznání jako náboženské skupiny a začaly požadovat stejná práva a ochranu ze strany státu, které požívaly ostatní náboženské skupiny v Británii. S postupnou emancipací přestali být muslimové vnímáni jako „bezproblémová“, „neviditelná“ skupina a naopak začali být, s ohledem na řadu událostí spojených s islámským terorismem a vyhlášením boje proti němu, považováni za hrozbu a nejproblematictější skupinu ve státě. Přestože většina běžných muslimů odsoudila teroristické akce spáchané islamisty jak ve světě, tak i na Britských ostrovech. Muslimové tak začali být chápáni jako ti „jiní“, odlišní a nepřizpůsobiví „Západnímu“ stylu života a myšlení a ohrožující demokratické hodnoty a svobody.

První generace muslimů nedávala příslušnost ke svému náboženství na veřejnosti příliš explicitně najevo a s vidinou návratu do země původu se ani nesnažila domáhat svých práv a budovat trvalé zázemí pro náboženské potřeby. Tato generace stavěla svou identitu na etnických, klanových a rodinných vazbách spíše než na identitě vycházející z islámu. Situace se začala měnit s nástupem druhé a třetí generace britských muslimů, již narozených v UK, kteří na rozdíl od svých rodičů a prarodičů začali stavět skupinovou identitu převážně na základě víry. Identita vystavěná na příslušnosti k islámu se pro ně stala

důležitější než etnické vazby a vazby k domovině jejich předků.⁶¹ Ze sčítání obyvatel z roku 2001 vyšlo najevo, že většina muslimů v kontextu sebeurčení staví náboženskou identitu nad rodinné a etnické vazby.⁶²

Za zlomový bod, kdy se muslimové poprvé hlasitě ozvali, lze považovat tzv. „Rushdieho aféru“, která odstartovala vydáním knihy *Satanské verše* britského spisovatele indického původu Salmana Rushidho 26. září 1988. První oficiální protesty proti knize v Británii proběhly v lednu 1989.⁶³ Přestože jde o knihu fikce nikoliv fakta, muslimové chápali vyobrazení proroka Muhammada v knize za urážku a rouhání proti islámu a žádali stažení knihy z prodeje a zákaz její další distribuce. Prorok byl v knize mimo jiné vyobrazen jako „*bezohledný, chlípňý podvodník, který oklamal své následovníky... a některé verše zahrnuté v Koránu se ukázaly být dílem ďábla.*“⁶⁴ Protesty proti „Satanským veršům“ probíhaly celosvětově a vyvrcholily vyhlášením fatvy iránského ájatolláha Rúholláha Chomejního

14. února 1989 ájatolláhova fatva odsoudila a vyzvala k usmrcení S. Rushdieho.⁶⁵ Reakce části britských muslimů i muslimů ve světě vyvolaly negativní reakce a obavy z islámu i muslimů u nemuslimských obyvatel Británie. Muslimská reakce byla chápána jako útok na svobodu slova a média začala živit vyobrazení hodnot a postojů muslimů a islámu jako neslučitelných s kulturními, sociálními a

⁶¹ Meer, N. a kolektiv (2010): *Citizenship, Identity and the Politics of Multiculturalism: The Rise of Muslim Consciousness*, UK: Palgrave Macmillan, s. 82-83.

⁶² Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 17. dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2. 2013.

⁶³ Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006; Islam and Christian–Muslim Relations*, vol. 18, n. 4, p. 447–477, UK: Routledge: Taylor and Francis Group, s. 448.

⁶⁴ Meer, N. a kolektiv (2010): *Citizenship, Identity and the Politics of Multiculturalism: The Rise of Muslim Consciousness*, UK: Palgrave Macmillan, s.74.

⁶⁵ Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006; Islam and Christian–Muslim Relations*, vol. 18, n. 4, p. 447–477, UK: Routledge: Taylor and Francis Group, s. 448.

demokratickými hodnotami „Západu“ a podporovat sociálně konstruovanou dichotomii společnosti na „my“ (nemuslimové) X „oni“ (muslimové).⁶⁶

Nejdůležitější událost vedoucí k prohlubování dělení na „my“ a „oni“ a nedůvěry a strachu z islámu a muslimů byl teroristický útok spáchaný organizací al-Kájdou 9. 11. 2001 v USA a následné vyhlášení války proti celosvětovému terorismu Bushovou administrativou. K této válce proti terorismu se přidaly i vlády Velké Británie a Španělska, které vyslaly své vojenské jednotky na mise v Afghánistánu a Iráku. Po útocích z 9. 11. 2001 v USA proběhly další teroristické akce spáchané či inspirované al-Kájdou i na evropské půdě: 11. 3. 2004 v Madridu a 7. 7. 2005 v Londýně. Oba tyto útoky měly být údajnou odvetou za vojenskou přítomnost britských a španělských jednotek v Iráku a Afghánistánu.⁶⁷ To vyvolalo další vlny podezřívání a nedůvěry vůči muslimům a islámu, vždy silně přizívanému médii.

Všechny zmíněné události vedly k odklonu vnímání muslimů jako příslušníků heterogenních etnických, národních, rasových, kulturních skupin hlásících se k rozmanitým směrům islámu, k jejich vnímání jako homogenní náboženské skupiny, kteří jsou „jiní“ než „my“ a je potřeba se mít před „nimi“ na pozoru. Jako důsledek nedůvěřivého postoje majority k muslimské minoritě a neustálého vyobrazování muslimů a islámu v převážně negativních konotacích médii, lze vnímat ještě větší přimknutí muslimů k islámu.

---

⁶⁶ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 17., dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2. 2013.

⁶⁷ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 46-47.

„Islám poskytuje obojí, jak pozitivní identitu, skrze kterou lze nalézt solidaritu, tak únik od neustálého, represivního a otravného identifikování (muslimů) v negativních termínech.“⁶⁸

První generace muslimů trpěly diskriminací kvůli své etnické a rasové příslušnosti a byly svými násilníky viděny jako slabé, poddajné, neschopné se bránit. To se však změnilo, když se generace muslimů narozených již v UK začaly aktivně bránit a domáhat stejných práv na ochranu před diskriminací a nábožensky motivovanými útoky, jaké pobíraly ostatní náboženské skupiny. Všechny výše zmíněné události vedly k přesunutí rasově a etnický motivované diskriminaci a násilí k diskriminaci a násilí vůči muslimům pramenící velmi často z islamofobie.⁶⁹

Koncept rozdělení společnosti na „my“ (nemuslimové) a „oni“ (muslimové), může být nahlížen ze strachu, že „oni“ se svým příchodem přinesli odlišné tradice, kulturní postoje a hodnoty vzešlé z „jejich“ náboženství islámu a ohrožují tak „naše“ liberální, demokratické, kulturní hodnoty založené na židovsko-křesťanské tradici. Gabriele Marranci v článku *Multiculturalism, Islam an the Clash of Civilisation Theory: Rethinking Islamophobia* na tento přístup poukazuje.

„ Domnívám se, že Evropa vnímá islám jako transruptivní sílu, která skrz transkulturní procesy může napadat domnělé židovsko-křesťanské dědictví Evropy. Islamofobie má pak původ v obraně a odporu vůči možným efektům reálných multikulturních kontaktů mezi islámskými a „Západními“ hodnotami.“⁷⁰

⁶⁸ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey* ; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 18., dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf , 14. 2. 2013.

⁶⁹ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 20-21.

⁷⁰ Marranci, G. (2004): *Multiculturalism, Islam an the Clash of Civilisation Theory: Rethinking Islamophobia*, Culture and Religion vol. 5, n. 1, UK: Taylor & Francis Ltd, s. 105.

Podobné smýšlení lze nalézt v článku Pniny Webner *Islamophobia: Incitement to Religious Hatred: Legislating for a New Fear?*, který se zabývá otázkou, zda je potřeba nahlížet na islamofobii jako nový druh diskriminace a „nového“ rasismu, jenž potřebuje vlastní označení a speciální kategorizaci a zakotvení v zákoně v rámci boji proti náboženské diskriminaci a rasismu, či nikoliv. P. Weber zde popisuje, že lze islamofobii nahlížet jako postmoderní druh strachu, který utváří z muslimů tzv. „národního ďábla“ par excellence, jenž vyvolává strach a nedůvěru nejen mezi běžnou populací, ale i inteligencí a elitou v „Západní“ společnosti. Utváření „národního ďábla“ není žádným novým fenoménem. Před muslimy byli jako neslučitelní se „Západními“ hodnotami v Británii vnímáni Židé či černoši. Dnes je tento nový „národní ďábel“ chápán jako „*předem morálně nadřazený, otevřeně agresivní, odmítající hodnoty ostatních kultur.*“⁷¹ A proto je tak nebezpečný, protože představuje „*hrozbu pro kulturu národa a jeho morální struktury.*“⁷²

Jak již bylo výše zmíněno, jednou z hlavních reakcí na převládající negativní vyobrazení a vnímání muslimů a islámů majoritní společností je silnější inklinace k religiozitě mezi muslimskou minoritou a skrze ni utváření jedné ze sebeidentifikací jedince. Důvodem k tomu může být, že přimknutí se k islámu utváří určitou skupinovou identitu, která dává sílu a možnost vymezovat se vůči negativním a stereotypním předsudkům a diskriminaci, které muslimové čelí, a také to poskytuje pocit sounáležitosti. V Archerově studii mladých muslimských mužů vyšlo najevo, že „*silná muslimská identita je pro ně cestou, skrze kterou mohou čelit stereotypům o „slabých pasivních Asiitech“; může to poskytovat pozitivní příklad alternativní identity, na kterou mohou být hrdí*

---

⁷¹ Webner, P. (2005): *Islamophobia: Incitement to Religious Hatred: Legislating for a New Fear?*, *Anthropology Today: Policy and Islam*, vol. 21, n. 1, p. 5-9, s. 8.

⁷² *Ibid.*, s. 9.

v kontrastu k jejich rodičům (které chápou jako ekonomicky slabé a nezplnomocněné)...“⁷³

3. 1. 4. Muslimové a stát

V 60. letech 20. století se ve Velké Británii ujímá liberální multikulturalistická integrační politika, jejímž cílem byla spíše integrace jedinců v rámci etnicko-kulturních skupin / komunit než integrace jedince jako takového.⁷⁴ Tento multikulturní model umožnil zachování určitých svébytných kulturních a etnických zvyků a tradic, ale pouze pokud nebyly v rozporu s ustanovenými liberálními politickými institucemi. Zakázány byly např. ženská obřízka, nucené sňatky či polygamie.⁷⁵ Na začátku 21. století dochází k odklonu od integrační politiky komunit k integraci jednotlivců, aby nedocházelo ke škatulkování jednodlivce a přístupu k němu v rámci určité skupiny. Tak je uprostředněn přístup k jednotlivci a jeho individuálním potřebám a problémům. Také se klade důraz na loajalitu jednodlivce vůči britským politickým institucím.⁷⁶

V rámci multikulturní britské společnosti vznikl v roce 1976 zákon proti rasové a etnické diskriminaci *Race Relations Act* (RRA) a byla vytvořena komise pro rasovou rovnost *Commission for Racial Equality* (CRE), dohlížející na dodržování tohoto zákona.⁷⁷ Tento zákon však neobsahoval ochranu proti náboženské diskriminaci. Přestože Židé

⁷³ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 18., dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2. 2013.

⁷⁴ Baršová, A.; Barša, P. (2005): *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*, Masarykova univerzita v Brně, Brno: Mezinárodní politologický ústav, s.41.

⁷⁵ Baršová, A.; Barša, P. (2005): *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*, Masarykova univerzita v Brně, Brno: Mezinárodní politologický ústav, s.41 s. 118.

⁷⁶ Ibid. s. 120-121.

⁷⁷ Meer, N. a kolektiv (2010): *Citizenship, Identity and the Politics of Multiculturalism: The Rise of Muslim Consciousness*, UK: Palgrave Macmillan, s. 16.

a sikhové představují náboženské skupiny, byli tímto zákonem chráněni, protože byli zároveň klasifikováni jako etnické skupiny, muslimové nikoliv.⁷⁸ Odůvodnění uznání Židů a sikhů za etnické skupiny bylo, že jde o etnicky homogenní náboženské skupiny, zatímco muslimové představují heterogenní náboženskou skupinu složenou z řad etnik a ras a proto nemohou být uznáni za etnickou skupinu.⁷⁹ V průběhu 70. a 80. let 20. století dochází k utváření náboženských, sociálních a vzdělávacích institucí založených na náboženských a morálních hodnotách islámu. Ruku v ruce s tím rostlo i naléhání muslimů na vládu, aby muslimové a ostatní náboženské minoritní skupiny byly chráněny pod stejným zákonem (RRA) jako Židé a sikhové.⁸⁰

V roce 1992 se CRE rozhodla provést průzkum týkající se náboženské diskriminace, ale nashromáždila nedostatek důkazů v důsledku nedostatečného monitorování náboženské diskriminace. Větší volání po potřebě zákona proti náboženské diskriminaci muslimů přišel v roce 1997, kdy britská organizace Runnymede Trust vydala publikaci *Islamophobia: a Challenge for Us All*, která se stává první mezníkem pro studium islamofobie.⁸¹ V roce 1998 byl přijat zákon o lidských právech *Human Rights Act* (HRA) garantující náboženskou svobodu a svobodu náboženské praxe v rámci veřejného pořádku, jehož limity jsou určovány soudy, jelikož Velká Británie nemá jednotnou ústavu.⁸² Zákon zahrnuje i Evropskou úmluvu o lidských právech.⁸³

⁷⁸ Nielsen, J.,S. a kolektiv (2009): *Yearbook of Muslims in Europe: Volume 2*; Leiden: Brill, s. 547.

⁷⁹ Meer, N. a kolektiv (2010): *Citizenship, Identity and the Politics of Multiculturalism: The Rise of Muslim Consciousness*, UK: Palgrave Macmillan, s. 153-154.

⁸⁰ Fetzer, J.,S.; Soper, Ch.,J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press, s. 50.

⁸¹ Weller, P. (2006): *Addressing Religious Discrimination and Islamophobia: Muslims and Liberal Democracies: The Case of The United Kingdom*, *Journal of Islamic Studies*, vol. 17, n. 3, p. 295–325, s. 304-306.

⁸² Nielsen, J.,S. a kolektiv (2009): *Yearbook of Muslims in Europe: Volume 1*; Leiden: Brill, s. 364.

⁸³ Fetzer, J.,S.; Soper, Ch.,J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press, s. 36.

Další pokus o novelizaci zákona RRA z roku 1976 provedl první muslimský člen Sněmovny lordů, Lord Ahmed. Cílem novelizace mělo být zahrnutí ochrany proti náboženské diskriminaci. Novelizace zákona byla zamítnuta Labouristickou vládou s odkazem na existenci zákona o lidských právech z roku 1998, který podle ní představuje dostatečnou ochranu proti náboženské diskriminaci.⁸⁴ V prosince 2003 byl přijat zákon zakazující přímou i nepřímou diskriminaci na základě náboženského vyznání a víry při přijímacím řízení a na pracovišti.⁸⁵ Teprve v roce 2006 byl novelizován zákon RRA z roku 1976. Novelizace označila za protiprávní podněcování k náboženské nenávisti⁸⁶ a byla ustanovena komise pro rovnost a lidská práva *Equality and Human Rights Commission*.⁸⁷

V roce 2006 byl uveden v platnost zákon o rovnosti *Equality Act* stavící mimo zákon diskriminaci v oblasti poskytování zboží a služeb na základě náboženského vyznání či víry. Zatím poslední zákon zabývající se náboženskou diskriminací byl přijat 1. října 2010, jde o zákon o rovnosti *Equality Act* „vyžadující rovné zacházení v přístupu k zaměstnání, jako i soukromých a veřejných službách, bez ohledu na pohlaví, rasu, zdravotní postižení, sexuální orientaci, víry a věk.“⁸⁸

„Víra znamená jakékoli náboženské nebo filozofické přesvědčení a odkaz k víře zahrnuje i odkaz na nedostatek víry.“⁸⁹

⁸⁴ Baršová, A.; Barša, P. (2005): *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*, Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, Brno, s. 192.

⁸⁵ Richardson, R. a kolektiv (2004): *Islamophobia, issues, challenges and action: A report by the Commission on British Muslims and Islamophobia*, Londýn: Trentham Books, s. 1-2.

⁸⁶ Nielsen, J.,S. a kolektiv (2009): *Yearbook of Muslims in Europe: Volume 1*, Leiden: Brill, s. 365.

⁸⁷ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, London, s. 58.

⁸⁸ *Legislation Affecting Muslims*, dostupné na

http://www.salaam.co.uk/themeofthemonth/september03_index.php?l=6#eq, 23. 2. 2013.

⁸⁹ *Equality act 2010*, dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/15/section/10>, 23. 2. 2013.

3. 2. Islamofobie ve Velké Británii

3. 2. 1. Úvod

První studii upozorňující na fenomén islamofobie vydala v roce 1997 britská organizace The Runnymede Trust pod názvem *Islamophobia: A Challenge for Us All*. Od té doby vznikla řada dalších studií zabývajících se tímto fenoménem ve Velké Británii i mimo ni. Nejen že islamofobie od té doby nevymizela, ale naopak se velmi rozšířila a stala se závažným problémem, na který je potřeba neustále upozorňovat a pokusit se najít opatření a řešení, která by vedla k potlačení tohoto nebezpečného fenoménu narušující společné soužití muslimů a nemuslimů.

Velký vliv na šíření a utváření islamofobního diskurzu mají média, která často bývají pro laickou veřejnost jediným zdrojem informací o muslimech a islámu. V touze po získání co největšího počtu odběratelů používají média senzacechtivé titulky a zobrazení negativně zaměřené vůči muslimům a islámu.

„Vyobrazení a stereotypy (o muslimech a islámu) jsou nyní tak hluboko zakořeněné a nezbytné pro mediální působení, že je nyní islamofobie téměř přirozeným procesem... Role a dopad médií se stává znepokojující, protože hranice správnosti informací a falešnosti se čím dál více stává rozostřená a reální muslimové a jejich stereotypní vyobrazení se stává neoddělitelné...“⁹⁰

Útočníci, kteří páchají zločiny vůči muslimům a islámu jsou často motivováni a inspirováni negativním a stereotypním vyobrazením muslimů v reportážích a komentářích v médiích.⁹¹

⁹⁰ Allen, Ch., (2007): *„The ‘first’ decade of Islamophobia: 10 years of the Runnymede Trust report: “Islamophobia: a challenge for us all”, s. 13, dostupné na: http://www.mywf.org.uk/uploads/projects/borderlines/Archive/2007/Decade_of_Islamophobia.pdf, 24. 10. 2012.*

⁹¹ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre

Další významnou skupinou rozdmýchávající nenávist a strach z islámu a muslimů jsou extrémně pravicové skupiny a jejich stoupcí. Mezi nejvýraznější extrémně pravicové skupiny v Británii patří Britská národní strana (BNP) a *English Defence League* (EDL).⁹² Např. BNP vede silně islamofobní kampaň, v které tvrdí, že islám je neslučitelný s britskými hodnotami a ohrožuje křesťanství. BNP používá ke své nenávistné kampani a propagandě i izolovaných hlasů sympatizantů z řad sikhů a hinduistů.⁹³

K negativnímu diskurzu přispívají i politici, kteří ve svých projevech mluví o muslimech jako občanech, které je třeba více zapojit a integrovat do britské společnosti než ostatní a kteří si musí vybrat „britskou“ a ne „teroristickou“ cestu životem.⁹⁴

Muslimové čelí řadě verbálních i fyzických útoků různé intenzity vedených jednotlivci, organizovanými gangy a extrémně pravicovými skupinami. Kromě toho čelí přímé i nepřímé diskriminaci v oblastech práce, vzdělávání, bydlení, poskytování zboží a služeb.

Bezpečnostní opatření zavedená v rámci boje proti terorismu po událostech z 9. 11. 2001 v USA a 7. 7. 2005 v UK vrhla na muslimy další vlnu podezřívání a nedůvěry a upevnila diskurz, tvrdící, že muslimové jsou „nepřátelé“, „odlišní“ a „nebezpeční teroristé“, před kterými je nutné být na pozoru. V důsledku umocnění a šíření strachu z muslimů došlo v Británii ke dvěma závažným incidentům, kdy jeden z nich skončil smrtí nevinného člověka. „...*Jean Charles de Menezes, brazilské národnosti, byl střelen sedmkrát do hlavy metropolitním policistou, který se domníval, že by mohlo jít o sebevražedného atentátníka.*“ Tento incident byl ospravedlňován policií, politiky i členy

---

and University of Exeter, Londýn, s. 32.

⁹² Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 15.

⁹³ Allen, Ch.; Nielsen, S., J. (2001): *Summary Report on Islamophobia in the EU after 11 September 2001*, Vídeň: EUMC, s. 29.

⁹⁴ Richardson, R. a kolektiv (2004): *Islamophobia, issues, challenges and action: A report by the*

veřejnosti, tím že takovéto chyby se stávají a jsou nezbytné a nevyhnutelné, pokud bezpečnost a ochrana státu a jejich občanů mají být prioritou.⁹⁵

Výše uvedený příklad poukazuje na to, že oběťmi těchto útoků a diskriminace se stávají kromě skutečných muslimů i tzv. domnělí muslimové, tedy nemuslimové, které útočníci z nějakého důvodu, často kvůli fyzickému vzezření, považují za muslimy.

Cílem útoků se stává kromě jednotlivců i majetek vlastněný muslimy, muslimské organizace a budovy či předměty nějak spojené s islámem, např: mešity, muslimské hřbitovy, islámská centra, halal restaurace, halal řeznictví apod.⁹⁶

Velkým problémem je, že řada obětí tyto závažné incidenty nenahlásí jednak ze strachu či bagatelizování těchto útoků, jednak kvůli nedůvěře vůči úředníkům a policistům nebo z důvodu, že nevědí, na koho by se měli pro pomoc obrátit.⁹⁷

Je důležité si uvědomit a mít neustále na zřeteli, že ne každý útok, jehož obětí se stane muslim, je islamofobní. Může jít např. o náhodný incident, jehož obětí by se stal kdokoliv, kdo by šel zrovna kolem nebo o rasově či etnicky motivovaný útok.

Commission on British Muslims and Islamophobia, Wiltshire: Cromwell Press Ltd, s. 7.

⁹⁵ Allen, Ch. (2007): 9. *Islamophobia and its consequences*; In: *European Islam: Challenges for Public Policy and Society*, Brusel: CEPS, s. 154-155, dostupné na: mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/.../8_Islamophobia.pdf, 10. 2. 2012.

⁹⁶ Githens-Mazer, J.; Lambert, R. (2010): *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study*, University of Exeter, Londýn: European Muslim Research Centre, s. 31-34.

⁹⁷ Allen, Ch. (2010): *An Overview of Key Islamophobia Research*, National Association of Muslim Police (NAMP), s. 18, dostupné na:

<http://www.amnestypolizei.de/d/wpcontent/uploads/Muslim+Polizei.pdf>, 24. 10. 2012.

3. 2. 2. Manifestace islamofobních verbálních a fyzických útoků vedených proti muslimům a jejich majetku jednotlivci i skupinou útočníků

Muslimové se stávají oběťmi zastrašování, verbálních a fyzických útoků. Za islamofobní lze označit ty útoky, kdy si napadající vědomě vybírá / vybírají za svůj cíl osobu či osoby, o kterých se domnívá / domnívají, že jde o muslimy. Nejčastěji se oběťmi těchto násilníků stávají ženy s viditelně muslimským vzezřením nosící hidžáb, nikáb či burku nebo muži s plnovousem, islámským oděvem a „arabským“ či „asijským“ vzhledem. Dále také lidé vycházející nebo procházející kolem mešit, islámských center, škol apod.

Útočníci se zaměřují nejen na osoby, ale i na majetek vlastněný muslimy.

3. 2. 2. 1. Útoky jednotlivců

13. září 2001 byla během jízdy autobusem verbálně napadena žena (20 let) bílým mužem, který seděl za ní a řekl „*ty, muslimskej bastarde*“ a následně ji uhodil do hlavy skleněnou lahví. Nikdo z cestujících včetně řidiče, ženě nepřišel na pomoc.⁹⁸

Žena (25 let) byla napadena na ulici Kilburn High Road 5. prosince (2004). Když se otáčela, útočník plivl na zem a křičel rasistické nadávky a poté ji uhodil kufrem na nářadí a pokoušel se ji strhnout hidžáb.⁹⁹

⁹⁸ F.A.I.R., Forum Against Islamophobia and Racism: *Research Data: Islamophobic Incident*, s. 31, dostupné na: <http://www.fairuk.org/research/FAIRuk-ResearchData-IslamophobicIncidentLog.pdf>, 25. 2. 2013.

⁹⁹ *Iraqi woman attacked in street*: dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/london/4074647.stm, 25. 2. 2013.

29. listopadu 2004 byl obviněn mladík (14 let) za brutální útok vedený proti vysokoškolskému studentovi Yasiru Abdelmoultalibovi (22 let). Yasir Abdelmoultalib byl napadený, když čekal na zastávce na autobus a měl na sobě bílý islámský oděv. Útočníkem byl „opakovaně tlučen pěstmi, kopán a mlácen těžkým koštětem na zametání ulic do hlavy.“ Mladík způsobil poškozenému těžká trvalá zranění zahrnující poškození mozku, částečnou ztrátu zraku a paralyzaci.¹⁰⁰

23. srpna 2007 se pokusil řidič srazit ženu (30 let), která na sobě měla tradiční islámský oděv a šátek na hlavě. Podle policie muž v autě zamířil k ženě a slovně ji napadl. Poté zatočil doleva, otočil auto a jel směrem k ní. Žena vyvázla bez zranění, ale byla tímto incidentem silně otřesena.¹⁰¹

10. září 2007 pobodala žena (32 let) na ulici Tarika Husana (17 let), když čekal na autobusové zastávce. V průběhu útoku, kdy chlapce bodala do hrudníku a ruky, křičela: „Všichni jste teroristi.“¹⁰²

Dalším příkladem může být výpověď britské muslimky rozhořčené nad útokem vedeným proti mladému vysokoškolskému studentovi, který skončil s vážnými poraněními v nemocnici, a policie, místo aby se zaměřila na hledání pachatele / pachatelů, začala vyslýchat přátele mladíka a ptát se, zda nebyl zapojený v nějaké teroristické skupině.

„ Byl totálně invalidní a slepý, poté co se probрал z kómatu. Zatímco byl v kómatu, policie vyšetřující útok spáchaný na něm, ho začala vyšetřovat jako teroristu. To je otřesné! Tento muž byl zbitý na ulici, je

¹⁰⁰ Muir, H. (2004): *Boy, 14, beat Muslim student in racist attack*, dostupné na: <http://www.guardian.co.uk/uk/2004/nov/30/race.ukcrime>, 25. 2. 2013.

¹⁰¹ Human Rights First (2008): *Violence Against Muslim: Hate Crime Survey*, s. 8., dostupné na: <http://www.humanrightsfirst.org/wp-content/uploads/pdf/FD-081103-hate-crime-survey-2008.pdf>, 5. 2. 2013.

*v kómatu a policie vyšetřující případ, obchází jeho kamarády a ptá se jich, jak moc byl nábožensky zaměřený, kolik mešit navštěvoval, jaké byly jeho náboženské víry. To je absurdní!*¹⁰³

3. 2. 2. 2. Útoky vedené v přítomnosti dětí a na děti

Nezřídka bývají svědky těchto událostí děti napadených obětí nebo se oběťmi stávají děti samy. Ty nechápu, proč se něco takového děje a vyvolává to v nich pocity strachu, nejistoty a nedůvěry a cítí se být okolním světem ohroženy¹⁰⁴.

Během procházky s dítětem v kočárku byla verbálně napadena žena, kvůli tomu, že měla na hlavě hidžáb... Žena, britská konvertitka, po útoku cítila úzkost a naštvání. Jedna z útočnic na ženu volala „Zas**ní muslimové, přeju si, abych vás mohla všechny postřílet.“ Incident se odehrál 13. září 2001.¹⁰⁵

Další případ útoku na matku v přítomnosti jejího malého dítěte se odehrál v roce 2010 v Londýně, kdy byla muslimka černé pleti urážena neznámým mužem černé pleti, který na ni křičel „zas**ná muslimská otrokyně.“¹⁰⁶

---

¹⁰² Human Rights First (2008): Violence Against Muslim: Hate Crime Survey, s. 8., dostupné na: <http://www.humanrightsfirst.org/wp-content/uploads/pdf/FD-081103-hate-crime-survey-2008.pdf>, 5. 2. 2013

¹⁰³ EUMC (2006): Perceptions of Discrimination and Islamophobia: Voices from Members of Muslim Communities in the European Union, s. 54., dostupné na http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/182-Perceptions_EN.pdf, 21. 10. 2012.

¹⁰⁴ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 19-20.

¹⁰⁵ F.A.I.R., Forum Against Islamophobia and Racism: *Research Data: Islamophobic Incident*, s. 31., dostupné na: <http://www.fairuk.org/research/FAIRuk-ResearchData-IslamophobicIncidentLog.pdf>, 25. 2. 2013.

¹⁰⁶ Githens-Mazer, J.; Lambert, R. (2010): *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study*, University of Exeter, Londýn: European Muslim Research Centre, s. 39.

Britský občan John Ward byl soudem přinucen se přestěhovat, poté co dlouhodobě verbálně napadal a zastrašoval somálskou sousedku Aminu Mohamed a jejich sedm dětí. Útoky se postupně stupňovaly a vyvrcholily útokem Johna Warda na dceru sousedky (9 let), kdy dívce strhl a roztrhal náboženský šátek, hodil ho na zem a zanechal vyděšenou dívku v pláči. Děti také pronásledoval a nadával do „černých psů, kteří by se měli vrátit zpět do Somálska.“¹⁰⁷

3. 2. 2. 3. Útoky vedené skupinou útočníků

V letech 2005-2006 byl Amjid Mahmood trýzněn a ponižován třemi svými spolupracovníky. V průběhu devíti měsíců byl veřejně ponižován a zastrašován, přinucen jíst slaninu, zapálen a přivázan k zábradlí vedoucímu podél silnice. Během soudu A. Mahnmood vypověděl, že „trýznění ve mně vyvolalo silné deprese, sebevražedné myšlenky a neschopnost spát.“¹⁰⁸

V dubnu 2010 byl napaden asi dvaceti muži muslimský manželský pár, Abida Malik a Asif Ahmed, když se vraceli domů vlakem ze svatby v Leicesteru. Muži na dvojici křičeli „teroristi“ a jeden z mužů Asifa Ahmeda fyzicky napadl a chytil do „kravaty“ jako při zatýkání. Abida Malik, která během incidentu měla na hlavě hidžáb, vypověděla:

„Hrozně jsem se bála, moje srdce prudce tlouklo a cítila jsem se tak bezmocná, protože jich bylo tolik.“ „Nyní už nechci jezdit vlakem sama a nechci ani, aby on (Asif) jezdil sám...“¹⁰⁹

¹⁰⁷ First Man In Britain Evicted For Being Racist: <http://slashnews.co.uk/news/2004/08/02/283/FirstMan-In-Britain-Evicted-For-Being-Racist>, 25. 2. 2014.

¹⁰⁸ Human Rights First (2008): *Violence Against Muslim: Hate Crime Survey*, s. 8., dostupné na: <http://www.humanrightsfirst.org/wp-content/uploads/pdf/FD-081103-hate-crime-survey-2008.pdf>, 5. 2. 2013.

¹⁰⁹ *Muslim couple say train attack was racial hatred*, dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/nottinghamshire/8609000.stm, 26. 2. 2013.

V červnu 2010 byla uprostřed dne napadena třemi dívkami muslimská dívka (14 let) v parku Grangewood. Útočnice, ve věku 14.-18. let, se nejdříve dívky posmívaly kvůli její muslimské víře a pak ji napadly a okradly. Nejdříve dívky zapálily vlasy, pořezaly dlaně a chodidla sklem a nakonec ji udeřily hlavou o strom a zanechaly bez pomoci ležet v křoví. Útok na dívku se stal nedaleko jejího bydliště. Její matka vypověděla: „*Moje dcera je tak vyděšená, že nechce být doma. Bydlí teď u příbuzných a budí se s pláčem.*“¹¹⁰

V září 2009 byl brutálně zmlácen Syed ul-Haq anti-muslimským gangem před mešitou v Tootingu v Londýně před očima své tříleté vnučky, když se spolu vraceli domů z mešity. Syed ul-Haq později kvůli těžkému poranění mozku v nemocnici umírá. Děvčátko se zachránilo útekem do mešity. Svědci události byli gangem také napadeni a někteří museli být ošetřeni v nemocnici. Díky zachycení incidentu na pouliční kamery CCTV byli zadrženi čtyři pachatelé ve věku 12.-15. let. Gang čítal dohromady zhruba dvacet teenagerů a členové stejného gangu napadli další muslimy vycházející z jiné mešity o týden později.¹¹¹

3. 2. 2. 4. Vandalství mířené na muslimský majetek

V roce 2004 zaznamenala britská organizace F.A.I.R. opakované napadání britské muslimské rodiny, která byla nucena se přestěhovat ze Sheffieldu do Nottinghamu, kde však útoky vůči ní pokračovaly i nadále. Rodina trpěla verbálními i fyzickými útoky. „*Prádlo rodiny pověšené na prádelní šňůře bylo zapalováno, na dům rodiny byla házena vajíčka a kameny. Děti byly napadány a při jednom incidentu byl na*

¹¹⁰ Didymus, M. (2010): *Girl attacked burned and robbed in broad daylight*, dostupné na: http://www.croydonguardian.co.uk/news/8234004.Girl_attacked_burned_and_robbed_i_broad_daylight/?action=complain&cid=8592939, 26. 2. 2013.

¹¹¹ Githens-Mazer, J.; Lambert, R. (2010): *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study*, University of Exeter, Londýn: European Muslim Research Centre, s. 34-35.

dceru hozen kyblík s barvou. Děti se obávaly opustit dům během letních prázdnin, cítily se jako vězni ve vlastním domově.“¹¹²

Dům pakistánské muslimské rodiny v Durhamu byl opakovaně terčem útočníků v září 2008. Nejdříve byly na dům házeny cihly, z nichž jedna prolétla oknem přímo do domu. Následující den byla oknem domu prohozena vepřová hlava a zdi domu byly posprejovány nápisy „*Sluhové Bin Ládina*“ a „*teroristi*“. Incident se navíc odehrál během slavení měsíce Ramadán. Majitel domu od útoků trpí insomnií.¹¹³

Od října do prosince 2012 byl dům muslimské rodiny ve vesnici Bingham opakovaně cílem vandalismu a zastrašování. Nejdříve se na příjezdové cestě k domu objevily sprejem nastříkané urážlivé výroky o islámu. Za pár týdnů byl před dveřmi domu postavený kříž obalený ve slanině.¹¹⁴ Členové rodiny byli opakovaně verbálně napadáni na ulici. Matka i děti ve věku 8 a 10 let byly z těchto incidentů na tolik vyděšeny a ve stresu, že se rodina nakonec v lednu 2013 z místa odstěhovala.¹¹⁵

Z výše uvedených příkladů je patrné, že verbální a fyzické útoky páchané jednotlivci i skupinou útočníků vůči muslimům- mužům, ženám i dětem- nejsou náhodné, ale motivovány faktem, že oběťmi jsou stoupenci islámu, kteří jsou „jiní“, „odlišní“, „cizí“ a představují nebezpečí a je nutné je vyhnat pryč ze země. Útočníci během svých verbálních útoků používají téměř shodný diskurz. Svě oběti nazývají

---

¹¹² F.A.I.R., Forum Against Islamophobia and Racism: *Research Data: Islamophobic Incident*, s. 11., dostupné na: <http://www.fairuk.org/research/FAIRuk-ResearchData-IslamophobicIncidentLog.pdf>, 25. 2. 2013.

¹¹³ Buaras, A. (2008): *Pig head thrown in Muslim house*, dostupné na: <http://www.muslimnews.co.uk/paper/index.php?article=3691>, 4. 3. 2013.

¹¹⁴ *Graffiti and 'ham cross' outside Muslim home in Bingham*, dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-nottinghamshire-20657244>, 4. 3. 2013.

¹¹⁵ Nye, C. (2013): *Family quits Bingham after anti-Muslim attacks*, dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-nottinghamshire-21265496>, 4. 3. 2013.

nejčastěji „teroristy“ či „zas**nými muslimy“ a zastrašují je a vyhrožují jim. V případě fyzických útoku, často doprovázený slovními útoky, si útočníci za cíl vybírají osoby, které explicitně, nejčastěji svým oděvem, dávají najevo svou příslušnost k islámu nebo osoby vycházející z mešit či procházející kolem nich. Fyzické útoky se pohybují ve škále od plivání, přes násilné strhávání hidžábů z hlav žen a dívek, uhození a strkání, až po vážná zranění, s trvalými těžkými fyzickými a psychickými následky a dokonce i smrtí. Z výpovědí některých poškozených je patrné, že v důsledku zastrašování a fyzických i verbálních ataků trpí posttraumatickou stresovou poruchou, insomnií, depresemi a úzkostmi, které mohou po čase vymizet nebo si je mohou nést po celý zbytek života.

Součástí islamofobní manifestace je i poškozování či ničení majetku muslimů s cílem zastrašení či znepríjemnění života majitelů. Z příkladů uvedených výše je zřejmé, že tento typ manifestace se pohybuje od házení vajec, přes házení cihel a kamení na domy, pálení oděvu před domem, zastrašující a islamofobní grafity stříkané na zdi domů a příjezdové cesty. Používání vepřového masa při útoku na muslimský majetek je explicitním příkladem islamofobního útoku, kdy si útočníci jsou vědomi, že vepřové maso je v islámu zakázané a nečisté, a proto je záměrně používají. Když útočníci házejí kameny, cihly či jiné předměty do oken domů, stačí, aby se někdo z domácnosti nalézal nebo procházel v blízkosti oken a může jimi být vážně zraněn.

Útočníci se skládají z mužů i žen různých věkových kategorií, včetně teenagerů i odlišných rasových a etnických skupin. Z vybraných příkladů nelze vyvodit, že by na muslimy útočili pouze muži nebo jen ženy či určitá věková, rasová či etnická skupina.

Řada muslimů a muslimek v důsledku těchto zkušeností opouští nošení viditelně islámského oděvu na veřejnosti či vůbec, aby se vyhnuli dalším potenciálním útokům. Ženy na veřejnosti přestávají nosit hidžáb, nikáb nebo burku. Muži si holí své vousy a oblékají se více „Západně“,

aby nepřitahovali pozornost ke své náboženské víře. Někdy to vede až k tomu, že ze strachu z útoků přestávají používat veřejné dopravní prostředky, minimalizují svůj pohyb na veřejnosti či odmítají vycházet sami.¹¹⁶ Někteří se již v místě bydliště necítí více v bezpečí, tak se ze strachu stěhují jinam. Muslimové jsou cílem těchto útoků výrazně častěji než členové ostatních minoritních skupin a než členové majoritní společnosti. Důležité je poznamenat, že tyto útoky jsou páčány malou částí obyvatel pocházející z majoritní společnosti.¹¹⁷

3. 2. 3. Podněcování k náboženské nenávisti BNP

Britská národní strana (BNP) je extrémně pravicová organizace, která působí ve Velké Británii a podněcuje náboženskou a rasovou nesnášenlivost vůči přistěhovalcům a uprchlíkům. Postupně se organizace zaměřila zvláště proti muslimům a islámu. Podle předního britského odborníka na islamofobii Chrise Allena je anit-islámský a anti-muslimský diskurz této organizace islamofobní.¹¹⁸ Organizace deklaruje, že neútočí na běžné muslimy, ale na islamisty a teroristy. Skrze své kampaně, webové stránky a další formy manifestací se snaží využít nedostatečných znalostí běžných občanů o islámu a muslimech a vyvolávat a podněcovat strach z nich. Využívá i špatné ekonomické situace a špatných životních podmínek řady bílých občanů a snaží se je získat pro své politické cíle tím, že se tváří jako jejich ochránci, kteří je brání proti přistěhovalcům. Ti, zvláště pak muslimové, se je podle BNP snaží převálcovat.

I když v rámci studií *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010* a *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London*

¹¹⁶ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 20.

¹¹⁷ Ibid, s. 32.

¹¹⁸ Allen, Ch, (2007): *9. Islamophobia and its consequences*; In: *European Islam: Challenges for Public Policy and Society*, Brusel: CEPS, s. 160, dostupné na: mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/.../8_Islamophobia.pdf, 10. 2. 2012.

Case Study vyšlo najevo, že členové této organizace málokdy sami fyzicky napadají muslimy, jejich nebezpečnost tkví v jejich rétorice a diskurzu, který používají.¹¹⁹ Řada útočníků proti muslimům a islámským cílům se cítí být v právu při svých útocích, právě díky diskurzu BNP, která jim dává pocit legitimizace.¹²⁰

Britská národní strana byla založena v roce 1982 Johnem Tyndallem, bývalým členem Národní strany (NP). V roce 1999 se vedení ujal Nick Griffin, který je v čele organizace dodnes.¹²¹

BNP se postupně začala měnit z rasistické strany na stranu zacílenou na muslimy a anti-muslimskou kampaň.¹²² V létě 2001 začala BNP rozlišovat mezi dobrými a zákon dodržujícími Asiaty a asijskými muslimy.¹²³ Až do roku 2006, kdy byl přijat zákon ustanovující za protiprávní podněcování k náboženské nenávisti, využívala BNP a jí podobné extrémně pravicové organizace mezery v zákoně, kdy náboženské skupiny ještě nebyly chráněny zákonem. Výjimkou byli Židé a sikhové chráněni zákonem RRA z roku 1976. Díky této mezeře v zákoně BNP vedla nenávistnou kampaň zaměřenou specificky proti muslimům.¹²⁴ I přes přijetí zákonů z roku 2006 a 2010, které staví mimo zákon jakékoliv podněcování k náboženské nenávisti, BNP dále pokračuje ve své anti-muslimské a anti-islámské kampani.

V květnu v roce 2001 proběhly nepokoje ve městech Oldham a Burnley, poté co BNP v těchto městech rozjela svou nenávistnou

¹¹⁹ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 31.

¹²⁰ Githens-Mazer, J.; Lambert, R. (2010): *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study*, University of Exeter, Londýn: European Muslim Research Centre, s. 12.

¹²¹ *What is the British National Party?*, dostupné na: <http://www.hopenothate.org.uk/hategroups/bnp/>, 2. 3. 2013.

¹²² Open Society Institute 2002: *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, s.73., dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>, 23. 9. 2011.

¹²³ Hopkins, P., Gale, R. a kolektiv (2009): *Muslims in Britain: Race, Place and Identities*, Edinburgh: Edinburgh University Press, s. 204.

¹²⁴ Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, s. 49., dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2.2013.

kampaň proti muslimům.¹²⁵ Členové BNP po městech roznášeli letáky vyzývající k bojkotu „Asijského businessu“, ale dále vysvětlující, že lidé nemají bojkotovat obchody vlastněné Číňany či hinduisty, ale „jenom ty muslimské, protože to je jejich komunita proti, které musíme vyvíjet nátlak.“ Dále v kampani upozorňovali na násilí páchané muslimy na bílých občanech.¹²⁶ Díky kampani BNP získala velký počet stoupců a třetí nejvyšší počet hlasů ve volbách z roku 2001 v těchto městech.¹²⁷ Vítězství v těchto volbách BNP zajistilo nejlepší výsledek, jakého extrémně pravicová strana dosáhla v UK od 2. sv. války.

Vůdce strany Nick Griffin v jednom interviewu podotkl, že „Británie nemá asijský problém, ale muslimský.“¹²⁸ Od roku 2001, kdy BNP představovala okrajovou extrémně pravicovou stranu, se z ní stala malá politická strana, která získala významnou řadu podporovatelů. V květnu 2006 získala BNP 43 křesel v zastupitelských volbách, včetně Londýna, kde získala v obvodech Barking a Dagenham 11 z 13 křesel.

129

Během jedné své kampaně rozdávala BNP letáky s názvem „Pravda o islámu“, kde byl ze slova **I.S.L.A.M.** utvořen akronym pro britská slova: **I**ntolerance (nesnášenlivost), **S**laughter (jatká), **L**ooting (rabování), **A**rson (žhářství), **M**olestation of Women (sexuální obtěžování žen).¹³⁰ BNP se podařilo získat místa i v Greater London Assembly a v Evropském parlamentě.¹³¹ Ve všeobecných volbách v roce 2010 BNP

¹²⁵ Ibid. s. 54

¹²⁶ Open Society Institute 2002: *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, s. 85., dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>, 23. 9. 2011.

¹²⁷ Ibid. s. 85.

¹²⁸ Fetzer, J.,S.; Soper, Ch.,J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press, s. 29.

¹²⁹ Allen,Ch, (2007): 9. *Islamophobia and its consequences*; In: *European Islam: Challenges for Public Policy and Society*, Brusel: CEPS s. 160, dostupné na: mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/.../8_Islamophobia.pdf, 10. 2. 2012.

¹³⁰ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 89.

¹³¹ Allen, Ch. (2010): *An Overview of Key Islamophobia Research*, National Association of Muslim Police (NAMP), s. 6., dostupné na: <http://www.amnestypolizei.de/d/wpcontent/uploads/Muslim+Polizei.pdf>, 24. 10. 2012.

drtivě prohrála a zůstaly jí pouze 2 křesla z 28 okrsků a ztratila i kontrolu nad okrsky Barking a Dagenham v Londýně.¹³²

Na oficiálních stránkách BNP Nick Griffin popisuje stranu takto:

“ BNP je patriotická a demokratická alternativa ke starým stranám, které obklopily naši úžasnou zemi.

S původními Brity se dnes zachází jako s druhořadými občany v naší vlastní zemi, zatímco žadatelé o azyl a imigranti jsou upřednostňováni ve frontách na bydlení, práci a sociální dávky.

Milióny našich lidí jsou nezaměstnány a politici přesto dovolují cizím pracovníkům zaplavovat Británii a brát nám naši práci či dožadovat se sociálních dávek, které nás stojí bilióny liber.

Zatímco politici nešetří bilióny na nevhodných cizincích... tisíce našich seniorů umrzne každý rok v zimě nebo jsou nuceni živořit na nuzné penzi.

Města a obce po celé naší nádherné zemi připomínají nyní části Afriky a Asie. Původní Britové se již stali minoritou v mnoha oblastech a v průběhu několika málo dekád se staneme minoritou po celé zemi.“¹³³

Xenofobní a rasistická rétorika a diskurz obsažené v poselství N. Griffina jsou zřejmé. N. Griffin používá dichotomii „my“ (bílé Britové) X „oni“ (imigranti, zahraniční pracovníci). Snaží se hrát na nacionální a vlasteneckou notu. „My“ jsme ohrožováni a diskriminováni v „naší“ vlastní zemi. Snaží se vyvolat dojem, že „oni“ nám berou práci, peníze a možnost žít harmonický spořádaný život, kvůli „nim“ umírají „naši“ lidé. Vyvolává strach a podněcuje nenávist vůči ostatním ne-bílým obyvatelům země.

Na stránkách BNF v sekci letáky a publikace, které jsou volně ke stažení, je patrné vyzývání a podněcování ke strachu a nenávisti vůči muslimům. Na letácích je jasně viditelný islamofobní diskurz.¹³⁴

¹³² *BNP and far-right candidates: general election 2010*, dostupné na: <http://www.hopenothate.org.uk/2010/general/>, 2. 3. 2012.

¹³³ *A Message from British National Party Leader Nick Griffin MEP*, dostupné na: <http://www.bnp.org.uk/introduction>, 2. 3. 2013.

Např. Jeden z letáků nese název *Naše děti nejsou halal maso: Skandál muslimských pedofilních gangů*. V letáku se dále dočteme, že muslimské pedofilní gangy loví bezbranné anglické dívky v Oldhamu a dalších městech Lancashire a Yorkshire. Podle letáku byly a jsou tisíce dívek zdrogovány, zneužity a hromadně znásilněny. „Žádám Vaši podporu, hlas nebo zapojení do Britské národní strany. Jsme jediná strana, která má odvahu se zabývat tímto tématem a bojovat za spravedlnost obětí muslimského zneužívání. Nick Griffin MEP.“

Obdobné téma lze najít v dokumentu BNP *The British National Party's Report on Hate Crimes Against White People: Racism Cuts Both Ways*, kde se píše, že všechny etnické skupiny zahrnují i pedofily, ale ve většině komunit tito blázni operují sami a stydí se, za to co dělají. „Jedna komunita je však odlišná. Kdekoliv je větší počet mladých muslimských mužů, tak jejich skupiny spolupracují, aby nalákaly dívky (12-13 let) do světa sexuálního zneužívání, znásilnění, bití, drogové závislosti a prostituce. Někteří z těchto perverzních mužů jsou „žadatelé o azyl“, další pocházejí z imigrantských komunit a již se narodili v Británii.“ „Ale co je společné všem muslimským gangům – jedním z hlavních bodů jejich náboženství, je nízký status žen. Nikdy však neútočí na dívky ze své vlastní komunity. Většina jejich obětí je bílých, ačkoliv dívky z komunit sikhů, hinduistů a západních Indů jsou také jejich cíle.“¹³⁵

Z výše uvedených příkladů je patrné, že BNP se snaží skrze anti-islámskou a anti-muslimskou rétoriku podněcovat a živit obavy a nenávist vůči muslimům jak mezi majoritní společností, tak i mezi různými etnickými a náboženskými skupinami. Hned v úvodu „studie“ je explicitně vyjádřeno, že jedna skupina je ODLIŠNÁ! Opět je tu použito dělení společnosti na „my“ (nemuslimové) a „oni“ (muslimové). Zatímco v jiných etnických skupinách jde o selhání jedinců, u muslimů jde o

¹³⁴ *Protect children: fight grooming gangs*: <http://www.bnp.org.uk/resources/leaflet>, 2. 3. 2013.

¹³⁵ *Racism Cuts Both Ways: The Scandal of Our Age*, s. 6, dostupné na: http://www.bnp.org.uk/PDF/racism_cuts_both_ways.pdf, 2. 3. 2013.

plánované a vědomé akce „*Kdekoliv je větší počet mladých muslimských mužů, tak jejich skupiny spolupracují.*“ Je to v nich, jsou zvrácení, útočí na všechny bezbranné mladé dívky bez rozdílu etnik a náboženství, jedinou výjimkou jsou dívky z JEJICH řad. Ty si chrání. Kromě vyvolávání anti-muslimských nálad podněcují strach i z islámu, který jim tyto útoky schvaluje „...*jedním z hlavních bodů jejich náboženství, je nízký status žen.*“

Kromě BNP působí v Británii i další extrémně pravicové strany jako např.: English Defence League, Britain First, Národní strana...¹³⁶

3. 2. 4. Anti-islámské manifestace

Z příkladu popsaných níže uvidíme, že nejčastěji se cíli vandalů stávají mešity, islámská centra a hřbitovy. Nejlépe jsou zdokumentovány útoky na mešity. Útoky zahrnují posílání výhružných dopisů a emailů, psaní zastrašujících zpráv a kreslení, nejčastěji prasečích hlav, na budovy mešit, islámských center a na náhrobky. Časté je také posílání či házení vepřového masa na islámské objekty, ničení a znesvěcování Koránů, házení vajec, močení na mešity...

Další typ útoků patří již mezi závažnější. Do tohoto spektra spadá házení kamenů a cihel, žhářské útoky a házení petrolejových bomb od amatérských až po profesionálně zpracované. Tyto násilné útoky způsobují velké škody nejen na majetku, ale mohou potenciálně i zranit lidi, kteří se mohou nacházet uvnitř budov.

Zastrašování, výhružky i násilné útoky jsou jasným projevem islamofobie. Útočníci jsou si vědomi, že útočí na mešity, islámská centra či hřbitovy, a často jsou tyto útoky doprovázeny psaným projevem explicitně odsuzující islám či muslimy. Házení vepřového masa včetně celých hlav či kreslení prasečích hlav na budovy spjaté s islámem jsou tohoto jenom dokladem. Útočník si vepřové maso nevybírám náhodou,

¹³⁶ <http://www.hopenothate.org.uk/hate-groups/>, 2. 3. 2013.

musí si být vědom, že spadá do kategorie nečistých zvířat pro islám a že je to projev velkého zneuctění a pošpinění. Útoky a zastrašování mohou způsobit psychické i fyzické potíže u muslimů, kteří spadají do komunity, již se útoky týkají.

Společné pro většinu těchto útoků a zastrašování je, že se odehrávají ve večerních a nočních hodinách, kdy útočník či útočníci nejsou vystaveni tak velkému riziku odhalení.

Opět je řada útoků ze strachu či určité rezignace nenahlášena. Další problém spočívá v tom, že policie se často brání označit tyto islamofobní útoky za islamofobní a preferují označení za rasistické, což je velmi zkreslující pohled. I přes snahu některých policejních oddělení spolupracovat s muslimy na minimalizaci útoků vedených na mešity, muslimská centra a hřbitovy, je výsledek stále neuspokojující. Útoky pokračují i nadále a nebyl zaznamenán jejich úbytek.¹³⁷

3. 2. 4. 1. Útoky na hřbitovy

V dubnu 2003 bylo v Leicesteru poničeno 41 muslimských hrobů. Vandalové se zaměřili pouze na muslimské hroby. Řadu náhrobků povalili a zničili. Kromě hrobů byla poničena i přilehlá modlitební místnost.¹³⁸

V listopadu 2009 vandalové napadli již potřetí v krátké době 20 muslimských hrobů na hřbitově v Manchesteru, vždy poté, co je pozůstalí nechali opravit. Vandaly se i přes zvýšené kontroly hřbitova nepodařilo chytit a usvědčit.¹³⁹

¹³⁷ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 103-104.

¹³⁸ Vandals desecrate Muslim graves, dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/leicestershire/2941937.stm, 2. 3. 2013.

¹³⁹ Racist yobs vandalise Muslim graves, dostupné na: <http://www.manchestereveningnews.co.uk/news/local-news/racist-yobs-vandalise-muslim-graves-935499>, 2. 3. 2013.

V dubnu 2011 bylo znesvěceno 20 muslimských hrobů v Buckinghamshire. Náhrobky byly povaleny a ornamenty na nich byly odtrhány a rozházeny po hřbitově.¹⁴⁰

3. 2. 4. 2. Útoky na mešity a islámská centra

Součástí mešit jsou často i islámská centra, proto útok na mešitu je často zároveň i útok na islámské centrum, i když islámské centrum může tvořit samostatnou budovu. Mešity a islámská centra jsou místem, kde se muslimové scházejí, socializují, slaví svátky a významné události. Mohou zde probíhat i výuky arabštiny a náboženská výuka pro děti i dospělé. Útoky na mešity / islámská centra jsou velkým zásahem do života komunity. Pokud je poškození většího rozsahu, jako např. při požáru, je nutné budovu rekonstruovat a v horším případě, pokud již není opravitelná, postavit novou či najít nové vhodné místo pro zřízení nové mešity / islámského centra. Po celou dobu rekonstrukce či nové výstavby jsou věřící bez místa, kde by se mohli pravidelně modlit a scházet a citelně to narušuje běh jejich života. Vandalové si vybírají za cíl svého řádění i nejposvátnější texty islámu včetně Koránu, který záměrně znesvěcují vepřovým masem, spálením či jiným způsobem ničení.

V říjnu 2001 byl spáchán žhářský útok na mešitu a islámské centrum v Edinburghu ve čtvrti Leith. Incident je spojován s „odplatou“ za teroristické útoky z 11. 9. 2001 v USA. Mešita sloužila jako pákistánské komunitní centrum, kde probíhala i školní výuka pro děti.

---

¹⁴⁰ *Vandals desecrate Muslim graves in High Wycomb*, dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-beds-bucks-herts-13169073>, 2. 3. 2013.

Během požáru byla zničena modlitební místnost. Mešitu navštěvuje na 250 věřících.¹⁴¹

Když imám Yasir Hafiz v květnu 2003 přišel v 4:30 na ranní modlitbu do mešity Jame Mosque v Readingu, zjistil, že okna mešity jsou vymlácená. Útok na mešitu se odehrál již po třetí.¹⁴²

V roce 2009 byly provedeny dva útoky petrolejovými bombami v jednom týdnu na Greenwich Islamic Centre a mešitu v Londýně. *„Mohamed Koheallee, 62 let, správce mešity, se snažil zastavit sedm stop vysoké plameny... Pomocí věder s vodou se snažil uhasit oheň, jak se šířil uvnitř, ale když otevřel požární nouzový východ, plameny se vyvalily a popálily mu obličej a ruku. Navzdory dusícímu kouři a svým zraněním pokračoval s hašením ohně, dokud nebyla mešita v bezpečí. Když se snažil uhasit zdroj ohně, byl zatlačen zpět intenzitou ohně. Svaté texty, včetně toho nejposvátnějšího v islámu, Koránu, byly spáleny.“*¹⁴³

V prosinci 2009 byli zatčeni tři muži a jedna žena ve věku 16-19 let za žhářský útok na mešitu ve Staffordshiru. Žháři vsunuli do mešity plynovou trubici a pomocí ní chtěli mešitu zapálit. Při útoku nebyl nikdo naštěstí zraněn a budova zůstala bez větších škod.¹⁴⁴

V květnu 2011 byli zadrženi dva mladíci ve věku 17 a 18 let, poté co poničili mešitu Dawat Ul Islam Masjid v Chorley. Stěny mešity

¹⁴¹ *Shock after 'fire attack' on mosque,* dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/1576587.stm, 2. 3. 2013.

¹⁴² *Mosque attacked in Reading,* dostupné na: <http://www.muslimnews.co.uk/index/press.php?pr=165>, 2. 3. 2013.

¹⁴³ Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre and University of Exeter, Londýn, s. 105-106.

¹⁴⁴ *Four arrests over Stoke-on-Trent mosque arson,* dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/ukengland-stoke-staffordshire-11911441>, 2. 3. 2013.

posprejovali rasistickými grafity a uvnitř mešity zničili řadu předmětů včetně Koránu. ¹⁴⁵

Během deseti dnů byly zaslány balíčky s podezřelým bílým práškem do pěti mešit v Londýně, Lutonu a Birminghamu. Mešity, do kterých byly balíčky zaslány, byly dočasně uzavřeny kvůli podezření, že bílý prášek mohl být antrax nebo nějaký jed. Dalších 200 mešit bylo Scotland Yardem varováno. Balíček zasláný do mešity Finsbury Park obsahoval kromě bílého prášku i obrázky urážející proroka Muhammada. Manažer mešity Muhammad Kozbar k incidentu řekl: „Často dostáváme výhružné dopisy, ale tohle je horší než cokoli předtím. Obálka obsahovala chlípné, zlé a odporné obrázky Proroka a muslimských žen v hidžábu.“ Z útoků je podezřelá extrémně pravicová skupina. (Červen 2011).¹⁴⁶

V červenci 2011 neznámý vandal hodil prasečí hlavu přes zeď mešity v Southportu. ¹⁴⁷

V srpnu 2012 vandalové napadli v ranních hodinách islámské centrum v Surrey. Na budovu byly házeny vajíčka a alkohol a vstupní dveře do centra byly posprejovány grafity. ¹⁴⁸

¹⁴⁵ Gee, Ch. (2011): *Quran 'desecrated' in Chorley mosque attack*, dostupné na:

http://www.lancashiretelegraph.co.uk/news/9046828.Qurandesecratedin_Chorley_mosque_attack/

¹⁴⁶ *Police probe far-Right links to 'poison packages' at mosques*, dostupné na: <http://www.standard.co.uk/news/police-probe-farright-links-to-poison-packages-at-mosques-6412574.html>, 2. 3. 2013.

¹⁴⁷ Bristow, T. (2011): *Hate crime probe after pig's head thrown at Southport Mosque*, dostupné na: <http://www.southportvisiter.co.uk/southport-news/southport-southport-news/2011/07/21/hate-crime-probe-after-pig-s-head-thrown-at-southport-mosque-101022-29090392/>

¹⁴⁸ *Vandals Attack Islamic Centre in Surrey*, dostupné na: <http://www.islamophobiatoday.com/2012/08/08/vandals-attack-islamic-centre-in-surrey/>, 2. 3. 2013.

4. Španělsko

4. 1. Muslimové ve Španělsku

4. 1. 1. Historie

Kořeny islámu a přítomnost muslimů ve Španělsku sahají zpátky do 8. století. V roce 711 vůdce Táriq bin Zijád s armádou Berberů dosáhl břehů Iberského poloostrova a začalo rychlé obsazení dnešního území Španělska a Portugalska arabskými / berberskými / muslimskými vládci. V roce 720, za pouhých devět let, bylo obsazení území dokončeno.¹⁴⁹ Země pod muslimskou nadvládou byla pojmenována al-Andalus. Existence al-Andalus trvala do roku 1492. Po osm století arabské / berberské / muslimské vlády docházelo ke kulturnímu, architektonickému, literárnímu rozvoji a k rozvoji věd, umění a překladatelství. Výrazným fenoménem tohoto období byla náboženská tolerance vůči křesťanům a Židům a jejich vzájemná koexistence. Muslimové byli Španěly nazýváni „Moros“ (Maurové).¹⁵⁰

Konec al-Andalus nastal v lednu 1492 po dobytí Nasrovského emirátu v Granadě katolickou armádou. V čele byla královna Isabela Kastilská I. a její manžel, král Ferdinand II.. Mezi nasrovským emírem a královským párem byla uzavřena dohoda, že pokud se muslimové vzdají dobrovolně, bude jim umožněno zůstat a svobodně vyznávat svou víru a tradice. Dohoda nebyla nikdy dodržena.¹⁵¹

¹⁴⁹ Tarrero-Alonso, O. (2010): *Monografía: "Islamismo radical en España"*, Escuela Superior de las Fuerzas Armadas, Španělsko: CESEDEN, s. 4.

¹⁵⁰ Woehrel, S. (2005): *Muslims in Europe: Integration Policies in Selected Countries: Spain*, CRS Report for Congress, Congressional Research Service, s. 39, dostupné na: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33166.pdf>, 23. 3. 2013.

¹⁵¹ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Report on Islamophobia in Spain*, In: *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation* 6th PCRD of European Commission, s. 229., dostupné na: http://www.euro-islam.info/wp-content/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

Dobytím nasrovského emirátu v roce 1492 nastalo období tzv. reconquisty spojené s vyhnáním muslimů, Židů a Romů z Pyrenejského poloostrova a budování tzv. „hispanidad“, silné hispánské katolické kultury bez příměsi cizích kulturních a náboženských vlivů.¹⁵² Většina muslimů odešla do oblasti dnešního Maroka a Tuniska.¹⁵³ Zůstat směli pouze muslimové, kteří konvertovali ke křesťanství tzv. *moriscos*. Nakonec museli odejít i potomci *moriscos* na základě královského dekretu vyhlášeného králem Filipem III. 9. dubna 1609¹⁵⁴, nejdříve z Valencie a pak byl dekret rozšířen na celé španělské teritorium. *Moriscos*, přestože byli křesťané a mísili se s původními obyvateli, byli vnímáni stále jako potomci Maurů a tím pádem jako lidé, kterým se nedá věřit. Byli chápáni jako vnitřní nepřátelé, kteří se kdykoliv mohou spojit s Osmanskou říší a ohrozit španělské království a hispánskou katolickou kulturu a tradici.¹⁵⁵

Po celé období vlády muslimských vládců na území dnešního Španělska a Portugalska a zvláště pak po reconquistě, je patrné budování negativního obrazu muslimů / Arabů / Berberů, kteří jsou hromadně označováni jako „*Moros*“ (Maurové) a také se buduje jejich stigmatizace jako těch „jiných / druhých“. A vzniká fenomén tzv. maurofobie (strach z Maurů).¹⁵⁶ Slovo *Moro* je používáno nejčastěji v pejorativním smyslu a znamená Maur, Maročan, ale zároveň také

¹⁵² Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 145.

¹⁵³ Woehrel, S. (2005): *Muslims in Europe: Integration Policies in Selected Countries: Spain*, CRS Report for Congress, Congressional Research Service, s. 39, dostupné na: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33166.pdf>, 23. 3. 2013.

¹⁵⁴ Perceval, J.,M. (2012): *La islamofobia a debate: La genealogía del miedo al islam y la construcción de los discursos antiislámicos: Narrativas historiográficas: las estrategias del discurso a la hora de construir un sujeto «morisco» expulsable*, Casa Arabe, Palermo: Artés Graficas, s. 121.

¹⁵⁵ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization nd Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predikament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 230-231., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf. 10. 2. 2012.

¹⁵⁶ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term "Islamophobia"*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, vol. VIII, n. 2, FALL 2010, p. 115-128 , s. 124.

mohamedán, žárlivec a machista.¹⁵⁷ Již v této době se utvořily stereotypy a předsudky o Maurech / muslimech (jsou fanatičtí, barbarští, krutí, lascivní, líní, falešní...), které přežily dodnes. Dnes jsou tyto předsudky a stereotypy používány v rámci islamofobie vztahující se nejen na Maročany, ale na všechny muslimy, stejně jako tomu bylo i v minulosti.¹⁵⁸ Následující události pouze tyto stereotypy, klišé a strach a nedůvěru přiživovaly. Od 16. do 18. století se negativní vyobrazení a strach z muslimů utvrzovaly skrze muslimské korzáry, kteří se plavili na svých lodích a přepadali a usazovali se v přístavních městech v oblasti Středozemního moře.¹⁵⁹

V roce 1906 proběhla konference v Algeciras, kde se Španělsko a Francie dohodly o rozdělení marockého území. V roce 1912 byl vyhlášen francouzsko-španělský protektorát nad Marokem.¹⁶⁰ Nesouhlas Maročanů s protektorátem vedl k řadě ozbrojených potyček a vyústil v porážku španělských vojsk Berbery v čele s Abdal Karímem v roce 1921 v tzv. Rifské válce, nazývané také jako „porážka u Annualu“. ¹⁶¹ Španělé porazili Abdal Karíma v roce 1927. Tato válka si vyžádala velké množství obětí a opětovné utvoření předsudků vůči Maročanům a muslimům, kteří byli označováni např. jako krutí, zuřiví, falešní, chamtiví, lascivní, fanatičtí...¹⁶²

¹⁵⁷ <http://slovník.seznam.cz/es-cz/word/?q=moros&id=ch-rxUtSoSk=>. 24. 3.2013.

¹⁵⁸ Corrales, E., M. (2004): *Maurofobia/islamofobia y maurofilia/islamofilia en la España del siglo XXI*, Revista Cidob D'afers Internacionals, n. 66-67, p. 39-51, Fundació CIDOB, s. 40.

¹⁵⁹ Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalismus, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: 8. Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 146.

¹⁶⁰ Corrales, E., M. (2004): *Maurofobia/islamofobia y maurofilia/islamofilia en la España del siglo XXI*, Revista Cidob D'afers Internacionals, n. 66-67, p. 39-51, Fundació CIDOB, s. 42.

¹⁶¹ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization nd Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predikament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 230., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

¹⁶² Corrales, E., M. (2004): *Maurofobia/islamofobia y maurofilia/islamofilia en la España del siglo XXI*, Revista Cidob D'afers Internacionals, n. 66-67, p. 39-51, Fundació CIDOB, s. 43.

V letech 1936-1939 probíhala ve Španělsku občanská válka.¹⁶³ Válka rozdělila španělskou společnost na dva tábory podporující a odmítající Francisca Franca, budoucího diktátora Španělska. Na jedné straně stáli levicově orientovaní odpůrci, republikáni, katalánští a baskičtí nacionalisté, kteří odmítali F. Franka a proti nim stála křesťanská pro-frankovská opozice doplněná o muslimské vojáky z Maroka.

Odpůrci F. Franka oživilí stará klišé o Maročanech / muslimech - jsou fanatičtí, krvežízniví, zloději, vrazi, násilníci a opilci. Během války a z počátku své diktatury, kdy Franko potřeboval na své straně vojáky z Maroka, budoval obraz Maročanů jako věrných spojenců.¹⁶⁴ Francisco Franko byl diktátorem ve Španělsku od roku 1940 až do své smrti v roce 1975 a postupně budoval jednotu národa založeného na konceptu tzv. hispanidad. Hispanidad je politický termín vycházející z konceptu kulturně, nábožensky (katolická víra) a jazykově (španělština) homogenní společnosti, která je jedinečná, výlučná a odmítá ateisty, muslimy, Svobodné zednáře, Židy a španělsky nehovořící jedince.¹⁶⁵ Utváří také pocit sounáležitosti a patriotismu. Za zásluhy během občanské války udělil F. Franko Maroku nezávislost v roce 1956.¹⁶⁶ V rámci výměnných studentských pobytů přijíždí do Španělska v 60. a 70. letech 20. století studenti ze zemí Blízkého východu. V roce 1971

---

¹⁶³ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 231., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

¹⁶⁴ Corrales, E., M. (2004): *Maurofobia/islamofobia y maurofilia/islamofilia en la España del siglo XXI*, Revista Cidob D'afers Internacionals, n. 66-67, p. 39-51, Fundació CIDOB, s. 43.

¹⁶⁵ Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project: A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, Španělsko: EMILIE, s. 7.

¹⁶⁶ Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 147.

zakládají někteří z těchto studentů *Muslim Association of Spain* (AME).¹⁶⁷ F. Franco zemřel v listopadu 1975.

Krátce po Frankově smrti se Španělsko stalo konstituční monarchií v čele s králem Juanem Carlosem a byla započata transformace z diktátorského režimu na demokracii. V roce 1978 byla vydána ústava, která odstartovala demokratickou transformaci země. Ústava také deklarovala Španělsko jako nekonfesionální stát garantující náboženskou svobodu a potvrdila dohodu o spolupráci s historicky „zakořeněnými“ náboženstvími v zemi, mezi které patří katolictví, protestantismus, judaismus a islám.¹⁶⁸ Náboženská svoboda umožnila rozvoj islámských organizací, které byly založeny španělskými konvertity k islámu především z oblasti Andalusie ještě před hlavním příchodem muslimských imigrantů do země.¹⁶⁹

V 80. letech 20. století se Španělsko přeměnilo ze země emigrace na zemi imigrace a nastalo období první vlny pracovní imigrace do Španělska a usazování nově příchozích. V roce 1985 Španělsko vstupuje do Evropské komise (EC)¹⁷⁰ a byl přijat zákon o cizincích.¹⁷¹ V první vlně pocházelo 90% imigrantů ze zemí Latinské Ameriky a Evropy.¹⁷² Muslimští přistěhovalci přicházeli především z Maroka, Subsaharské Afriky a Pákistánu a vznikly první muslimské modlitebny

¹⁶⁷ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton: MICROCON, s. 7.

¹⁶⁸ Martín-Muñoz, G. (2003): „*European Muslims and The Secular State in a Comparative Perspective*“ : *Mapping the Muslim Leadership in Spanish Urban Centers*, G.S.R.L., s. 239., dostupné na: http://www.arabphilosophers.com/English/discourse/eastwest/Secularism/Final_ICDEI_Symposium.pdf, 22. 9. 2011.

¹⁶⁹ Moreras, J. (2002): *Muslims In Spain: Between The Historical Heritage And The Minority Construction*, *The Muslim World*, Vol. 92, s. 132.

¹⁷⁰ Zapata-Barrero, R.; Zaragoza, J.; de Witte, N. (2009): *Diversity, Migration, and Citizenship. Approaches for Diversity Management in 21st Century in Spain*, Španělsko: EMILIE, s. 6.

¹⁷¹ Fernández García, B.: a. La construcción de la opinión pública en la comunidad musulmana de España, s. 9., dostupné na: http://www.aecpa.es/uploads/files/congresos/congreso_09/grupostrabajo/area04/GT01/04.pdf, 14. 3. 2013.

¹⁷² Abella Vázquez, C., M. (2007): *La aparición de los discursos sobre el multiculturalismo en España: el debate del velo en la prensa escrita*, Athenea Digital, n. 11, p. 83-103 , s. 84.

založené imigranty.¹⁷³ Důvodem k pracovní imigraci byl nedostatek pracovní síly ve Španělsku v důsledku rychlého ekonomického růstu v post-frankovské éře. Většina imigrantů z muslimských zemí našla práci v oblastech zemědělství, turismu a stavebnictví.¹⁷⁴ V první vlně přicházejí i muslimští uprchlíci ze zemí Blízkého východu (Jordánsko, Sýrie, Palestina, Egypt, Libanon).¹⁷⁵

Druhá vlna imigrace začala v druhé půlce 80. let 20. století a trvala až do konce 90. let. Tato imigrační fáze se lišila od předchozí v několika směrech. Imigranti přicházeli z jiných oblastí než v předchozí fázi. Z Afriky, převážně pak z Maroka díky geografické blízkosti a španělským enklávám Ceuta a Mellila, východní Evropy a Asie. Výrazným rysem období je znovusjednocení rodin a objevuje se druhá generace narozená již ve Španělsku.¹⁷⁶ Nejvyšší počet muslimských imigrantů přichází z Maroka, na druhém místě je Alžírsko, následují Senegal, Nigerie, Ghana, Pákistán a Bangladéš. Malé procento muslimských imigrantů pochází z Kosova, Albánie, Bosny, Čechenska a Ázerbájdžánu.¹⁷⁷ V roce 1989 je islám oficiálně uznám jako „*notorio arraigo*“ (historicky zakořeněné náboženství).¹⁷⁸ V roce 1992 byla podepsána dohoda o spolupráci mezi španělským státem a *Comisión Islámica de España* (CIE), kterou bylo zahájeno budování institucionální

---

¹⁷³ Moreras, J. (2002): *Muslims In Spain: Between The Historical Heritage And The Minority Construction*, The Muslim World, vol. 92, s. 132.

¹⁷⁴ Woehrel, S. (2005): *Muslims in Europe: Integration Policies in Selected Countries: Spain*, CRS Report for Congress, Congressional Research Service, s. 39., dostupné na: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33166.pdf>, 23. 3. 2013.

¹⁷⁵ FRA (2010): *Experience of discrimination, social marginalisation and violence: A comparative study of Muslim and non-Muslim youth in three EU Member States*, Belgie, s. 18., dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1202-Pub-racism-marginalisation_en.pdf, 23. 10. 2012.

¹⁷⁶ Abella Vázquez, C., M. (2007): *La aparición de los discursos sobre el multiculturalismo en España: el debate del velo en la prensa escrita*, Athenea Digital, n. 11: 83-103, s. 85.

¹⁷⁷ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON, s. 9.

¹⁷⁸ Rosón Lorente, F., J.; Dietz, G. (2010): *El "retorno del Islam" y la apropiación del patrimonio en el Albayzín de Granada (España): un barrio multicultural entre la etnificación de la diversidad religiosa y la gentrificación turística*, s. 4., dostupné na: http://www.academia.edu/377679/El_retorno_Del_Islam_Y_La_Apropiacion_Del_Patrimonio_En_El_Al

pozice pro muslimy jako náboženské menšiny ve Španělsku.¹⁷⁹ V 90. letech 20. století tvoří muslimští imigranti 17, 84 % z celkového počtu cizinců a stávají se tak druhou největší skupinou usazenou v zemi.¹⁸⁰

V roce 2000 odstartoval ve Španělsku ekonomický boom vyžadující velký počet pracovníků a začíná tím třetí a největší vlna přistěhovalectví do Španělska pokračující dodnes.¹⁸¹ Tento trend neustále roste a počet imigrantů se stále zvyšuje. V roce 2004 Španělsko získalo prvenství v přijetí nejvyššího počtu imigrantů v rámci zemí EU.¹⁸² Počet přistěhovalců narostl z 500 000 v 90. letech 20. století na 5 000 000 v roce 2009.¹⁸³

Fenomén imigrace přinesl kromě ekonomického rozvoje i socio-kulturní změny ve společnosti a nutnost vytvořit opatření proti možným sociálním, kulturním a náboženským konfliktům.¹⁸⁴ Dalším důležitým krokem bylo vytvoření integrační politiky a zavedení programů pro sociální integraci imigrantů do majoritní společnosti.¹⁸⁵ S přistěhovalci v zemi se do popředí začala dostávat i otázka multikulturalismu, přestože Španělsko bylo multikulturní zemí již před příchodem

---

[bayzin_De_Granada_Espana_Un_Barrío_Multicultural_Entre_La_Etnificacion_De_La_Diversidad_Religi](#)
[sa_](#), 5. 5. 2012.

¹⁷⁹ Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, Španělsko: EMILIE, s. 8.

¹⁸⁰ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 228. , dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

¹⁸¹ Mix, D., E. (2011): *Muslims in Europe: Promoting Integration and Countering Extremism: Spain: The Muslim Population in Spain*, CRS Report for Congress, s. 26-27.

¹⁸² Zapata Barrero, R. (2006): *Immigration to Spain: The Case of Moroccans*, Report prepared for the Research Project: MIGSYS Immigrants, policies and migration systems: An ethnographic comparative approach, s. 3., dostupné na: http://www.criec.uqam.ca/Page/Document/textes_en_lignes/ZapataMIGSYS_Spain_Moroccans_20_July_2006.pdf, 12. 5. 2012.

¹⁸³ Mix, D., E. (2011): *Muslims in Europe: Promoting Integration and Countering Extremism: Spain: The Muslim Population in Spain*, CRS Report for Congress, s. 27.

¹⁸⁴ Bezunartea, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON , s. 3.

¹⁸⁵ Zapata-Barrero, R.; Zaragoza, J.; de Witte, N. (2009): *Diversity, Migration, and Citizenship. Approaches for Diversity Management in 21st Century in Spain*, Španělsko: EMILIE, s. 9.

imigrantů. Španělsko je mnohonárodnostním státem, kde vedle sebe žijí různé národy.¹⁸⁶

Odhaduje se, že v současnosti žije ve Španělsku 1 148 516 muslimů a tvoří 2,5 % z celkového počtu obyvatel.¹⁸⁷ Muslimy ve Španělsku lze rozdělit do čtyř skupin:

- 1. Muslimové španělského původu z enkláv Ceuta a Mellila.
- 2. „Naturalizovaní muslimové“: muslimští imigranti, kteří se usadili ve Španělsku a získali občanství v letech 1960 až 2006. Tato skupina zahrnuje hlavně Maročany, dále Araby ze zemí Blízkého východu a Pákistánci.
- 3. Cizinci muslimské víry: tato skupina je nejpočetnější a zahrnuje jak studenty a businessmany s dočasným pobytem, tak i převažující skupinu zahraničních pracovníků. Tuto skupinu tvoří hlavně pracovníci z Magrebu, Afričané a Pákistánci.
- 4. „Noví muslimové“: Původní Španělé, kteří konvertovali k islámu. Jejich počet se odhaduje na 33 750.¹⁸⁸ A první výraznější vlna konverzí se objevuje koncem 60. let 20. století.¹⁸⁹ Další nastává v 70. a 80. letech, kdy k islámu konvertují hlavně vysokoškolští studenti, kteří toužili po kulturním osvícení a hledání a ztotožnili se především se súfismem. V 90. letech představují konvertity k islámu muži a především ženy, kteří uzavřeli sňatek s muslimkou / muslimem a konvertovali k islámu před nebo po sňatku. Většina z nich přešla k islámu z katolictví, které je z různých důvodů neuspokojovalo (duchovně, kulturně,

¹⁸⁶ Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, Španělsko: EMILIE, s. 2.

¹⁸⁷ Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill, s. 481.

¹⁸⁸ Moreras, J. (2009): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 1: Spain*, Leiden: Brill, s. 320.

¹⁸⁹ Tarrero-Alonso, O. (2010): *Monografía: "Islamismo radical en España"*, Escuela Superior de las Fuerzas Armadas. CESEDEN, España, s. 6.

sociálně...) a islám jim poskytl odpovědi na otázky, které hledali.¹⁹⁰

Muslimové ve Španělsku stejně jako ve světě tvoří heterogenní společnost složenou z mnoha etnických, národnostních, kulturních skupin a různých odnoží islámu. Nejvyšší procento přistěhovalců z muslimských zemí tvoří Maročané, následovaní Senegalci, Alžířany, Pákistánci a Nigerijci.¹⁹¹ Malé procento tvoří muslimské komunity z Blízkého východu (Jordánska, Libanonu, Sýrie, Palestiny a Egypta.)¹⁹² Maročané ve Španělsku představují 70% všech muslimů a zároveň tvoří největší národnostní menšinu.¹⁹³ Většina imigrantů z muslimských zemí jsou muži. Výjimkou jsou imigranti z Maroka, kde je podíl mužů a žen téměř totožný, protože často imigrují do Španělska celé rodiny.¹⁹⁴

Převahu muslimů ve Španělsku, stejně jako ve světě, tvoří sunnitě a nejvíce z nich následuje *málíkovský* sunnitský směr islámu, následovaný stoupenci *šáfíjovské* právní školy. Lze zde najít i stoupence *hanbalovské* a *hanafíjské* právní školy.¹⁹⁵ Mezi studenty a konvertity je oblíbený súfismus.¹⁹⁶ Existuje zde i malá komunita ší'itských muslimů původem převážně z Libanonu a Iráku¹⁹⁷. Většina muslimů se koncentruje v hlavním městě Madridu a Barceloně a dalších městech a vesnicích v Andalusii (jižní Španělsko), Katalánsku (severovýchodní

¹⁹⁰ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton: MICROCON, s. 9.

¹⁹¹ Mix, D., E. (2011): *Muslims in Europe: Promoting Integration and Countering Extremism: Spain: The Muslim Population in Spain*, CRS Report for Congress, s. 27.

¹⁹² FRA (2010): *Experience of discrimination, social marginalisation and violence: A comparative study of Muslim and non-Muslim youth in three EU Member States*, Belgie, s. 18., dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1202-Pub-racism-marginalisation_en.pdf, 23. 10. 2012.

¹⁹³ Zapata-Barrero, R.; Zaragoza, J.; de Witte, N. (2009): *Diversity, Migration, and Citizenship. Approaches for Diversity Management in 21st Century in Spain*, Španělsko: EMILIE, s. 10.

¹⁹⁴ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON, s. 3.

¹⁹⁵ Tarrero-Alonso, O. (2010): *Monografía: "Islamismo radical en España"*, Escuela Superior de las Fuerzas Armadas., Španělsko: CESEDEN, s. 5.

¹⁹⁶ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON, s. 9.

¹⁹⁷ Ibid., s. 8.

Španělsko) a Valencii (jižní Španělsko).¹⁹⁸ Ve Španělsku je islám druhým nejvýznamnějším náboženstvím hned po křesťanství.¹⁹⁹

4. 1. 2. Hlavní muslimské organizace

V roce 1989 byla vytvořena muslimská organizace *Federación Española de Entidades Religiosas Islámicas* (FEERI). Organizaci založili Španělé, kteří konvertovali k islámu.²⁰⁰ Prezidentem organizace FEERI byl do roku 2006 Mansur Escudero. V současnosti je organizace kontrolována marockými asociacemi a v jejím čele stojí Mohamed Ahmed Ali.²⁰¹

V roce 1991 byla založena další významná muslimská organizace *Unión de Comunidades Islámicas de España* (UCIDE).²⁰² Zakladatel a lídr strany je lékař syrského původu Riay Tatary Bakry, který v roce 1971 založil první islámskou asociaci ve Španělsku.²⁰³

Obě organizace pod sebou sdružují další menší organizace. Všechny islámské náboženské organizace, které chtějí působit legálně, musí být zaregistrovány v registru náboženských entit na ministerstvu spravedlnosti.²⁰⁴

K vyjednávání s vládou bylo zapotřebí vytvořit jednu zastřešující organizaci, která by prezentovala a zastupovala muslimy a islám

¹⁹⁸ FRA (2010): *Experience of discrimination, social marginalisation and violence: A comparative study of Muslim and non-Muslim youth in three EU Member States*, Belgie, s. 18., dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1202-Pub-racism-marginalisation_en.pdf, 23. 10. 2012.

¹⁹⁹ Mijares, L.; Ramírez, A. (2008): *Mujeres, pañuelo e islamofobia en España: Un estado de la cuestión*, *Anales de Historia Contemporánea*, n. 24, s. 125, dostupné na: <http://revistas.um.es/analeshc/article/view/53911>, 20. 10. 2011.

²⁰⁰ Moreras, J. (2002): *Muslims In Spain: Between The Historical Heritage And The Minority Construction*, *The Muslim World*, Vol. 92, s. 133.

²⁰¹ Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill, s. 484

²⁰² Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalismus, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Uk: Taylor and Francis Group, s. 150.

²⁰³ Moreras, J. (2002): *Muslims In Spain: Between The Historical Heritage And The Minority Construction*, *The Muslim World*, Vol. 92, s. 133-134.

²⁰⁴ Tarrero-Alonso, O. (2010): *Monografía: "Islamismo radical en España"*, Escuela Superior de las Fuerzas Armadas. , Španělsko: CESEDEN, s. 11.

v záležitostech se státem. V roce 1992 se organizace FEERI a UCIDE spojily, aby splnily podmínku danou státem a vznikla jedna zastřešující organizace *Comisión Islámica de España* (CIE).²⁰⁵ Obě federace mají vlastní sekretariát a pracují nezávisle na sobě. Schází se pouze v rámci CIE, kde má každá z nich dva zástupce, když musí vyjednávat s vládou.²⁰⁶ Spolupráce FEERI a UCIDE v rámci *Comisión Islámica de España* nefunguje příliš dobře a dochází k vnitřním konfliktům. Problém těchto federací je, že neřeší problémy a požadavky běžných muslimů, kteří se pak obracejí na lokální organizace a vůdce. Ti spíše vyjdou vstříc jejich potřebám.²⁰⁷

V roce 2009 bylo registrováno 707 islámských organizací v registru ministerstva spravedlnosti. 407 z těchto organizací spadá pod UCIDE, 54 k FEERI a 246 funguje samostatně mimo federace.²⁰⁸

UCIDE vytvořila uskupení menších islámských federací, které se odtrhly od CIE a v roce 2011 vytvořily Španělský islámský koncil.²⁰⁹

4. 1.3. Muslimské uvědomění

První muslimské komunity v novodobých dějinách Španělska se začaly utvářet v 60. letech 20. století. V této době byly muslimské komunity prakticky „neviditelné“, protože se skládaly především ze zahraničních muslimských studentů a španělských konvertitů a tvořili nepatrnou část španělské populace.

²⁰⁵ Caresche, A.; Da Costa Dias, C. (2010): *El Islam: Una realidad social en España: Análisis de la situación del Islam en la sociedad española*, Liga española pro derechos humanos, s. 64., dostupné na: http://www.ligaproderrechoshumanos.org/documentos/informe_islam.pdf, 5. 5. 2012.

²⁰⁶ Bezunartea, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON, s. 10.

²⁰⁷ Martín-Muñoz, G. (2003): "European Muslims and the Secular State in a Comparative Perspective": *Session IV: Islam and European Urban Life Mapping the Muslim Leadership in Spanish Urban Centers*, G.S.R.L., s. 242., dostupné na: http://www.arabphilosophers.com/English/discourse/eastwest/Secularism/Final_ICDEI_Symposium.pdf, 22. 9. 2011.

²⁰⁸ Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill, s. 484.

²⁰⁹ Mix, D., E. (2011): *Muslims in Europe: Promoting Integration and Countering Extremism: Spain: The Muslim Population in Spain*, CRS Report for Congress, s. 29.

Studenti byli především mladí svobodní muži, kteří přijeli za účelem dokončit vysokoškolské vzdělání ve Španělsku. Většina z nich nepočítala s trvalým usazením a po ukončení studia plánovala návrat do země svého původu. Z tohoto důvodu neměli potřebu utvářet trvalé zázemí pro náboženské potřeby, zakládat muslimské organizace a prosazovat náboženská práva.²¹⁰

Konvertité s částí muslimských studentů ze zahraničí byli první, kteří se začali domáhat práv na stavbu mešit a zázemí pro praktikování své víry a začali vyjednávat s vládou.²¹¹ Ústava z roku 1978 prohlásila Španělsko za nekonzfesionální stát a deklarovala náboženskou svobodu. V roce 1989 byl islám uznán za historicky „zakořeněné“ náboženství, což přispělo k utvoření dohody mezi státem a *Comisión Islámica de España* (CIE) garantující muslimům řadu výhod a právní zakotvení islámu.²¹²

V tomto období přichází i výrazná imigrační vlna muslimů především z Maroka. Hlavní imigrační boom nastává po roce 2000 a pokračuje až dodnes. S postupem času začalo docházet i k trvalému usazování, původně pouze dočasných imigrantů, v zemi, znovusjednocení rodin a narození druhých a třetích generací muslimských přistěhovalců.²¹³ Ruku v ruce s rostoucím počtem muslimů a nově nabytými právy nastává větší zviditelnění muslimů v rámci majoritní společnosti. Větší viditelnost muslimských komunit a islámu vzniká díky pokusu o budování nových muslimských organizací, žádostí o výstavbu mešit, islámských center, modliteben, zavedení islámské náboženské výuky do škol a halal řeznictví. Dalšími

²¹⁰ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON, s. 8.

²¹¹ Mijares, L.; Ramírez, A. (2008): *Ramon Llull and Islam, the Beginning of Dialogue / Ramon Llull y el islam, el inicio del diálogo: The "Islamisation" of Immigration: Some Hypotheses about the Spanish Case*, Quaderns de la Mediterrània, n. 9, p. 190-194, s. 192.

²¹² Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, Španělsko: EMILIE, s. 8.

²¹³ Abella Vázquez, C., M. (2007): *La aparición de los discursos sobre el multiculturalismo en España: el*

viditelnými znaky jsou různé formy tradičních muslimských oděvů a pokrývek hlavy.²¹⁴

Přestože muslimové jsou ze zákona a podle ústavy oficiálně uznanou náboženskou menšinou ve státě a mají právo na zakládání nezbytných institucí a organizací, aby mohli praktikovat svou víru, potkávají se se stále větším odmítáním ze strany majoritní společnosti.²¹⁵ Snaha převádění práv, kterých muslimové dosáhli, do praxe je často majoritní společností vnímána jako snaha o re-islamizaci a obnovení muslimské nadvlády nad Španělskem a ohrožení jejich hispanidad a znovu je utvořen koncept dělení společnosti na „my“ (nemuslimové) a „oni“ (muslimové).²¹⁶

Dichotomie společnosti na „my“ (nemuslimové) a „oni“ (muslimové) je ve španělské společnosti silně zakořeněná a vyvěrá z historické stigmatizace muslimů z dob muslimské nadvlády v al-Andalus (8.-15. století), která byla po staletí udržovaná a rozvíjená až do současnosti.²¹⁷ Muslimové se této situaci přizpůsobují a snaží se na sebe příliš neupozorňovat.²¹⁸

Ze dvou na sobě nezávislých průzkumů (PEW Research Centre of Washington D.C., 2005 a Metroscopia, 2007) zaměřených zejména na to, jak muslimové vnímají majoritní nemuslimskou společnost a jak jsou v hostitelské zemi spokojeni, vyšlo najevo, že muslimové ve Španělsku jsou dobře integrováni do majoritní společnosti, „pozápadně“ a tolerantní.²¹⁹

---

debate del velo en la prensa escrita, Athenea Digital, n. 11, p. 83-103, s. 85.

²¹⁴ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON, s. 8.

²¹⁵ Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: 8. Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 148.

²¹⁶ Zapata-Barrero, R.; Zaragoza, J.; de Witte, N. (2009): *Diversity, Migration, and Citizenship. Approaches for Diversity Management in 21st Century in Spain*, Španělsko: EMILLIE, s. 34.

²¹⁷ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term "Islamophobia"*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, VIII, vol. 2, FALL 2010, p. 115-128, s. 124.

²¹⁸ Moreras, J. (2002): *Muslims In Spain: Between The Historical Heritage And The Minority Construction*, The Muslim World, Vol. 92, s. 130.

²¹⁹ Bezunarte, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*,

V roce 2009 byla založena ve Španělsku v Grenadě první muslimská politická strana *Partido Renacimiento y Unión de España* (PRUNE) mimo enklávy Ceutu a Melillu. V čele strany stojí Mustafa Bakkach, novinář z Tangiru. Strana otevřela kanceláře v Grenadě a Asturii a v roce 2011 se rozhodla kandidovat v komunálních volbách. Strana propaguje morální a sociální obrodu společnosti založenou na principech islámu.²²⁰

Muslimská společnost ve Španělsku je relativně mladá a stále dosud spojována především s imigrací. I přes práva deklarována ústavou z roku 1978 a dohodou uzavřenou mezi státem a CIE, která je považována za nejrozvinutější legislativní rámec pro uznání muslimů a islámu mezi zeměmi EU, bude paradoxně potřeba ještě nějaký čas a velký kus práce, než se muslimům podaří se ještě více emancipovat a prosadit, aby jejich práva garantovaná státem byla akceptována a přijímána majoritní společností bez konfliktů.

4. 1. 4. Muslimové a stát

Po smrti diktátora Francise Franka v roce 1975 nastal v zemi velký politický obrat a Španělsko nabralo směr od diktátorství k demokracii. V roce 1978 byla vydána ústava prohlašující Španělsko za nekonfesionální stát, garantující náboženské svobody a spolupráci se zástupci tzv. historicky „zakořeněných“ náboženství v zemi. Vedle katolictví do této kategorie spadají islám, judaismus a protestantismus.²²¹ Přestože ústava deklaruje, že není v zemi žádné

MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON, s. 5-6.

²²⁰ Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill, s. 483.

²²¹ Martín-Muñoz, G. (2003): „*European Muslims and The Secular State in a Comparative Perspective*“ : *Mapping the Muslim Leadership in Spanish Urban Centers*, G.S.R.L., s. 239., dostupné na: http://www.arabphilosophers.com/English/discourse/eastwest/Secularism/Final_ICDEI_Symposium.pdf, 22. 9. 2011.

státní náboženství, katolictví požívá privilegia nedostupná ostatním uznaným náboženstvím.²²²

V roce 1980 rozvinul ústavní zákon o náboženských svobodách náboženská práva deklarovaná ústavou. Tento zákon měl velký význam i pro islám. Deklaroval, že žádné náboženství se nesmí stát objektem diskriminace. Dále v sekci 2.1.b. garantoval právo dostat výuku islámu a v sekci 7.1. uzavírat dohody o spolupráci s náboženskými konfesemi, které koexistují ve státě.²²³ Zákon také deklaroval, že náboženská víra se nesmí stát důvodem pro nerovnost a diskriminaci jedince před zákonem a v zaměstnání.²²⁴ V roce 1989 je islám oficiálně uznán jako historicky „zakořeněné“ náboženství.²²⁵ Podmínkou pro uzavření dohody o spolupráci se státem bylo jmenování jednoho zástupce reprezentující a zastupující dané náboženství v záležitostech se státem. V roce 1992 byla konečně podepsána dohoda o spolupráci mezi státem a *Comisión Islámica de España* (CIE).

CIE vznikla spojením dvou hlavních muslimských asociací v zemi: *Federación Española de Entidades Religiosas Islámicas* (FEERI) a *Unión de Comunidades Islámicas de España* (UCIDE).²²⁶ Dohoda měla velký význam pro uznání muslimů a islámu v zemi, jejich začlenění do společnosti a garantování řady výhod. Tato dohoda je považována za nejširší právní rámec pro uznání muslimů v rámci zemí Evropské

²²² Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill, s. 482.

²²³ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 241., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

²²⁴ Zapata-Barrero, R.; Zaragoza, J.; de Witte, N. (2009): *Diversity, Migration, and Citizenship. Approaches for Diversity Management in 21st Century in Spain*, Španělsko: EMILIE, s. 69.

²²⁵ Rosón Lorente, F., J.; Dietz, G. (2010): *El “retorno del Islam” y la apropiación del patrimonio en el Albayzín de Granada (España): un barrio multicultural entre la etnificación de la diversidad religiosa y la gentrificación turística*, s. 4., http://www.academia.edu/377679/El_retorno_Del_Islam_Y_La_Apropiacion_Del_Patrimonio_En_El_Albayzin_De_Granada_Espana_Un_Barrio_Multicultural_Entre_La_Etnificacion_De_La_Diversidad_Religion, 5. 5. 2012.

²²⁶ Mix, D., E. (2011): *Muslims in Europe: Promoting Integration and Countering Extremism: Spain: The Muslim Population in Spain*, CRS Report for Congress, s. 29.

unie.²²⁷ V dohodě se také píše: „*Islám se datuje stovky let zpátky v rámci tradice naší země a činí výjimečný přínos k formování španělské identity.*“²²⁸

Právně dohoda garantuje:

- právní uznání mešit a modliteben a islámských hřbitovů a v jejich rámci dodržování islámských předpisů a pravidel.
- uznání imámů jako náboženských vůdců.
- uznání Koránu a sunny jako hlavních náboženských zdrojů islámu.
- zavedení islámské náboženské výuky na základních a středních školách. Podmínkou přitom je, že učitelé budou jmenováni komunitami patřícími do CIE.
- uznání náboženského charakteru islámských svátků
- ustanovení možnosti přizpůsobení školních rozvrhů a pracovní doby v zaměstnáních, za účelem mít možnost dodržovat předepsané náboženské praktiky.
- zavedení směrnic pro halal jídlo.²²⁹
- civilní ratifikace islámských sňatků a zákaz polygamie a zapuzení manželky.²³⁰

Díky této dohodě mezi CIS a státem by se mohlo zdát, že muslimové mají ve Španělsku ideální podmínky pro praktikování a

---

²²⁷ Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, Španělsko: EMILIE, s. 8.

²²⁸ Martín-Muñoz, G. (2003): „*European Muslims and The Secular State in a Comparative Perspective*“ : *Mapping the Muslim Leadership in Spanish Urban Centers*, G.S.R.L., s. 240., dostupné na: http://www.arabphilosophers.com/English/discourse/eastwest/Secularism/Final_ICDEI_Symposium.pdf, 22. 9. 2011.

²²⁹ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 242-243., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

²³⁰ Martín-Muñoz, G. (2003): „*European Muslims and The Secular State in a Comparative Perspective*“ : *Mapping the Muslim Leadership in Spanish Urban Centers*, G.S.R.L., s. 240., dostupné na: http://www.arabphilosophers.com/English/discourse/eastwest/Secularism/Final_ICDEI_Symposium.pdf, 22. 9. 2011.

rozvoj své víry a sociální začlenění do majoritní společnosti a že jsou přijímáni státem a společností bez problému. Skutečnost již tak idylická není. Problém spočívá i v nejednotnosti názorů a cílů dvou hlavních muslimských organizací v zemi FEERI a UCIDE které spolu více soupeří, než spolupracují na implementaci práv do praxe. Tato práva jim garantuje dohoda se státem z roku 1992.²³¹ V praxi se ukázalo jako velmi problematické zavedení islámské náboženské výuky do škol. Stejně tak výstavby a otevírání mešit, modliteben a islámských hřbitovů se setkaly s velkým nesouhlasem jak ze strany spoluobčanů, tak i lokálních vlád.²³²

V roce 2004 se spojili zástupci židovské, muslimské a protestantské komunity, aby získali stejné výhody pro své komunity, jaké pobírá katolická konfese. Podali žádost k vládě, aby zrevidovala národní daň z příjmu a umožnila tak daňovým poplatníkům darovat část jejich daní i nekatolickým konfesím. Legislativní změna nastala až o dva roky později. Zastavila sice přímou platbu, ale navýšila dobrovolné přispívání katolické církvi z 0,5 % na 0,75%. V dobrovolném přispívání si daňoví poplatníci mohou vybrat pouze mezi katolickou církví a sociální sférou.²³³ Z tohoto příkladu je patrné stále nadržování katolické církvi nad ostatními uznanými konfesemi v zemi.

Přestože zákon z roku 1992 garantuje právo na islámskou výuku na základních a středních školách a v roce 1996 byla podepsána další smlouva mezi CIE a státem o zavedení islámské náboženské výuky do národního vzdělávacího systému ve školním roce 1996/1997, byla její

²³¹ Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 151.

²³² Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predikament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 243., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

²³³ Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, EMILIE, s. 8.

aplikace zavedena do praxe až ve školním roce 2003/2004.²³⁴ Ve školním roce 2009/2010 bylo ustanoveno pouze 46 pedagogů, přestože jich bylo zapotřebí 300 s ohledem k počtu studentů, kteří by výuku chtěli navštěvovat. Pro výuku katolictví bylo ve stejném roce ustanoveno pedagogů 15 000.²³⁵ Řada muslimů žijící ve Španělsku nemá španělské občanství a spadají do kategorie imigrantů-cizinců a nemají volební právo. V roce 2000 byl přijat zákon o právech a povinnostech cizinců, který zahrnoval i antidiskriminační opatření. Diskriminace je zde definována jako „ jakýkoliv čin, který přímo či nepřímo způsobuje rozlišování, exkluzi, restrikcí nebo upřednostňování ve vztahu k cizinci na základě jeho rasy, národnostního či etnického původu, náboženské víry a praktik, jehož účelem či efektem je popírat nebo limitovat uznání nebo uplatnění rovných podmínek, lidských práv a základních svobod v politických, ekonomických, sociálních či kulturních sférách...“²³⁶

4. 2. Islamofobie ve Španělsku

4. 2. 1. Úvod

První studie definující a pojednávající o islamofobii vznikla v roce 1997 ve Velké Británii a vydala ji britská organizace The Runnymede Trust pod názvem *Islamophobia: A Challenge for Us All*. Postupně začal být fenomén islamofobie v akademických kruzích čím dál více aktuální. Zlomovým okamžikem pro studium islamofobie a nárůst islamofobních útoků ve světě se stalo datum 11. 9. 2001, kdy došlo k teroristickým útokům v USA spáchaných organizací al-Kajdou. Další teroristické

²³⁴ Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden, Brill, s. 487.

²³⁵ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 30., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

²³⁶ Zapata-Barrero, R.; Zaragoza, J.; de Witte, N. (2009): *Diversity, Migration, and Citizenship. Approaches for Diversity Management in 21st Century in Spain*, Španělsko: EMILIE, s. 69.

útoky spáchané v Madridu 11. 3. 2004 a v Londýně 7. 7. 2005 napětí mezi muslimy a nemuslimy pouze zvýšily a rozdmýchaly další vlny islamofobních útoků.

První studie, která použila termín islamofobie pro označení rostoucího nepřátelství a anti-muslimských a anti-islámských útoků ve Španělsku, byla vydána až v roce 2007 španělskou nevládní organizací *SOS Racismo*.²³⁷ Je zajímavé, že se pojem islamofobie objevuje ve španělském kontextu až v roce 2007, přestože řada vládních i nevládních španělských organizací i organizací mimo Španělsko na islamofobii poukazovala a shromáždila informace o fenoménu islamofobie ve Španělsku už dříve. Z nějakého důvodu se však společnost tomuto označení vyhýbala. Dnes je řada útoků, dříve označovaných jako xenofobní, rasistické, anti-imigrantské, maurofobní, předefinována na islamofobní. Jedná se např. o útoky v El Ejidu v Andalusii (únor 2000), ve čtvrti Ca N'Anglada v Tarrase v Katalánsku a v barcelonské čtvrti Premià de Mar (2001-2002).²³⁸ Velkým problémem je nedostatek studií, vládních i nevládních organizací, státních institucí a registrů, které by se fenoménem islamofobie ve Španělsku systematicky zabývaly, shromažďovaly informace o islamofobních případech a zpracovávaly je.²³⁹

Ve španělském kontextu se často namísto islamofobie používá i termín *maurofobie / morofobie* (strach z Maurů). Podle některých autorů je označení *maurofobie* vhodnější a více vystihující španělskou situaci, kdy se negativní obraz a strach z islámu a muslimů budoval v historickém kontextu a přetrvává dodnes. Např. Ricard Zapata-Barrero ve své studii píše: „...ve Španělsku existuje *maurofobie* (strach

²³⁷ Mijares, L.; Ramírez, A. (2008): *Mujeres, pañuelo e islamofobia en España: Un estado de la cuestión*, Anales de Historia Contemporánea, vol. 24, s. 126.

²³⁸ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term "Islamophobia"*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, vol. VIII, n. 2, FALL 2010, p. 115-128, s. 123.

²³⁹ Mijares, L.; Ramírez, A. (2008): *Mujeres, pañuelo e islamofobia en España: Un estado de la cuestión*, Anales de Historia Contemporánea, vol. 24, s. 126., dostupné na: <http://revistas.um.es/analeshc/article/view/53911>, 20. 10. 2011.

z Maurů) spíše než islamofobie.,²⁴⁰ Další přístup vychází z názoru, že termín islamofobie je vhodný, ale je důležité si uvědomit, že má hluboké základy v historické *maurofobii*.²⁴¹

Je nesporné, že předsudky, stereotypy, nedůvěra, strach z muslimů a islámu ústící v diskriminaci a anti-muslimské a anti-islámské útoky a dělení společnosti na „my“ (nemuslimové) x „oni“ (muslimové), jsou ve španělské společnosti silně historicky zakořeněné, budované a udržované již od 8. století, kdy vznikla muslimská říše al-Andalus. Muslimové byli vnímáni jako fanatičtí, barbarští, krutí, lascivní, líní, falešní...²⁴²

V období reconquisty se začal budovat obraz boje mezi křesťany a muslimy a rozvíjet idea *hispanidad*, silné hispánské katolické kultury bez příměsí cizích kulturních a náboženských vlivů, kterou se muslimští nepřátelé snaží ohrozit a zničit.²⁴³ V této době vzniká legenda o mýtickém světci s příznačným jménem Santiago Matamoros (Maurobijec), v jehož jménu se ospravedlňovaly předsudky a klišé o muslimech.²⁴⁴

Představa muslimů jako skutečných nepřátel, kteří musí být poraženi a vyhnáni, aby mohl být budován španělský katolický národ a zachována čistá španělská kultura, je udržována i prostřednictvím tradičních slavností s názvem „*Maurové a křesťané*“. Během oslav se slaví vítězství křesťanů / Španělů nad Maury / muslimy.²⁴⁵ V rámci

²⁴⁰ Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 145.

²⁴¹ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term "Islamophobia"*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, VIII, vol. 2, FALL 2010, p. 115-128, s. 122.

²⁴² Corrales, E., M. (2004): *Maurofobia/islamofobia y maurofilia/islamofilia en la España del siglo XXI*, Revista Cidob D'afers Internacionals, n. 66-67, p. 39-51, Fundació CIDOB, s. 40.

²⁴³ Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 145.

²⁴⁴ Corrales, E., M. (2004): *Maurofobia/islamofobia y maurofilia/islamofilia en la España del siglo XXI*, Revista Cidob D'afers Internacionals, n. 66-67, p. 39-51, Fundació CIDOB, s. 41.

²⁴⁵ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11 Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 231., dostupné na:

oslav je postava Maura prezentována ve dvou protichůdných klišé. Na jedné straně jako „*exotická, senzuální bytost obdivovaná pro svou statečnost válečníka, výjimečnou vědeckou a uměleckou kreativitu a sofistikovanost*“ a na druhé straně jako „*falešná, násilnická a krutá postava, která chce ukořistit území od křesťanů*“.²⁴⁶

Koncept výše zmíněných předsudků a stereotypů využívají a šíří média, někteří politici, extrémně pravicové skupiny a vyvolávají a umocňují tím islamofobní nálady ve společnosti.

V 90. letech 20. století bývalý prezident katalánské autonomní vlády Jordi Pujol prohlásil na symposiu „Lidská migrace ve středomořském prostoru“, že „*V Katalánsku stejně jako v jakékoliv evropské zemi, je snadné integrovat Poláky, Italy nebo Němce, ale stejného výsledku je obtížné dosáhnout v případě arabských muslimů, i když se nejedná o fundamentalisty.*“ Pujolova žena Marta Ferrusola jindy prohlásila „*Jestliže my, Katalánci, se nezajímáme o situaci v Katalánsku, ostatní (muslimští imigranti) zničí naši společnost... protože jsou proti naší zemi (Katalánsku).*“²⁴⁷

Bohužel do této kategorie spadají i někteří akademici, kteří tak dávají anti-muslimským a anti-islámským postojům punc oprávněnosti a vědeckosti. Bývalý předseda vlády José María Aznar po skončení funkce ve vládě, začal přednášet na Georgetovské univerzitě a během svých přednášek deklaroval: „*Problémy Španělska s al-Kajdou začaly v 8. století, když bylo dobyto Maury a odmítlo ztratit svou identitu.*“ „...“

---

http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

²⁴⁶ Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, Španělsko: EMILIE, s. 22.

²⁴⁷ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 236., dostupné na:

http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

*Věřím, že jsme v čase války, jsou oni a my. Buď je zničíme my nebo oni zničí nás. Neexistuje žádná střední cesta.*²⁴⁸

Doktorka filozofie z univerzity ve Valencii, Rose María Rodríguez Magda vydala v roce 2006 knihu s názvem *La España convertida al Islam (Španělsko konvertované k islámu)*. V knize silně kritizuje španělské konvertity k islámu a vyobrazuje je jako islámské fundamentalisty, kteří se pokoušejí o znovu nastolení al-Andalus.²⁴⁹

Média jsou pro většinu společnosti hlavním a mnohdy také jediným zdrojem informací o islámu a muslimech.²⁵⁰ Muslimové a islám jsou čím dál více v médiích vyobrazováni negativně a spojováni hlavně s tématy násilí, terorismus, utlačování žen...²⁵¹

Studie provedená po bombových útocích v Madridu v roce 2004 odhalila, že 80% Španělů vnímá muslimy jako autoritářské, 57% jako násilnické a 20% je pro vyhnání Maročanů ze státu. Negativní vnímání muslimů a islámu potvrdila i studie Pew Center z roku 2008. Podle této studie patří Španělsko v rámci evropských států k zemi s nejvyšším počtem obyvatel s negativním postojem vůči islámu.²⁵² Je patrné, že bombové útoky z 11. 9. 2001 v USA, 11. 3. 2004 v Madridu a 7. 7. 2005 v Londýně zvýšily nedůvěru a strach z muslimů a islámu a došlo k navýšení islamofobních útoků.

Nejvíce konfliktů mezi muslimy a nemuslimy vyvolává situace, když se muslimové pokoušejí manifestovat svou víru ve veřejném

²⁴⁸ Prado, A.: *La islamofobia como ideología dominante*, Rastros de Dixan, s. 37-64, s. 49., dostupné na: http://estudiscritics.files.wordpress.com/2011/02/abdennur_islamofobia1-rastros-de-dixan-pdf.pdf, 14. 2. 2013.

²⁴⁹ Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, Španělsko: EMILIE, s. 6.

²⁵⁰ Kolektiv autorů (2010): *La Imagen del Mundo Árabe y Musulmán en la Prensa Española*, Fundación Tres Culturas del Mediterráneo, s. 6., dostupné na: <http://www.tresculturas.org/secciones/publicaciones/cientifica/docs/Informe%20CICAM.pdf>, 7. 6. 2012.

²⁵¹ Allen, Ch. (2007): *9. Islamophobia and its Consequences*, s. 14-167, s. 161-164., In: *European Islam: Challenges for Public Policy and Society*, Brusel: CEPS,

²⁵² Prado, A. : *La islamofobia como ideología dominante*, Rastros de Dixan, p. 37-64, s. 39., dostupné na: http://estudiscritics.files.wordpress.com/2011/02/abdennur_islamofobia1-rastros-de-dixan-pdf.pdf, 14. 2. 2013.

prostoru. Pokud muslimové chtějí postavit či otevřít mešitu, modlitebnu, islámské centrum, islámský hřbitov, halal řeznictví, téměř vždy se zvedne vlna odporu v dané lokalitě a obyvatelé se tomu snaží zabránit, přestože na to mají muslimové podle dohody se státem od roku 1992 právo.²⁵³ Průzkum *Observatory Andalusí* (2008) odhaduje počet muslimských modliteben a mešit na 598, z toho pouze 14 lze označit za skutečné mešity.²⁵⁴ Drtivá většina modliteben se nachází v garážích, privátních bytech či kancelářích, aby nebyly vidět a nevzbuzovaly negativní reakce nemuslimů. Tyto nedůstojné a malé prostory často nedokáží pojmout počet věřících a nastávají situace, kdy se věřící modlí vně prostoru na ulici.²⁵⁵ Mešita v Granadě byla otevřená v roce 2003 po dvaceti letech od podání žádosti k výstavbě a je to první mešita v regionu postavena od 15. století.²⁵⁶ V regionu Katalánska neexistuje hlavní mešita, protože je zde centrum největšího odporu k výstavbě „viditelných“ mešit ze strany nemuslimských občanů. Tento fakt je o to víc zarážející, když si uvědomíme, že v Barceloně žije nejvíce muslimů z celého Španělska.²⁵⁷ Nejčastější argumenty proti výstavbě mešit jsou, že by došlo k viditelné proměně dané lokality, klesla by tržní hodnota dané čtvrti, nastala by teritoriální stigmatizace a lokalita by se stala nebezpečnou a přelidněnou a utvořilo by se zde muslimské ghetto.²⁵⁸ Obdobné reakce nastávají v případech islámských hřbitovů a

²⁵³ Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalism, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, Taylor and Francis Group, UK, s. 148-149.

²⁵⁴ Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill, s. 485.

²⁵⁵ *Spain's Many Muslims Face Dearth of Mosques*, dostupné na: http://www.nytimes.com/2008/03/16/world/europe/16spain.html?pagewanted=all&_r=0?_Spain's Many Muslims Face Dearth of Mosques, 30. 3. 2013.

²⁵⁶ Nyman, S., A. (2005): *Intolerance and Discrimination against Muslims in the EU: Developments since September 11*, International Helsinki Federation for Human Rights, Vídeň, s. 124., dostupné na: <http://www.art1.nl/nprd/factsheets/Intolerance%20against%20muslims%20in%20the%20EU%2003-2005.pdf>, 4. 2. 2013.

²⁵⁷ Zapata-Barrero, R. (2006): *REPORT SPAIN: Moroccan immigration: key events, practices, perceptions, and policies*, MIGSYS-REPORT SPAIN, s. 5. , dostupné na: http://www.upf.edu/gritim/_pdf/griip-migsys_first_spanish_report.pdf, 12. 5. 2012.

²⁵⁸ Astor, A. (2009): *“iMezquita No!”: The Origins of Mosque Opposition in Spain.*, Gritim: Working Paper Series, n. 3, Univerzita Pompeu Fabra, s. 19-20.

halal řeznictví. Muslimům je tak odpírána a stěžována možnost rádně, důstojně a beze strachu praktikovat svou víru.

Konflikty také někdy vznikají, pokud dívky a ženy chtějí nosit šátek ve školách či na pracovištích.²⁵⁹ Občasná hysterie vyvolaná kvůli nošení šátků muslimskými ženami (např. hidžáb, nikáb, burka, čádor...) je často rozdmýchána mediálním a politickým diskurzem. Např. v roce 2005 byl odepřen marocké dívce (13 let) vstup do školy s hidžábem na hlavě. Média se tohoto případu okamžitě zhostila a vykreslila příběh dívky, která je nucená svým muslimským otcem nosit hidžáb a je jí tak odepřena možnost se vzdělávat. Navíc si reportér spletl hidžáb s čádorem a utvořil tak iluzi zcela zahalené dívky (kromě obličeje).²⁶⁰ K obdobnému případu z roku 2002 se vyjádřil ministr práce Juan Carlos Aparicio a přirovnal nošení šátků ke klitodermii.²⁶¹

Na základě uvedených příkladů negativního prezentování muslimů a islámu a konceptu dělení společnosti na „my“ a „oni“ médii a politickými představiteli lze usuzovat, že řada útočníků se cítí ke svým útokům oprávněna, protože pouze „chrání“ svou zemi, kulturu a tradice před muslimy, kteří je ohrožují a chtějí je zničit. Z případové studie Lamberta a Githens-Mazera (2010) zaměřené na islamofobii ve Velké Británii vyšlo najevo, že lidé páchající anti-muslimské a anti-islámské útoky jsou nejčastěji ke svým činům inspirováni negativním vyobrazením muslimů a islámu v médiích.²⁶²

Kromě výše uvedených příkladů je islamofobie ve Španělsku manifestována skrze verbální a fyzické útoky různé intenzity a podoby.

²⁵⁹ Zapata-Barrero, R. (2006): *REPORT SPAIN: Moroccan immigration: key events, practices, perceptions, and policies*, MIGSYS-REPORT SPAIN, s. 5., dostupné na: http://www.upf.edu/gritim/_pdf/griip-migsys_first_spanish_report.pdf, 12. 5. 2012.

²⁶⁰ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 263., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

²⁶¹ Ibid., s. 239.

²⁶² Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre

Útoky jsou vedeny jednotlivci, organizovanými gangy i extrémně pravicovými skupinami (např. *Plataforma por Catalunya*). Cíli útoků se také stávají majetek muslimů a budovy, instituce a další místa spojená s islámem.

Ve Španělsku jsou nejlépe zdokumentovány případy islamofobie manifestované skrze protesty, velmi často úspěšné, majoritní společnosti proti výstavbám mešit, islámských center a islámských hřbitovů a proti zahalování dívek a žen ve školách a na pracovištích.

Při určování islamofobních útoků je důležité mít neustále na paměti, že útok, který se na první pohled může jevit jako islamofobní, může mít zcela jiné důvody. Může jít např. o útok rasistický, xenofobní nebo zcela náhodný.

4. 2. 2. Manifestace islamofobních verbálních a fyzických útoků vedených proti muslimům a jejich majetku jednotlivci i skupinou útočníků

Ve Španělsku stále neexistuje dostatečná monitorace a registry, které by shromažďovaly a zpracovávaly informace o fyzických a verbálních útocích mířených proti muslimské minoritě. Proto je velmi těžké určit profil útočníka či útočníků a blíže je specifikovat.

Mezi průkopnické organizace na tomto poli patří nevládní organizace *Movimiento contra la intolerancia* a *SOS Racismo*, které ve svých zprávách od roku 2007 evidují také islamofobní projevy ve španělské společnosti. Dnes je řada útoků, dříve označovaných za xenofobní, rasistické, anti-imigrantské, předefinována na islamofobní. Mezi ně patří např. útoky v El Ejidu v Andalusii (únor 2000), ve čtvrti Ca N'Anglada v Tarrase v Katalánsku a v barcelonské čtvrti Premià de Mar (2001-2002).²⁶³ I přes snahu těchto organizací je monitorace

---

and University of Exeter, Londýn, s. 32.

²⁶³ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term "Islamophobia"*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, VIII, vol. 2, FALL 2010, p. 115-128, s. 123.

islamofobních fyzických a verbálních útoků mířených na muslimy nedostatečná a stále je tendence řadu z nich označovat spíše za xenofobní či rasistické.

Oběťmi útoků se nejčastěji stávají ženy s viditelně muslimským vzezřením nosící hidžáb, nikáb či burku nebo muži s plnovousem, islámským oděvem a „arabským“ či „asijským“ vzhledem.

4. 2. 2. 1. Útoky jednotlivců

V srpnu 2004 vystřelil řidič po hádce na marockého chodce ve čtvrti s vysokou koncentrací muslimské populace v Tortose a zabil ho. Během incidentu střelec volal „*Vrať se do své země, zas**ný Maure.*“²⁶⁴

V období od prosince 2006 do ledna 2007 zažila žena konvertující k islámu několik islamofobních incidentů. Byla verbálně napadena, zbita a bylo vyhrožováno smrtí. Důvodem k útokům a vyhrožování byl fakt, že konvertovala k islámu a stala se muslimkou.²⁶⁵

V dubnu 2010 se Maročan Adil Sabil (28 let) chtěl cestou z práce domů zastavit v islámském centru a pomodlit se zde. Když sesedal z kola u islámského centra, přiblížil se k němu zahalený neznámý pachatel a chrstl mu do obličeje kyselinu. Zraněný muž byl převezen do nemocnice, kde ho hospitalizovali kvůli poleptání kůže a pravého oka kyselinou.²⁶⁶

---

²⁶⁴ Prado, A. : *La islamofobia como ideología dominante*, Rastros de Dixan, p. 37-64, s. 55., dostupné na: http://estudiscritics.files.wordpress.com/2011/02/abdennur_islamofobia1-rastros-de-dixan-pdf.pdf, 14. 2. 2013.

²⁶⁵ Ibid., s. 56.

²⁶⁶ Guillamón, J. (2010): *Un marroquí es quemado con aguafuerte en las proximidades de la mezquita*, dostupné na: <http://www.laverdad.es/albacete/v/20100409/albacete/marroqui-quemadoaguafuerte-proximidades-20100409.html>, 1. 4. 2013.

4. 2. 2. 2. útoky vedené v přítomnosti dětí a na děti

V prosinci 2006 byla fyzicky a verbálně napadena čtyřmi ženami muslimka (29 let), která měla na hlavě hidžáb. Ženy jí nasadily na krk obojek s vodítkem, zbily ji a křičely na ni „*zas**ná Maurko*“ a „*terroristko*“. To vše se odehrálo před očima jejího čtyřletého syna. Útok se odehrál v Santa Cruz de Tenerife.²⁶⁷

V prosinci 2010 nastupovala Alžírská žena s dcerami (2 a 4 roky) do autobusu a spolucestující ji začali nadávat a vyhrožovat. Jedna z holčiček začala po autobusu pobíhat. V reakci na to začal jeden muž vykřikovat „*Se zku ****ými Maury je to vždycky stejný.*“ Další cestující se k nadávkám připojili a jeden z nich začal ženě vyhrožovat „*Kdybych měl zbraň, všechny bych je postřílel, včetně dětí.*“ Poté na ženu začali křičet, ať si sundá hidžáb nebo ať vystoupí z autobusu. Žena se obávala o svoji bezpečnost a bezpečnost svých dětí a tak raději z autobusu vystoupila a podala stížnost na chování cestujících.²⁶⁸

4. 2. 2. 3. Útoky skupinou útočníků

V únoru 2000 došlo ve městě El Ejido k jednomu z největších nepokojů a střetů mezi místní majoritní společností a Maročany a Araby. Dříve byl tento incident označován za xenofobní či rasistický, ale dnes je překvalifikován na islamofobní.²⁶⁹ Nepokoje byly odstartovány

²⁶⁷ Movimiento contra la Intolerancia: Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Anisemitismo e Intolerancia a través de los hechos: Especial 2007: *Xenofobia Ultra en España*: (2007), s. 43, dostupné na: www.oberaxe.es/files/datos/.../e2007completo.pdf, 30. 3. 2013.

²⁶⁸ Movimiento contra la intolerancia (2011): Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2011: Populismo Xenófobo y Racismo Criminal en Europa, s. 131., dostupné na: <http://www.cuartopoder.es/wp-content/uploads/2012/09/RAXEN-Especial-2011-Completo.pdf>, 8. 3. 2013.

²⁶⁹ Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term "Islamophobia"*, Human

vraždou dvou místních zaměstnanců, které zabil imigrant palestinského původu a ubodáním ženy (26 let), která byla napadena na začátku února během nákupu na trhu. Po jejím pohřbu situace vygradovala a došlo ke spontánní demonstraci během, které byla ničena halal řeznictví a v ulicích napadáni lidé „arabského“ vzhledu. Během incidentu bylo zraněno dvanáct lidí a z toho tři převezeni do nemocnice. Nepokoje trvaly několik dní.²⁷⁰ Arabistka Gema Martín Muñoz označila v novinách El País tyto nepokoje za „*hon na čarodějnice proti „Maurům“... a dále podotkla „tento incident v naší zemi znovu oživuje „zdeděný“ negativní postoj vůči Arabům a muslimům...“*“²⁷¹

V červnu 2004 byl před vstupem do mešity zmlácen do bezvědomí Alžírský muž skupinou šesti neonacistů v Madridu. Do nemocnice byl převezen v kritickém stavu.²⁷²

V únoru 2005 byla zadržena skupina lidí, včetně čtyř mladíků, kteří ubili k smrti marockého farmáře Azzouze Housniho v El Ejidu v Almería.²⁷³

26. dubna 2005 zadržela civilní stráž pět mladistvých a obvinila je ze závažných zranění, zastrašování a z přečinu aktů proti morální integritě. Skupina zaútočila na tři Maročany v Cartaze (Huelva).²⁷⁴

Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, VIII, vol. 2, FALL 2010, p. 115-128, s. 123.

²⁷⁰ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 253-254., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

²⁷¹ Martín-Muñoz, G (2000): *El Ejido o el fracaso de una política*, dostupné na: http://elpais.com/diario/2000/02/10/opinion/950137204_850215.html, 30. 3. 2013.

²⁷² Ibid., s. 55.

²⁷³ EUMC (2006): *Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia*, s. 71., dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdf, 20. 10. 2012.

²⁷⁴ Ibid, s. 71.

4. 2. 3. Podněcování k náboženské nenávisti extrémně pravicovou skupinou España 2000

España 2000 je extrémně pravicová strana, která vznikla v roce 2002 se sídlem ve Valencii. Kromě Valencie působí strana i v Katalánsku, Granadě a Madridu. Zakladatelem strany je José Luis Roberto, který je zároveň právník a generální tajemník „Národní asociace místních alternativních podnikatelů“ (ANELA) a majitel bezpečnostní agentury *Levantina*.²⁷⁵ Strana na svých oficiálních stránkách sama sebe definuje jako stranu „*vlasteneckou a sociální, která brání práva Španělů před útoky jak příslušných autonomních vlád, tak před vnějšími hrozbami.*“²⁷⁶

Strana utvořila např. kampaň *Española, defiende tus derechos* (*Španělko, braň svoje práva*) v reakci na řadu upozornění politiků, novinářů a ženských organizací, že mezi španělskými páry byl zaznamenán nárůst násilí páchaných na ženách. Kampaň se snaží toto tvrzení vyvrátit, tím že tvrdí, že násilí na ženách ve španělské společnosti páchají hlavně imigranti a explicitně jsou zde zmiňováni muslimové. „*Pokud se někdo odváží říct, že se toto násilí děje hlavně mezi cizinci, žijícími ve Španělsku, je označen okamžitě za rasistu, xenofoba nebo za obojí najednou. Tato instinktivní reakce poukazuje na to, že jejich žádosti (politiků, novinářů a ženských organizací na zavedení opatření proti domácímu násilí) jsou pouhá tvrzení v rámci korektní politiky... ve skutečnosti je to jejich nástroj, který používají jako zbraň proti těm, kteří je slepě nenásledují.*“²⁷⁷ V článku se dále píše, že násilí na ženách klesá v místech, kde je nízká imigrace. „*Proč? Protože není pochyb o tom, že*

²⁷⁵ Movimiento contra la intolerancia (2007): Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2007: Populismo Xenófobo y Racismo Criminal en Europa, s. 17. , dostupné na: www.oberaxe.es/files/datos/.../e2007completo.pdf, 30. 3. 2013.

²⁷⁶ *El Partido*, dostupné na: http://espana2000.org/?page_id=37, 1. 4. 2013.

²⁷⁷ *Violencia de género, un fenómeno ligado a la inmigración*, dostupné na: <http://espana2000.org/?p=1135>, 1. 4. 2013

*zvyky a tradice společností, to co známe jako „jejich kulturu“, stejně jako „jejich náboženství“ v případě muslimů, neodsuzují diskriminaci a podřízenost ženy, stejně jako násilí na ženách. To dokazuje, že není pravda, že by rostlo násilí na ženách mezi Španěly...“*²⁷⁸

Pokud porovnáme anti-islámský a anti-muslimský diskurz britské strany BNP, který je označován za islamofobní a strany *España 2000*, lze konstatovat, že i její diskurz je islamofobní. Strana *España 2000* odmítá islám, který je podle jejích členů neslučitelný se španělskými hodnotami a kulturou, a muslimové proto nejsou schopní se integrovat do španělské společnosti. Strana pravidelně pořádá manifestace proti výstavbám mešit, islámských center... Ve svých kampaních také používá islamofobní rétoriku a transparenty a plakáty s islamofobním kontextem.

Na internetových stránkách strany v sekci propaganda můžeme vidět několik plakátů s islamofobní rétorikou. Na jednom plakátu je fotka kamenované ženy v čádoru, která je až po ramena zahrabaná v zemi a v obličeji má zranění od kamenů, které na ni měly být hozeny. Nad tímto vyobrazením je nápis: *„Za ženská práva. Proti ukládání trestů v islámu.“*²⁷⁹

Na dalším plakátu je obrázek španělské státní vlajky přemalované štětcem na zeleno a na vlajce je umístěn půlměsíc s hvězdou a velký nápis „*Stop!*“. Autoři plakátu si záměrně vybrali zelenou barvu pro přemalování španělské státní vlajky, protože zelená barva je symbolickou barvou islámu a stejně tak půlměsíc s hvězdou je jedním ze symbolů islámu. Z výjevu na plakátu lze usuzovat, že je snaha vyvolat dojem, že islám a muslimové zaplavují Španělsko, stejně jako zelená barva na plakátu pomalu překrývá španělskou vlajku a její barvy a chtějí ho předělat na islámský stát a zničit španělskou kulutru

²⁷⁸ Violencia de género, un fenómeno ligado a la inmigración, dostupné na: <http://espana2000.org/?p=1135>, 1. 4. 2013

²⁷⁹ Por los derechos de las mujere: <http://espana2000.org/wp-content/uploads/2012/09/contra-las-imposiciones-del-islam.jpg>, 1. 4. 2013.

a její tradice. Je tedy zřejmé, že jde o cílenou kampaň se záměrem vyvolat islamofobní nálady ve společnosti a podněcovat strach z muslimů a islámu.²⁸⁰

Zakladatel a vůdce strany o islámu a muslimech prohlásil: „*Nechceme tady (ve Španělsku) muslimy, kteří se neintegrují a jejichž náboženství je neslučitelné se španělskou kulturou.*“²⁸¹

V rámci kampaně vedené proti výstavbě mešity ve čtvrti Cofamasa vytvořila strana agitační informační leták, v kterém se snažila obyvatele čtvrti vyzvat k zapojení protestů proti výstavbě mešity. Informační leták obsahuje výraznou islamofobní rétoriku. Leták varuje obyvatele čtvrti před možným nebezpečím, které by výstavba mešity a muslimové, kteří by ji navštěvovali, přinesli. V letáku se mimo jiné píše „*Mohlo by to znamenat, že v určitých hodinách by mešita mohla pojmout více než 1000 stoupenců Muhammada se všemi nepříjemnostmi a nebezpečím, které se dají předpokládat.*“ Dalším nebezpečím má být např. „*Neustálé opovrhování žen a evropské kultury. Pro islám jsou evropské země „harám“ (zakázané, nečisté a nepřijatelné). Pro islám žena, která není zahalená, si nezasluhuje respekt.*“ Na konci letáku je napsané „*Mešity?*“ „*Nikdy víc.*“²⁸²

V listopadu 2011 uspořádala *España 2000* demonstraci proti výstavbě mešity v Ondě (Valencie), aby podpořila místní obyvatele v jejich iniciativě proti výstavbě mešity a aby upozornila na „*...nekontrolovanou islámskou imigraci, kterou trpí tato oblast a následné problémy, které tato situace způsobuje místním usedlíkům.*“²⁸³ Motem demonstrace bylo „*Žádné mešity v Ondě*“. Účastníci protestu provolávali hesla „*Pro ty, co chápou, že islám a demokracie jsou neslučitelné.*“ „*Pro ty,*

²⁸⁰ Dostupné na: http://espana2000.org//wp-content/uploads/2012/11/islam-no-espa%C3%B1a2000.jpg_1.4.2013.

²⁸¹ Harter, P. (2010): *Immigration and economy fuel Spanish anxiety*, dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/mobile/programmes/from_our_own_correspondent/9074463.stm, 1. 4. 2013.

²⁸² Dostupné na: <http://espana2000.org//wp-content/uploads/2012/11/mezquitas-ni-una-mas-espa%C3%B1a2000-alcala-de-henares.jpg>, 1. 4. 2013.

co jsou ochotní bránit naší identitu proti vetřelcům.“ A „Pro ty, co jsou unavení se dívat, jak muslimové opovrhují ženami.“²⁸⁴

Strana dále využívá silné vlastenecké nůty a ekonomické krize ve Španělsku, kdy řada lidí přišla o práci a nachází se ve velmi tíživé životní situaci. V městě Silla, nedaleko Valencie, zřídila strana komunitní centrum, kde poskytuje potraviny zdarma a jehož součástí je i noclehárna, kde mohou přespat lidé bez domova. Silla se potýká s vysokou nezaměstnaností a místní starousedlíci jsou proti přistěhovalcům, tím se Silla stala ideální místem pro působení strany a získání stoupenců. Heslem strany i centra je „*Španěle první*“. Tato iniciativa ji přinesla řadu sympatizantů mezi místními nacionalisty a díky tomu vyhrála v místních komunálních volbách.²⁸⁵

Z těchto příkladů je zřejmé, že *España 2000* se snaží skrze islamofobní rétoriku podněcovat a živit obavy a nenávist vůči muslimům a islámu mezi majoritní společností. Často je také akcentováno, že muslimové opovrhují ženami a evropskou kulturou. Tvrdí, že islámské hodnoty jsou, nejen neslučitelné se španělskými a muslimové jsou neintegrovatelní, ale navíc se snaží zaplavit Španělsko svou nekontrolovatelnou imigrací a svou přítomností vytváří problémy místním obyvatelům a ohrožují je.

Další výraznou extrémně pravicovou stranou je *Plataforma por Catalunya*. Ta se ve svých kampaních a programech zaměřuje také především proti imigrantům, islámu a muslimům.

---

²⁸³ *Desestimada la denuncia de la Plataforma Ciudadana contra la Islamofobia*, dostupné na: <http://espana2000.org/?p=1289>, 1. 4. 2013.

²⁸⁴ Movimiento contra la intolerancia (2011): Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2011: Populismo Xenóforo y Racismo Criminal en Europa, s. 127., dostupné na: <http://www.cuartopoder.es/wp-content/uploads/2012/09/RAXEN-Especial-2011-Completo.pdf>

²⁸⁵ *Radical Right in Spain Still Mostly Underground*, dostupné na: <http://www.theworld.org/2012/11/radical-right-spain/>, 1. 4. 2013.

4. 2. 4. Anti-islámské manifestace

Nejčastěji viditelným projevem jsou petice a demonstrace uspořádané proti povolení postavit „viditelné“ mešity a islámská centra, halal řeznictví a zřídit islámské hřbitovy v místech, kde převažuje neislámská většina. Důvodem se zdá být ona viditelnost, která nejvíce nahání strach. Ve Španělsku existuje řada modliteben zřízených v prostorách soukromých bytů, kanceláří a garáží, které se snaží na sebe neupozorňovat a být pokud možno „neviditelné“. Dalším častým jevem jsou vandalské útoky na tyto budovy a prostory s cílem je poškodit či znesvětit. Útoky se pohybují od sprejování grafit na stěny budov mešit či modliteben, přes znesvěcování prostor pomocí umístění vepřového masa, psaní urážek a výhrůžek až po házení předmětů do oken budov a žhářské útoky. V případě islámských hřbitovů se anti-islámská manifestace projevuje hlavně skrze demonstrace a zákazy založení islámských hřbitovů či islámské sekce v rámci lokálních hřbitovů.

V těchto případech jde o evidentní islamofobní útoky, kdy jsou si útočníci vědomi, že ničí či znesvěcují budovy a místa úzce spjatá s islámem. Pokud vandal použije k znesvěcení islámských prostor vepřové maso, musí být znalý faktu, že vepřové maso je v islámu zakázané a nečisté, a proto ho použije. Stejně tak v případě pokud záměrně ničí Korán či jiné posvátné texty islámu, musí si být vědom posvátnosti a významu těchto knih pro islám a muslimy.

4. 2. 4. 1. Útoky na hřbitovy

Ve Španělsku je velký nedostatek islámských hřbitovů i míst vyhrazených pro islámské pohřby v rámci běžných hřbitovů. V celém Španělsku existuje pouze 12 islámských hřbitovů, přestože právo na pohřbívání v rámci islámského ritu a zřízení islámských hřbitovů je

muslimům garantováno smlouvou mezi státem a CIE od roku 1992. Většina místních úřadů tento fakt přehlíží, aby vyšla vstříc nemuslimské majoritě, která zřizování islámských hřbitovů nese nelibě.²⁸⁶ V důsledku nedostatku pohřebních míst pro muslimy dochází k tomu, že jsou rodiny zemřelých nuceny repatriovat tělo nebožtíka a za vynaložení vysokých výdajů poslat tělo k pohřbení do země původu, aby tělo mohlo být pohřbeno podle islámských náboženských předpisů.²⁸⁷

Již deset let trvá vyřízení žádosti muslimské komunity v Badajozu k povolení k založení islámského hřbitova. Důvodem má být veterinární vyhláška, která zabraňuje pohřbení lidského těla do země.²⁸⁸

4. 2. 4. 2. Útoky na mešity a islámská centra

Po roce vášnivých diskuzí, povolila radnice města Premiá de Mar v únoru 2002 výstavbu mešity na soukromém pozemku v centru města. Proti tomu se zvedla vlna nesouhlasu ze strany místních obyvatel, kteří nasbírali stovky podpisů v petici proti konstrukci mešity a žádali v ní radní, aby vyhlásili referendum. Protestů místních se účastnily i některé extrémně pravicové skupiny. V důsledku protestů vznikla v září 2002 nová dohoda mezi muslimskou komunitou a radními. Radní se uvolili povolit stavbu mešity na pozemku vně centra města a pronajmout tyto prostory na 15 let, pokud se muslimové vzdají lokality a stavby mešity v centru města.²⁸⁹

²⁸⁶ *Muslims call for more Muslim cemeteries in Spain to avoid repatriating bodies*, dostupné na: <http://www.euro-islam.info/2012/07/05/muslims-call-for-more-muslim-cemeteries-in-spain-to-avoid-repatriating-bodies/>, 2. 4. 2013.

²⁸⁷ Moreras, J. (2009): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill, s. 325- 326.

²⁸⁸ Movimiento contra la intolerancia (2011): Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2011: Populismo Xenóforo y Racismo Criminal en Europa, s. 112., dostupné na: <http://www.cuartopoder.es/wp-content/uploads/2012/09/RAXEN-Especial-2011-Completo.pdf>, 30. 3. 2013.

²⁸⁹ Nyman, A., S. (2005): *Intolerance and Discrimination against Muslims in the EU: Developments since*

V březnu 2003 byly napsány na stěny mešity a halal řeznictví rasistické nápisy a hozeny na ně Molotovovy koktejly. Incident se odehrál v Léridě.²⁹⁰

V srpnu 2004 neonacistická skupina posprejovala vnější fasádu a vnitřní zdi mešity v Reus v Tarragoně. Grafity obsahovaly svastiky a hanlivé nápisy např. „Pos**ní Maurové“ a slogany např. „Probuď se a bojuj.“ „Skinové NS 88“...²⁹¹

V roce 2005 se podařilo Islámskému kulturnímu centru ve Valencii získat prostory pro mešitu. Tyto prostory byly následně pomalovány neznámými osobami obrázky odkazující na bombový útok v Madridu (11. 3. 2004) a obsahovaly i nacistickou svastiku.²⁹²

V lednu 2006 vandalové pronikli do mešity ve městě Sorie. Zapálili Korán a další posvátné texty naházeli do koše před mešitou. Tři měsíce před incidentem, někdo nastříkal na zdi mešity grafity.²⁹³

V dubnu 2010 členové extrémní pravice simulovali pohřeb prasete na místě určeném pro výstavbu mešity v San Jerónimu v Seville, aby zabránili její výstavbě. Obdobný případ se odehrál o pět let dříve v Los Bermejales v Seville, kde členové extrémní pravice umístili vepřovou

---

September 11, International Helsinki Federation for Human Rights, Vídeň, s. 123-124.

²⁹⁰ Calpe M. a kolektiv (2003): *Informe anual 2003: Sobre el racismo en el Estado español*, S.O.S. Racismo, s. 217.

²⁹¹ EUMC (2006): *Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia*, s. 71., dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdf, 20. 10. 2012.

²⁹² Prado, A. : *La islamofobia como ideología dominante*, Rastros de Dixan, s. 37-64 , s. 56., dostupné na: http://estudiscritics.files.wordpress.com/2011/02/abdennur_islamofobia1-rastros-de-dixan-pdf.pdf, 14. 2. 2013.

²⁹³ McClintock a spol. (2007): *Islamophobia: 2007 Hate Crime Survey*, Human Rights First, New York, s. 4., dostupné na: <http://www.humanrightsfirst.org/wp-content/uploads/pdf/07601-discrim-hc-islamophobia-web.pdf>, 5. 2. 2013.

hlavu na místo, kde měla vzniknout islámská modlitebna. Žádost na její zřízení byla nakonec zamítnuta.²⁹⁴

V roce 2010 zahájil Xavier García Albiol předseda regionální pobočky politické strany *Partido Popular* v Badaloně (Barcelona), kampaň proti otevření islámské modlitebny. Ve své kampani argumentoval tím, že není dobré, aby vznikaly čtvrti, kde by se majoritním jazykem stala arabština. Prohlásil, že otevření islámské modlitebny by vedlo k znehodnocení čtvrti a proměnilo by ji „v *ghetto bez řešení*.“ Dále obvinil přistěhovalcké komunity z toho, že kvůli nim mizí tradiční obchod a způsob života původních obyvatel.²⁹⁵

V roce 2011 měla v úmyslu palestinská muslimská obec otevřít mešitu v Zaramage, kde by se její členové mohli modlit a scházet. To vyvolalo velkou nevoli v řadách nemuslimských obyvatel. Utvořila se skupina úzce vázaná na místní politickou stranu Iparralde, která se snažila otevření mešity zabránit. Zdi budovy vybrané palestinskou muslimskou obcí pro účely scházení a modlení byly následně popsány urážlivými nápisy mířenými proti muslimské komunitě a pomalovány hákovými kříži. Na zdech byly nápisy „*Španělsko není žádné ZOO.*“ „*Stop islámu; žádný Maury!*“²⁹⁶

V prosinci 2012 neznámí žháři založili oheň u vchodu do mešity v Ondě ve Valencii. Večer před žhářským útokem byli verbálně

²⁹⁴ Movimiento contra la intolerancia (2011): Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2011: Populismo Xenóforo y Racismo Criminal en Europa, s. 88. , dostupné na: <http://www.cuartopoder.es/wp-content/uploads/2012/09/RAXEN-Especial-2011-Completo.pdf>, 8. 3. 2013.

²⁹⁵ Agirre, A. a kolektiv (2010): *Informe Anual 2010: Sobre el racismo en el Estado español*, Tercera Prensa Hirugarren Prentsa S.L., s. 168.

²⁹⁶ González, M. (2011): *El racismo ensucia Zaramaga con pintadas, insultos y esvásticas contra la mezquita y los musulmanes*, dostupné na: <http://www.noticiasdealava.com/2011/07/24/sociedad/euskadi/el-racismo-ensucia-zaramaga-con-pintadas-insultos-y-esvasticas-contra-la-mezquita-y-los-musulmanes>, 2. 4. 2013.

napadání účastníci večerní modlitby neznámou osobou, když opouštěli mešitu po ukončení modliteb.²⁹⁷ Na stejném místě pořádala v roce 2011 extrémně pravicová strana *España 2000* protest proti mešitě v Ondě a proti muslimům, kdy protestující provolávali islamofobní hesla.

5. Komparace Velká Británie Španělsko

5. 1. Muslimové ve Velké Británii a Španělsku

5. 1. 1. Historie

Tato část práce poskytuje čtenáři komparaci informací zpracovaných v předchozích částech práce. Z tohoto důvodu již tato kapitola neobsahuje odkazy na zdroje.

Pokud porovnáme historické kontakty Španělska a Velké Británie s muslimy, je zřejmé, že v obou zemích nastaly zcela odlišné situace.

Španělsko navázalo kontakty již v 8. století, tím že se dostalo na osm století pod muslimkou/ arabskou/ berberskou nadvládu, což vytvořilo živnou půdu pro utvoření stereotypů a předsudků vůči muslimům a islámu. Po porážce Nasrovského emirátu, posledního muslimského území v al-Andalus, v roce 1492 v Granadě nastává období tzv. reconquisty a vyhnání Židů, Romů a muslimů ze Španělska. V roce 1609 vydal král Ferdinand III. dekret vyhlašující vyhnání potomků muslimů konvertujících ke křesťanství tzv. *moriscos* ze Španělska a od této chvíle neměl žít ve Španělsku oficiálně žádný muslim až do druhé poloviny 20. století.

Oproti tomu kontakty Velké Británie nastaly skrze koloniální správu Velké Británie nad Indií a najímání muslimských námořníků pro Východoindickou společnost. Velká Británie vystupovala z pozice hegemonu podmaňující si muslimy pod svou koloniální správou.

---

²⁹⁷ *La mezquita de Onda denuncia un intento de incendio de su centro*, dostupné na: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/09/25/valencia/1348592746_935201.html, 2. 4. 2013.

V tomto období jsou muslimové v Británii vnímáni optikou svého etnika a národnosti a anti-muslimské a anti-islámské předsudky nelze v této době ještě zaznamenat. Na rozdíl od Španělska, kde muslimové na několik století oficiálně přestali existovat, v Británii se udržela kontinuita jejich přítomnosti od založení prvních muslimských komunit v přístavních britských městech v 19. století až dodnes.

Shodným znakem pro obě země je příchod muslimů v druhé polovině 20. století v rámci několika pracovních imigračních vln, kteří měli pomoci jako levné pracovní síly nastartovat zničené ekonomiky obou zemí. Do Británie přichází první vlna pracovní imigrace muslimů z Indie a Pákistánu již v 50. - 60. letech 20. století, aby se co nejrychleji obnovila britská ekonomika narušená druhou světovou válkou. Další imigrační vlny přicházejí v 70. letech 20. století, kdy muslimové prchají v důsledku tzv. afrikanizace z Ugandy, Tanzanie a Keni do UK a v 80. letech 20. století, kdy imigranty představují především muslimští uprchlíci z Balkánu, Východní Afriky, Blízkého východu a Turecka.

Španělsko se stává ze země emigrace zemí imigrace až v 80. letech 20. století po pádu diktatury F. Franka a změně režimu z diktatury na demokracii. V roce 1976 je vyhlášena nová ústava deklarující náboženskou svobodu a země vstupuje v roce 1985 do Evropské komise (EC). To vše přispělo k tomu, že se Španělsko stalo zemí imigrace, která potřebovala nabírat levnou pracovní sílu k rozvoji ekonomiky zpomalené a zničené během občanské války a Frankovy diktatury. První výrazná vlna imigrace do Španělska nastává až v 80. letech 20. století, během které muslimové tvoří pouze malý zlomek a pocházejí z Maroka, Subsaharské Afriky a Pákistánu. Součástí jsou i muslimští uprchlíci ze zemí Blízkého východu (Jordánsko, Sýrie, Palestina, Egypt, Libanon). Další výrazná vlna přichází v 90. letech 20. století. V této fázi přicházejí muslimští imigranti hlavně z Maroka a Alžírsku, menší počet pak ze Senegalu, Nigerie, Ghany, Pákistánu, Bangladéše a malé procento z Kosova, Albánie, Bosny, Čečenska a

Ázerbájdžánu. Třetí a největší vlna imigrace nastává po roce 2000 a trvá více méně dodnes.

Společným znakem pro Británii a Španělsko je, že původně přicházeli za prací pouze muži, kteří měli v úmyslu vydělat peníze a vrátit se ke svým rodinám do země svého původu a z vydělaných peněz si založit vlastní živnost. Většina z nich se však v hostitelské zemi začala usazovat a budovat zázemí pro příchod svých rodin a pro náboženské účely, aby mohli praktikovat svou víru podle předepsaných pravidel. Postupně začalo docházet k znovusjednocení rodin a narození druhých generací již v hostitelské zemi.

Podle sčítání obyvatel z roku 2001 je polovina britských muslimů narozená v Británii, přispívá k tomu fakt, že v 50. – 60. letech 20. století občané Commonwealthu a jejich děti narozené v UK získali automaticky britské občanství. Tento zákon byl v 70. letech 20. století výrazně omezen. V roce 2001 se k islámu hlásilo 1,6 miliónu britských obyvatel a muslimové tvořili 2,8 % všech Britů a 3,1 % obyvatel Anglie. V současnosti je počet muslimů vyšší, ale neexistují oficiální čísla. 74 % muslimů má asijský etnický původ: pákistánský, bangladéšský či indický. Největší skupinou jsou pak muslimové pakistánského etnického původu (42,5%).

Ve Španělsku obdobné sčítání neproběhlo, ale odhaduje se, že v současnosti žije ve Španělsku 1 148 516 muslimů a tvoří 2,5 % z celkového počtu obyvatel. Maročané ve Španělsku představují 70% všech muslimů a zároveň tvoří největší národnostní menšinu. Menší procento tvoří Senegalci, Alžířani, Pákistánci a Nigerijci a muslimské komunity z Blízkého východu (Jordánska, Libanonu, Sýrie, Palestiny a Egypta). Důležité je uvědomit si, že španělští muslimové jsou stále v drtivé většině přistěhovalci bez španělského občanství na rozdíl od britských muslimů, kde se polovina muslimů narodila již přímo v Británii a tvoří již třetí a čtvrté generace a mají britské občanství.

Britské občanství jim dává právo volit a více se politicky a občansky angažovat a ovlivňovat dění ve společnosti a státě.

Muslimové ve Velké Británii a Španělsku tvoří heterogenní společnosti složené z různých etnik, kulturních a národnostních skupin i různých směrů islámu. V obou zemích převažují stoupenci sunnitského směru islámu a malé procento ší'itů. Je zde i výrazný počet stoupců súfijských směrů islámu. Muslimové ve Španělsku i Velké Británii se koncentrují především v hlavním městě a dalších větších městských aglomeracích.

Dalším shodným znakem Španělska i Velké Británii je, že islám tvoří druhé nejrozšířenější náboženství po křesťanství v zemi.

5. 1. 2. Hlavní muslimské organizace

V obou zemích se vytvořily zastřešující muslimské organizace, aby zastupovaly a reprezentovaly muslimy jako homogenní celek při vyjednávání a řešení problémů s vládou, vládními i nevládními organizacemi a veřejností.

Ve Španělsku bylo podmínkou k uznání islámu jako tzv. „zakořeněného“ náboženství a podepsání dohody o spolupráci s vládou vytvoření jedné oficiální organizace, která by vystupovala jako zástupce všech muslimů v zemi při vyjednávání s vládou. V roce 1992 vznikla spojením FEERI a UCIDE: *Comisión Islámica de España* (CIE), která je oficiální zástupce muslimů před státem. Vedle toho existuje ve Španělsku řada dalších organizací působících lokálně a regionálně.

Ve Velké Británii tento požadavek vládou vznesen nebyl a existuje zde několik zastřešujících organizací. Z nich k nejvýznamnějším patří *Muslim Council of Britain* (MCB).

Přes snahu těchto organizací vystupovat jako zástupci všech muslimů, se jim tento záměr příliš nedaří. Většina španělských i britských muslimů nemá k těmto organizacím přílišnou důvěru a necítí

se být jimi zastupováni. Jak už bylo několikrát zmíněno španělští i britští muslimové tvoří heterogenní společnosti s různými zájmy, požadavky a cíli, proto ani nemohou být prezentováni jednou skupinou. Většina muslimů se se svými problémy a požadavky obrací spíše na lokální muslimské organizace lépe znalé místních poměrů, které více rozumí jejich problémům a požadavkům a je více pravděpodobné, že jim pomohou danou záležitost vyřešit.

5. 1 .3. Muslimské uvědomění

První generaci muslimů ve Velké Británii představovali zejména indiští a pákistánští muži, kteří přišli jako dočasná námezdní síla s vidinou brzkého návratu do zemí původu. Proto u nich nevznikla potřeba založit trvalé zázemí pro náboženské potřeby a žádat stejná práva, které požívaly ostatní náboženské skupiny v zemi. První generace budovala svou identitu a sociální a kulturní sítě skrze rodové, klanové a etnické vazby. Společná identita vystavěná na příslušnosti k islámu byla pro ně v této době druhotná.

Oproti tomu první generaci muslimů ve Španělsku tvořili španělští konvertité a studenti ze zemí Blízkého východu, kteří stavěli svou kolektivní identitu na islámu. Španělští konvertité k islámu tzv. „noví muslimové“ přijali islám ve své rodné zemi a proto potřebovali utvořit pevné zázemí pro praktikování své víry a dosáhnout uznání a ochrany islámu a muslimů od státu. Aby lépe prosazovali své požadavky, založili muslimskou federaci FEERI v roce 1989. Postupně se k tomuto proudu přidali muslimští imigranti, ale utvořili si vlastní federaci UCIDE a další menší organizace, které by lépe prosazovaly jejich konkrétní cíle, které se lišily od požadavků „nových muslimů“.

V Británii se začínají domáhat náboženských práv a právní ochrany islámu a muslimů až druhá a třetí generace muslimů narozených již v UK. U druhé a třetí generace britských muslimů

nastává významný posun od generace jejich rodičů a prarodičů ve vnímání sebe sama a kolektivní identity. Nová generace muslimů začíná stavět kolektivní identitu na základě společné víry islámu a rodinné, klanové, etnické vazby a vazby na zemi původu se pro ně stávají druhotné.

V roce 1989 byl islám ve Španělsku uznán jako historicky „zakořeněné“ náboženství a v roce 1992 byla uzavřena dohoda mezi státem a *Comisión Islámica de España* (CIE). Dohodou španělští muslimové dosáhli řady výhod a právní ochrany od státu. Španělská právní ochrana islámu a muslimů je považována za nejširší právní rámec pro uznání muslimů a islámu v zemích Evropské unie. Mohlo by se proto zdát, že španělští muslimové jsou více emancipovaní a lépe přijímáni a socializováni do majoritní společnosti a mohou svobodně praktikovat svou víru bez větších překážek. Opak je však spíše pravdou.

Britští muslimové se začali hlasitěji ozývat a volat po svých právech koncem 80. let 20. století během vypuknutí tzv. „Rushdieho aféry“, kdy řada muslimů druhé generace vyšla do ulic protestovat proti knize Satanské verše, která v jejich očích urážela Proroka a islám. Právě druhá a třetí generace britských muslimů se začala v rámci kolektivní identity více identifikovat s islámem a aktivně vystupovat, bránit se a domáhat se stejných práv jaké měly ostatní náboženské skupiny ve státě. Touto chvílí se z „neviditelné“ skupiny stala skupina, která začala být považována za nejproblematictější v zemi. A začalo dělení společnosti na „my“ a „oni“.

Španělská muslimská společnost je výrazně mladší než britská a méně emancipovaná i přes dosažená práva z roku 1992, která se jim často nedaří implikovat do praxe a zůstávají tak pouze na úrovni psaného zákona.

Muslimové se začali usazovat v Británii v 50-60. letech 20. století, zatímco hlavní příchod muslimů do Španělska nastal až v 80. letech a

hlavní boom přišel po roce 2000. Navíc většina španělských muslimů spadá do kategorie imigrant-cizinec a nemá volební práva.

5. 1 .4. Muslimové a stát

V roce 1976 byl ve Velké Británii vyhlášen zákon proti rasové a etnické diskriminaci (RRA). Zákon neobsahoval ochranu proti náboženské diskriminaci, přesto jím byli chráněni Židé a sikhové, kteří byli klasifikováni jako homogenní etnické skupiny. Muslimové se v této době právní ochrany od státu nedočkali, i když o ni usilovali.

Ve Španělsku byla situace odlišná a muslimové zde dosáhli v relativně krátké době velkých práv. V roce 1978 byla vyhlášena ústava garantující náboženské svobody a spolupráci s tzv. historicky „zakořeněnými“ náboženstvími (islámem, protestantismem a judaismem). V roce 1980 byl vyhlášen zákon deklarující, že žádné náboženství nesmí být cílem diskriminace a zaručoval možnost obdržet islámskou výuku ve veřejných školách. Dále zákon deklaroval, že náboženství jedince se nesmí stát důvodem pro diskriminaci před státem a v zaměstnání.

Obdobného výsledku bylo dosaženo v Británii až o osmnáct let později v roce 1998, kdy byl přijat zákon o lidských právech (HRA), který garantoval náboženskou svobodu a svobodu náboženské praxe v rámci veřejného pořádku. Až v roce 2003 byl přijat zákon zakazující přímou i nepřímou diskriminaci založenou na náboženské víře jedince při přijímání do zaměstnání.

V roce 1992 byla uzavřena dohoda o spolupráci mezi *Comisión Islámica de España* (CIE) a státem a je považována za nejširší právní rámec pro uznání islámu a muslimů v rámci zemí Evropské unie. Dohoda se stala klíčovou pro uznání muslimů a islámu ve státě a garantovala jim řadu právních opatření, aby mohli svobodně a bez překážek praktikovat svou víru. V roce 2000 byl přijat zákon o právech

a povinnostech cizinců zahrnující i antidiskriminační opatření. Tento zákon je důležitý pro většinu španělských muslimů, protože většina z nich má stále status imigrant-cizinec.

Takto širokou právní ochranu islámu a muslimů garantovanou státem britští muslimové zdaleka nedosáhli. Teprve v roce 2006 proběhla novelizace zákona RRA z roku 1976, po které britští muslimové volali od doby jeho vzniku. Novelizace zavedla za protiprávní podněcování k náboženské nenávisti. Ve stejném roce byl implementován zákon o rovnosti *Equality Act*, který staví mimo zákon diskriminaci na náboženské víře v oblasti poskytování služeb a zboží. V roce 2010 byl přijat další zákon o rovnosti *Equality Act*, který vyhlásil rovnost jedince v zaměstnání, soukromých i veřejných službách bez ohledu na jeho pohlaví, rasu, zdravotní handicap, sexuální orientaci, víru a věk.

Španělští muslimové dosáhli zásadních práv v relativně krátké době v letech 1978-1992. A přestože pobírají největší právní ochranu mezi muslimskými komunitami v zemích Evropské unie, jsou stále diskriminováni a jsou jim upírána práva garantovaná státem a ústavou. Např. je jim bráněno ve výstavbách mešit, islámských hřbitovů, zakládání halal řeznictví, poskytování výuky islámu ve veřejných školách...

Přestože britští muslimové jsou v tomto ohledu mnohem méně chráněni zákonem, paradoxně se nesetkávají tak často s problémy získat povolení pro stavbu mešity, zakládání halal řeznictví, islámských center...

5. 2. Islamofobie

5. 2. 1. Úvod

Základy islamofobie se ve velké Británii a Španělsku začaly budovat a upevňovat v odlišné době a za jiných podmínek.

Ve Španělsku se utvořil silný anti-islámský a anti-muslimský diskurz během osmi století muslimské / arabské / berberské nadvlády (8.-15. století) a za hlavní období by se dala považovat doba odstartování reconquisty v roce 1492. Reconquista sebou přinesla koncept hispanidad, jazykově (španělština), nábožensky (katolictví) a kulturně homogenní společnosti bez jakýchkoliv cizích kulturních, jazykových a náboženských příměsí. Pokud by cokoliv mělo ohrozit či poskvřnit homogennost této čisté hispánské katolické kultury, je potřeba se vůči tomu vymezit a zabránit možné infiltraci. Nepřítelem par excellence se stali muslimové a islám. Muslimové začali být hromadně označováni jako „Moros“ (Maurové). Vytvořil se diskurz nebezpečného, fanatického, barbarského, krutého, lascivního, líného a falešného Maura, vnitřního nepřítele, kterému se nedá věřit a je nutné ho vyhnat ze země a bránit ji proti němu, jeho víře a kultuře. Fenomén, který v tomto období ve Španělsku nastal, je nejčastěji označován za *maurofobii*, strach z Maurů. Stereotypy a předsudky předávané z generace na generaci a rozvíjené skrze století se udržely dodnes a jsou hodně využívány i v dnešním anti-muslimském a anti-islámském diskurzu. Islamofobní rétorika se ve Španělsku začíná znovu výrazně objevovat na přelomu 20. a 21. století s rostoucím počtem muslimů v zemi a jejich pozvolnou emancipací.

Ve Velké Británii se islamofobní diskurz dostává do popředí koncem 80. let 20. století s druhou a třetí generací muslimů narozených na britské půdě, kteří se na rozdíl od svých rodičů a prarodičů, začali aktivně domáhat práv a legální ochrany od státu.

Muslimové první generace byli vnímáni optikou etnika, rasy či národnosti a byli chápáni jako slabí a neschopní se bránit. Emancipace druhé a třetí generace vedla k vyšší viditelnosti muslimů, protože se začali domáhat stejných práv, jaké měly ostatní náboženské skupiny v zemi. Náhle se ze „slabých“, „pasivních“ a „neviditelných“ skupin muslimů dříve vnímaných skrze etnika a národnosti staly skupiny, které se začaly emancipovat a bránit a jejich společným jmenovatelem se stala jejich příslušnost k islámu. Tím se přesunula etnický a rasově motivovaná diskriminace a útoky k diskriminaci a útokům vycházejících z anti-islámských a anti-muslimských podnětů.

Španělská islamofobie vychází z historicky zakořeněné stigmatizace muslimů a islámu, která vyústila v sociálně konstruovanou dichotomii „my“ (nemuslimové/ Španělé/ katolíci) a „oni“ (muslimové / Maurové) má tedy mnohem delší tradici než britská verze islamofobie.

Společným rysem obou zemí je, že velký podíl na utváření islamofobního diskurzu a jeho šíření mají média, někteří politici a extrémně pravicové skupiny, kteří z různých důvodů používají islamofobní rétoriku a rozdmýchávají tak anti-islámské a anti-muslimské nálady ve společnosti. Média vyobrazují muslimy a islám převážně negativně a spojují je s tématy násilí, terorismu, utlačování žen, vraždy ze cti...

Předsudky a strach z muslimů a islámu šíří i někteří politici svými prohlášeními. Např. Když někteří britští politici prohlašují o muslimech, že si musí vybrat „britskou“ a ne „teroristickou“ cestu životem.²⁹⁸ Obdobně negativně a jako o problémových členech španělské společnosti se o muslimech vyjádřil bývalý španělský prezident katalánské autonomní vlády Jordi Pujol „*V Katalánsku stejně jako v jakékoliv evropské zemi, je snadné integrovat Poláky, Italy nebo*

---

²⁹⁸ Allen, Ch.; Nielsen, S., J. (2001): *Summary Report on Islamophobia in the EU after 11 September 2001*, EUMC, Vídeň, s. 29.

*Němce, ale stejného výsledku je obtíženo dosáhnout v případě arabských muslimů, i když se nejedná o fundamentalisty.*²⁹⁹ V podobném duchu mluví i bývalý předseda vlády José María Aznar, který po skončení funkce začal vyučovat na Georgetownské univerzitě, během svých přednášek pronesl „*Problémy Španělska s al-Kajdou začaly v 8. století, když bylo dobyto Maury a odmítlo ztratit svou identitu.*“ „... *Věřím, že jsme v čase války, jsou oni a my. Buď je zničíme my nebo oni zničí nás. Neexistuje žádná střední cesta.*“³⁰⁰

Média jsou pro majoritu společnosti hlavním a někdy také jediným zdrojem informací o muslimech a islámu a spolu s negativními vyjádřeními některých politiků a akademiků na stranu islámu a muslimů se vytváří silné islamofobní prostředí. Útočníci páchající islamofobní skutky jsou často motivováni a inspirováni tímto negativním diskurzem a cítí se být ke svým činům oprávněni.

K nárůstu anti-islámských a anti-muslimských manifestací a stigmatizaci muslimů výrazně přispěly i bombové útoky spáchané či inspirované teroristickou islamistickou organizací al-Kajdou 11. 9. 2001 v USA, 11. 3. 2004 v Madridu a 7. 7. 2005 v Londýně.

Další skupinou významně přispívající a záměrně šířící islamofobní rétoriku jsou extrémně pravicové skupiny, působící v obou zkoumaných zemích, které se v poslední době zaměřily zvláště na muslimy a islám. Ve Velké Británii patří k nejvlivnějším Britská národní strana (BNP) a ve Španělsku drží přední pozice strana *España 2000*.

Zlomovým okamžikem pro studium islamofobie se stala britská studie *Islamophobia: A Challenge for Us All* vypracovaná organizací The

---

²⁹⁹ Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, s. 236., dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.

³⁰⁰ Prado, A. : *La islamofobia como ideología dominante*, Rastros de Dixan, s. 37-64, s. 49., dostupné na: http://estudiscritics.files.wordpress.com/2011/02/abdennur_islamofobia1-rastros-de-dixan-pdf.pdf, 14. 2. 2013.

Runnymede Trust v roce 1997. Po vydání této studie se začal akademický svět více zajímat o tento fenomén, který nabral na intenzitě zejména po roce 2001 v souvislosti s teroristickými událostmi z 9/11 USA, 11 / 3 Madridu a 7 / 7 Londýně a vyhlášením války proti terorismu. Většina studií zabývajících se islamofobií, jejími příčinami, důsledky a dopady, které to má na celkovou společnost a vztahy mezi muslimy a nemuslimy, začaly vznikat až v několika posledních letech.

Ve Velké Británii je islamofobie v poslední době lépe monitorována než tomu bylo v minulosti a vznikla i řada studií zabývajících se různými aspekty tohoto fenoménu. I přes tento pokrok jsou islamofobní útoky stále nedostatečně evidované. Řada obětí neví, na koho by se měla obrátit, nevěří úředníkům či policii a žijí se svým strachem dál nebo mají tendenci útoky bagatelizovat a přehlížet.

Ve Španělsku je situace výrazně horší. Poprvé se explicitně pojem islamofobie objevuje ve španělské studii až v roce 2007 vydané španělskou nevládní organizací *SOS Racismo*, přestože řada vládních i nevládních španělských i zahraničních studií upozorňovala na rostoucí anti-islámské a anti-muslimské nálady v zemi. Řada útoků proti muslimům dříve označovaných za xenofobní, rasistické či anti-imigrantské jsou dnes předefinované na islamofobní. Přesto je stále tendence řadu útoků na jednotlivce či skupinu kvalifikovat spíše jako xenofobní či anti-imigrantské namísto islamofobních. Je to zejména kvůli tomu, že stále neexistuje oficiální celostátní registr či lokální registry, které by sbíraly, shromažďovaly a zpracovávaly informace o útocích vedených na jednotlivce a skupiny osob muslimské víry. O tuto činnost se pokouší nevládní organizace *SOS Racismo* a *Movimiento contra la intolerancia*, které se ale více zaměřují na anti-islámské než na anti-muslimské manifestace.

Ve Španělsku jsou nejlépe zdokumentované a zpracované islamofobní manifestace spojené nejvíce s demonstracemi majoritní společnosti, často za podpory lokálních vlád, proti výstavbě viditelných

islámských budov a zařízení (mešita, islámské centrum, halal řeznictví, islámské hřbitovy...) ve veřejném prostoru, zavádění islámské výuky do veřejných škol a proti zahalování dívek a žen ve veřejných prostorách.

Oproti tomu ve Velké Británii jsou výrazně lépe zpracované a dostupné informace jak o islamofobních případech fyzických a verbálních útoků páchaných jednotlivci i skupinou útočníků, tak i o případech anti-islámské manifestace.

5. 2. 2. Manifestace islamofobních verbálních a fyzických útoků vedených proti muslimům a jejich majetku jednotlivci i skupinou útočníků

Pokud porovnáme případy uvedené v této práci, které se udály a byly zaznamenány ve Velké Británii a Španělsku, mohlo by se mylně dojít k závěru, že ve Velké Británii jsou anti-muslimské útoky četnější, než je tomu ve Španělsku. Případů islamofobních verbálních a fyzických útoků je ve Španělsku popsáno méně než v Británii. Důvodem je prakticky neexistence cílené monitorace a zpracování těchto případů na celostátní úrovni a stále jakési zdráhání označit islamofobní útoky za islamofobní. Z tohoto důvodu je velmi těžké obě země porovnat, protože nelze určit, zda je nedostatek informací o anti-muslimské manifestaci ve Španělsku skutečným důvodem, proč je tak málo případů zaznamenáno, či jde o fakt, že tento druh islamofobní manifestace se ve Španělsku objevuje méně než ve Velké Británii. Je ale více pravděpodobné, že je to z důvodu nedostatečné monitorace těchto útoků a jejich časté chybné kvalifikaci za xenofobní, rasistické či anti-imigrantské namísto islamofobních.

Z dostupných informací z obou zemí lze usoudit, že anti-muslimská manifestace se projevuje skrze verbální a fyzické útoky různé intenzity a formy. Oběťmi se nejčastěji stávají jedinci, kteří dávají svou víru explicitně najevo. Nosí viditelné symboly víry, jako jsou např. různé formy zahalení u žen (hidžáb, niqáb, čádor), dlouhé vousy u

mužů, různé druhy islámského oděvu. Dále se útočníci zaměřují na osoby pohybující se poblíž mešit, islámských center či v oblasti muslimských čtvrtí. Obětí útoků se může stát i osoba, o které se útočník z nějakého důvodu domnívá, že je to muslim. Často kvůli „arabskému“ či „asijskému“ vzezření. Ve Španělsku bylo pozorováno více útoků na konvertity k islámu ve srovnání s případy ve Velké Británii. Ve Velké Británii je zase evidováno významně větší množství útoků cílených na muslimské domy a další majetek.

Útočníci v obou zemích používají téměř totožný diskurz při verbálních útocích. Jediný rozdíl je, že v Británii říkají „*zas**ný / á muslimo / muslimko / teroristo*“ a ve Španělsku „*zas**ný/ á Maure / Maurko / teroristo*“. Dalším společným znakem verbálních útoků je zastrašování a výhružky smrti.

Intenzita fyzických útoků se pohybuje přes strhávání šátků u žen, pošťuchování, ponižování, přes bití, kopání jedince a některé útoky jsou natolik brutální, že končí těžkým ublížením na zdraví či dokonce smrtí.

Řada útoků se odehrává v přítomnosti dětí. Ve Velké Británii byla zaznamenána řada případů, kdy se děti samy staly oběťmi útoků.

Lepší zpracování informací o útocích, útočnících i obětech ve Velké Británii, nám poskytuje lepší představu o tom, jaký je profil útočníků, obětí a jaké dopady mají útoky na jejich životy. Z výpovědí obětí islamofobních útoků vychází najevo, že někteří trpí posttraumatickou stresovou poruchou, depresemi, insomnií, úzkostmi a někteří mají i sebevražedné myšlenky. Někteří se po útocích či ze strachu z potenciálního útoku rozhodnou pro změnu životního stylu a opustí nošení islámského oděvu, pokrytí hlavy a muži si holi své vousy, aby na veřejnosti nepřitahovali nežádoucí pozornost. Výpovědi obětí islamofobních útoků ve Španělsku jsou zatím nedostatečné, ale lze předpokládat, že obdobné potíže nastávají i u nich.

Srovnat profily útočníků z obou zemí je takřka nemožné, protože jak již bylo zmiňováno, ve Španělsku je stále nedostatečná monitorace

útoků. V Británii vyšlo najevo, že neexistuje jednotný profil útočníka, protože útoky páchají muži i ženy různých věkových kategorií, ras i etnik, jde o jednotlivce i skupiny útočníků.

5. 2. 3. Podněcování k náboženské nenávisti extrémně pravicovými skupinami

Mezi nejvýraznější strany, které používají ve svých kampaních nenávistnou rétoriku zaměřenou na islám a muslimy, patří Britská národní strana (BNP) v Británii a *España 2000* ve Španělsku. Obě strany jsou kromě muslimů a islámu zaměřeny i proti přistěhovalcům obecně. Vystupují jako ochránci vlasti proti invazi nepřátel, kteří imigrují do země a berou místním rodilým Britům i Španělům práci, vysávají stát na sociálních dávkách, který pak nemá peníze pro místní občany a oslabují tak zemi. Obě strany se v poslední době zaměřily na muslimy a islám a ve svých kampaních, propagandách a protestech varují majoritní společnost před „hrozbou“, kterou islám a muslimové představují. Obě strany jsou ve svých kampaních agresivní a podněcují a vyvolávají islamofobní nálady ve společnosti a dichotomii společnosti na „my“ (nemuslimové) a „oni“ (muslimové). „Oni“ berou práci „našim“ lidem, „oni“ ohrožují „naši“ kulturu a tradice, „oni“ jsou „jiní“ „odlišní“, „oni“ „nás“ chtějí zaplavit mohutnou imigrací a zavést „svou“ kulturu, tradice a náboženství do „naší“ země a proto jsou tak nebezpeční. Kampaně jsou často doprovázeny sugestivním obrazovým materiálem ve formě fotomontáží a obrázků s islamofobním kontextem.

Obě strany využívají neznalosti a nedostatku věrohodných informací o islámu a muslimech u běžných občanů. Zaměřují se na oblasti s vysokou nezaměstnaností a využívají tak tíživých životních situací starousedlíků, kterým se prezentují jako jejich jediný ochránci a ochránci španělských a britských tradic a kultur. Obě strany pracují s vlasteneckou rétorikou a dosáhly vítězství v komunálních volbách.

Přesto lze vidět určité rozdíly. *España 2000* svou pozornost, zatím, soustřeďuje nejen na muslimy a islám, ale i na ostatní minority a přistěhovalce ve státě, zatímco BNP se v současné době soustředí téměř výlučně jen na anti-islámskou a anti-muslimskou manifestaci. *España 2000* je lokální strana působící v oblasti Katalánska, ale pomalu se rozšiřuje, oproti tomu BNP má celostátní charakter a pobočky po celé zemi. BNP se podařilo získat na svou stranu v boji proti islámu a muslimům i minoritní část hlasů sikhů a hinduistů.

5. 2. 4. Anti-islámské manifestace

Anti-islámské manifestace ve Španělsku a Velké Británii mají několik společných rysů. Cílem vandalů jsou nejčastěji mešity, islámská centra, islámské hřbitovy a halal obchody. Útoky se pohybují ve škále od sprejování grafitů na stěny budov, výhružky, zastrašování a urážky, přes kreslení prasečích hlav, házení vajec, kamenů a umisťování vepřového masa či vepřových hlav do posvátných prostor, ničení a znesvěcování Koránu a dalších posvátných textů, až po žhářské útoky.

V souvislosti s těmito útoky jde o příkladné islamofobní manifestace. Útočníci jsou si vědomi, že útočí na islámské objekty a záměrně je hanobí či znesvěcují. Kreslení prasečích hlav a použití vepřového masa je explicitní projev, že útočníci jsou znalí faktu, že vepřové maso je podle islámského učení zakázané a nečisté a proto ho cíleně používají. V psaných projevech vandalové urážejí a odsuzují muslimy a islám. Často je použit také motiv hákového kříže.

Výrazným rysem anti-islámské manifestace ve Španělsku jsou protesty a demonstrace proti založení a otevírání „viditelných“ mešit, muslimských center, hřbitovů a halal řeznictví, které jsou iniciované lokálními obyvateli a extrémně pravicovými organizacemi. Demonstrace jsou často podporovány lokálními vládami. Většina těchto demonstrací a protestů dopadne ve prospěch protestujících a muslimové si musí

složitě hledat lokality na okrajích měst a žádat o povolení k výstavbě znovu. To vše se děje navzdory tomu, že muslimové mají na výstavbu a zřizování mešit, islámských center, hřbitovů... právo deklarované ústavou a dohodou uzavřenou mezi CIE a státem v roce 1992. Ve Velké Británii tento druh manifestace není tak častý a rozšířený jako ve Španělsku.

6. Závěr

Hlavním cílem této práce byla analýza a následná komparace vývoje islamofobie a její anti-islámské a anti-muslimské projevy manifestované částí nemuslimské populace a také zjistit, jaký vliv a dopad mají na život muslimských minorit a na vztahy mezi muslimskou minoritou a nemuslimskou majoritou ve Španělsku a Velké Británii. V následujících řádcích budou shrnuty nejdůležitější poznatky vycházející z textu prezentovaného v této práci.

Studie *Islamophobia: A Challenge for Us All*, vydaná v roce 1997 britskou organizací The Runnymede Trust, se stala průkopnickou pro studium fenoménu islamofobie a vyvolala zájem o toto téma v akademických kruzích. Dalším zlomovým bodem se stávají teroristické útoky spáchané organizací al-Kajdou v USA 9. 11. 2001 a následné bombové útoky provedené či inspirované al-Kajdou v Madridu 11. 3. 2004 a v Londýně 7. 7. 2005. Teroristické útoky islamistických organizací v USA a Evropě přitáhly negativní pozornost k rozšiřující se muslimské populaci na evropské půdě a došlo k citelnému nárůstu anti-islámských a anti-muslimských manifestací. Ty lze zaznamenat i v předchozím období zejména v souvislosti s muslimskou imigrací, s muslimským uvědoměním a emancipací, ale nevyskytovaly se tak četně a v takovém rozsahu.

Alarmující nárůst islamofobních případů a jejich rozšíření napříč majoritní nemuslimskou společností podnítilo intenzivnější zaměření na výzkum příčin a důsledků fenoménu islamofobie, jeho vliv na kohezi společnosti a vztahy mezi muslimy a nemuslimy i na život a integraci muslimů do majoritní společnosti. Většina evropských studií vzniká až po roce 2004 a hlavní rozkvět zažívá v několika málo posledních letech. Kromě studií probíhají mezinárodní konference, na kterých jsou porovnávány výsledky studií z různých evropských států za účelem pochopit mechanismy islamofobie a vytvořit efektivní opatření k eliminaci tohoto závažného a nebezpečného fenoménu. Přes snahu zavádět opatření vycházející z doporučení vědců se nedaří fenomén islamofobie minimalizovat a naopak můžeme vidět stoupající a rozšiřující se trend islamofobních manifestací.

Situace ve Velké Británii a Španělsku zažívá nárůst islamofobních manifestací, které lze pozorovat i v ostatních evropských zemích.

První kontakty muslimů a Velké Británie se odehrávají v období koloniální správy Britů nad Indií. Hlavní příchod muslimů a jejich následné usazení v zemi nastává po 2. světové válce.

Španělsko získává první kontakty s muslimy v době vzniku muslimské říše Al Andalus (8. - 15. století). Po vyhnání *moriscos* v roce 1609 nežije oficiálně ve Španělsku žádný muslim, až do příchodu muslimských imigrantů v druhé polovině 20. století.

Obě země zažívají příchod muslimských imigrantů v druhé polovině 20. století, kteří přicházejí jako námezdní síla pro znovunastartování zničených ekonomik. V Británii v důsledku 2. světové války a ve Španělsku v důsledku občanské války a následného období diktatury. V Británii přichází první vlna pracovních imigrantů v 50. letech 20. století, zatímco do Španělska přichází první hlavní vlna až v 80. letech 20. století.

Ve Španělsku tvoří hlavní složku muslimské populace Maročané, kteří představují 70% všech muslimů a ve Velké Británii má 74%

muslimů asijský původ (pákistánský, bangladéšský a indický) a největší skupinu utvářejí Pákistánci (42,5%). Španělští i britští muslimové představují heterogenní společnosti složené z rozmanitých etnických, kulturních, národnostních skupin a skupin vyznávající různé směry islámu. V obou zemích převažuje sunnitský směr islámu a ší'ité tvoří pouze malé procento. Oblíbené jsou i súfijské směry islámu. Španělští muslimové představují 2,5 % z celkové španělské populace a britští muslimové 2,8% všech Britů. V obou zemích se muslimové koncentrují v hlavním městě a ve větších městských aglomeracích.

Výrazným rozdílem je „stáří“ britské a španělské muslimské komunity. Přestože Britové navázali kontakty s muslimy o deset století později než Španělé, je britská muslimská populace kontinuálně usazená v zemi déle a polovina britských muslimů má britské občanství a vznikly zde již třetí a čtvrté generace muslimů. Ve Španělsku se muslimové znovu začínají usazovat až v 80. letech 20. století a hlavní boom nastává až po roce 2000. Většina španělských muslimů nemá španělské občanství a požívá statut cizinec-imigrant.

Další zajímavý rozdíl je patrný u konvertitů. Ve Španělsku konvertují k islámu převážně rodilí Španělé, kteří byli původně ve valné většině katolíci a v islámu našli odpovědi na otázky, které hledali. Španělští konvertité k islámu byli první, kteří ve Španělsku začali žádat práva pro muslimy. V Británii tvoří hlavní skupinu konvertitů příslušníci afro-karibské komunity.

Hlavní muslimské španělské organizace jsou FEERI a UCIDE sjednocené v CIE a v Británii patří mezi nejvýznamnější MCB.

Španělští muslimové získali v roce 1992 nejširší právní ochranu a uznání muslimů a islámu v rámci zemí Evropské unie. Tyto práva se jim však nedaří implementovat do praxe a zůstávají tak víceméně pouze v rovině psaných zákonů. Přestože britští muslimové takových práv nedosáhli, jsou více emancipováni a daří se jim lépe prosadit své požadavky.

Pokud porovnáme fenomén islamofobie ve Velké Británii a Španělsku, dojdeme k závěru, že tradice anti-islámských a anti-muslimských manifestací a utváření negativního obrazu islámu a muslimů má delší tradici ve Španělsku. Tento fakt je způsoben vznikem muslimského státu na území dnešního Španělska a Portugalska v 8. století, který trval do roku 1492, kdy byla vyhlášena reconquista a následovalo vyhnání Židů, muslimů a Romů ze Španělska. Proces byl dovršen vyhnáním *moriscos* v roce 1609. V této době vzniká tradice *hispanidad* založené na konceptu čisté a neposkvrněné katolické a hispánské tradici a kultuře, která se vymezuje vůči všem ostatním kulturám, tradicím a náboženstvím. Nepřítele číslo jedna pak představují muslimové souhrnně nazývaní „*Moros*“. Koncept předsudků a stereotypů se předával z generace na generaci a je hojně využíván v současné anti-islámské a anti-muslimské rétorice a diskurzu.

V Británii se objevují předsudky vůči muslimům a islámu na konci 90. let 20. století, kdy se začíná objevovat první výrazná emancipační vlna muslimů a dochází ke změně etnický a rasově motivovaných útoků a diskriminace na anti-islámské a anti-muslimské útoky a diskriminaci.

V obou zemích přispívají ke vzniku a šíření islamofobních nálad média, která přinášejí negativní a stereotypní obraz muslimů. Média jsou pak často jediným nebo hlavním zdrojem informací o islámu a muslimech pro velkou část majoritní populace. Negativní mediální obraz muslimů a islámu je pak dále umocňován anti-islámským a anti-muslimským diskurzem některých britských a španělských politiků.

Další zdroj rozdmýchávající islamofobní nálady ve společnosti jsou extrémně pravicové organizace, které ve svých kampaních, pamfletech a demonstracích používají islamofobní diskurz a rétoriku. V Británii patří mezi nejvýraznější extrémně pravicové skupiny Britská národní strana a ve Španělsku *España 2000*.

Útočníci a vandalové páchající anti-islámské a anti-muslimské manifestace jsou inspirováni a poháněni právě tímto negativním mediálním a politickým diskurzem a diskurzem extrémně pravicových stran. Navíc se díky tomu cítí být v právu.

V důsledku teroristických událostí v USA (9. 11. 2001), Madridu (11. 3. 2004) a Londýně (7. 7. 2005), vyhlášení války proti světovému terorismu a neustále mediální masáže vyobrazující muslimy a islám v převážně negativních konotacích spojených s terorismem, útlakem žen, radikálními islamisty, vraždami ze cti... a výroků některých britských a španělských politiků, kteří používají anti-islámský a anti-muslimský diskurz, stejně jako malá část akademiků, to vše vedlo k prohloubení dělení společnosti na „my“ (nemuslimové) a „oni“ (muslimové). Mezi nemuslimskou majoritou se vytvořila atmosféra nedůvěry, podezřívání a strachu z muslimů a islámu. Odmítavý postoj majority pak může vést k vydělování se muslimské minority a uchylování se k větší religiozitě, která jim může poskytnout pocit soudržnosti, jedné ze skupinových identit a opory a možnost čelit negativním a stereotypním předsudkům a diskriminaci, které jsou vystavěni.

Např. Podle studie z roku 2004 80% Španělů vnímá muslimy jako autoritářské, 57% jako násilnické a 20% je pro vyhnání Maročanů ze státu. Studie Pew Center z roku 2008 poukázala na to, že Španělsko má nejvyšší počet obyvatel s negativním vnímáním islámu a muslimů v rámci zemí EU.

Ve Španělsku i Velké Británii dochází k anti-islámským a anti-muslimským manifestacím ze strany malého procenta majoritní společnosti. Oběťmi islamofobních útoků se stávají muslimské ženy, muži i děti a nejčastěji ti, kteří dávají příslušnost k víře viditelně najevo skrze nošení symbolů víry. Např. zahalení u žen, muži s dlouhými vousy, různé druhy islámského oděvu... Obětí se stávají i nemuslimové

považování z nějakého důvodu útočníkem / útočnickou za muslima / muslimku.

V obou zemích dochází k projevům anti-muslimské manifestace ve formě verbálních i fyzických útoků různé intenzity a podoby. Nejvážnější fyzické útoky končí těžkým fyzickým a psychickým poškozením oběti a nejhorší verze napadení končí až smrtí napadeného. V důsledku těchto skutečností přestávají někdy napadení nosit islámské oblečení, ženy si přestávají zahalovat vlasy, muži si stříhají své vousy, aby nepřitahovali pozornost útočníků. Řada obětí po útocích trpí posttraumatickým šokem, insomnií, depresemi, úzkostmi, které snižují kvalitu jejich života dočasně či trvale.

Z příkladů uvedených v této práci se zdá, že v Británii se odehrává výrazně více útoků na muslimské děti a muslimský majetek, než je tomu ve Španělsku. Ve Španělsku se zdá být zase více útoků vůči konvertitům k islámu.

Anti-islámské manifestace ve Španělsku a Velké Británii se v určitých bodech shodují. Cílem vandalů se stávají mešity, islámská centra a halal řeznictví. Nejčastějším projevem vandalství tohoto druhu je psaní výhrůžných či urážlivých grafitů a nápisů, kreslení vepřových hlav a nacistických symbolů, ničení a znesvěcování Koránu a dalších svatých textů islámu. Vandalové také často používají vepřové maso a vepřové hlavy, které umísťují do islámských budov a prostor. Nejvážnější verzí anti-islámské manifestace jsou žhářské útoky zakládané pomocí Molotovových koktejlů a petrolejových bomb. Pokud je poničení mešity či islámského centra většího rozsahu narušuje to chod komunity, která se nemá kde scházet, modlit a slavit společně svátky a významné události. Zastrasování a útoky na islámské cíle mohou také způsobit psychické i fyzické potíže u muslimů, kteří spadají do komunity, již se útoky týkají.

Výrazným rozdílem je, že ve Španělsku se anti-islámská manifestace nejčastěji projevuje protesty a demonstracemi proti snaze

muslimů vybudovat „viditelné“ zázemí pro praktikování své víry. Pokud muslimové chtějí postavit či otevřít mešitu, islámské centru či halal řeznictví téměř vždy se zvedne vlna odporu ze strany lokálních nemuslimských obyvatel, kteří se tomu snaží zabránit. Protesty nemuslimských obyvatel jsou často úspěšné, přestože muslimové mají ze zákona z roku 1992 na budování zázemí pro praktikování své víry právo. Stejný problém nastává při žádosti vytvořit islámský hřbitov. Těch je ve Španělsku tak málo, že jsou rodiny nuceny posílat těla svých zemřelých do zemí původu, pokud chtějí, aby byli pohřbeni podle islámského ritu. Tento druh anti-islámské manifestace není ve Velké Británii tak častý a rozšířený.

7. Seznam použité literatury a pramenů

7.1 Knihy a odborné články

- Abella Vázquez, C., M. (2007): *La aparición de los discursos sobre el multiculturalismo en España: el debate del velo en la prensa escrita*, Athenea Digital, n. 11, p. 83-103.
- Baršová, A.; Barša, P. (2005): *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*, Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, Brno.
- Bezunartea, P.; Manuel López, J.; Tedesco, L. (2009): *Muslims in Spain and Islamic Radicalism*, MICROCON Policy Working Paper 8, Brighton, MICROCON.
- Conway, G. a kolektiv: (1997): *Islamophobia: A Challenge for Us All; Report of the Runnymede Trust: Commission on British Muslims and Islamophobia*, London: Runnymede Trust.
- Corrales, E., M. (2004): *Maurofobia/islamofobia y maurofilia/islamofilia en la España del siglo XXI*, Revista Cidob D'afers Internacionals, n. 66-67, p. 39-51, Fundació CIDOB.
- Fetzer, J.,S.; Soper, Ch.,J. (2005): *Muslims and the State in Britain, France and Germany*; Cambridge: Cambridge University Press.

- Field, C.D. (2007): *Islamophobia in Contemporary Britain: The Evidence of the Opinion Polls, 1988–2006*; Islam and Christian–Muslim Relations, v. 18, n. 4, 447–477, Routledge: Taylor and Francis Group.
- Githens-Mazer, J.; Lambert, R. (2010): *Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: a London Case Study*, European Muslim Research Centre, University of Exeter, Londýn.
- Hopkins, P., Gale, R. a kolektiv (2009): *Muslims in Britain: Race, Place and Identities*, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Lambert, R.; Githens-Mazer, J. (2010): *An introduction to a Ten Year Europe-Wide Research Project: Islamophobia and Anti-Muslim Hate Crime: UK Case Studies 2010*, European Muslim Research Centre.
- Marranci, G. (2004): *Multiculturalism, Islam an the Clash of Civilisation Theory: Rethinking Islamophobia*, Culture and Religion vol. 5, n. 1, UK: Taylor & Francis Ltd.
- Martín-Muñoz, G. (2010): *Unconscious Islamopohobia*, Human Architecture: Jurnal of the Sociology of Self-Knowledge, vol. VIII, n. 2, Fall 2010, p. 21-28.
- Meer, N. a kolektiv (2010): *Citizenship, Identity and the Politics of Multiculturalism: The Rise of Muslim Consciousness*, UK: Palgrave Macmillan.
- Mijares, L.; Ramírez, A. (2008): Ramon Llull and Islam, the Beginning of Dialogue / Ramon Llull y el islam, el inicio del diálogo: *The “Islamisation” of Immigration: Some Hypotheses about the Spanish Case*, Quaderns de la Mediterrània, n. 9, p. 190-194
- Moreras, J. (2009): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 1: Spain*, Leiden: Brill.
- Moreras, J. (2010): *Yearbook of Muslims in Europe Volume 2: Spain*, Leiden: Brill.
- Perceval, J.,M. (2012): *La islamofobia a debate: La genealogía del miedo al islam y la construcción de los discursos antiislámicos: Narrativas historiográficas: las estrategias del discurso a la hora de construir un sujeto «morisco» expulsable*, Cása Arabe, Palermo: Artés Graficas.
- Richardson, R. a kolektiv (2004): *Islamophobia, issues, challenges and action: A report by the Commission on British Muslims and Islamophobia*, London: Trentham Books.

- Rosón Lorente, J. (2010): *Discrepancies Around the Use of the Term "Islamophobia"*, Human Architecture: Journal of the Sociology of Self-Knowledge, VIII, vol. 2, FALL 2010, p. 115-128.
- Tarrero-Alonso, O. (2010): *Monografía: "Islamismo radical en España"*, Escuela Superior de las Fuerzas Armadas. , Španělsko: CESEDEN
- Webner, P. (2005): *Islamophobia: Incitement to Religious Hatred: Legislating for a New Fear?*, Anthropology Today: Policy and Islam, v. 21, n. 1, p. 5-9.
- Zapata-Barrero, R. (2006): *Multiculturalismus, Muslims and Citizenship: A European Approach: The Muslim community and Spanish tradition: Maurophobia as a fact, and impartiality as a desideratum*, UK: Taylor and Francis Group.
- Zapata-Barrero, R.; Zaragoza, J.; de Witte, N. (2009): *Diversity, Migration, and Citizenship. Approaches for Diversity Management in 21st Century in Spain*, Španělsko: EMILIE.

7. 2. Elektronické zdroje

- *A Message from British National Party Leader Nick Griffin MEP*, dostupné na: <http://www.bnp.org.uk/introduction>, 2. 3. 2013.
- *After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predikament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain, 6th PCRD of European Commission*, dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf., 10. 2. 2012.
- Agirre, A. a kolektiv (2010): *Informe Anual 2010: Sobre el racismo en el Estado español*, Tercera Prensa: Hirugarren Prentsa S.L.
- Allen, Ch. (2007): *The „first“ decade of Islamophobia: 10 years of the Runnymede Trust report: „Islamophobia: a challenge for us all“*, UK, dostupné na: http://www.euromedalex.org/sites/default/files/Decade_of_Islamophobia.pdf, 10. 2. 2012.
- Allen, Ch. (2010): *An Overview of Key Islamophobia Research, National Association of Muslim Police (NAMP)*, dostupné na: <http://www.amnestypolizei.de/d/wpcontent/uploads/Muslime+Poliz.pdf>, 24. 10. 2012.

- Allen, Ch.; Nielsen, S., J. (2001): Summary Report on Islamophobia in the EU after 11 September 2001, Videň: EUMC.
- Allen, Ch. (2007): *9. Islamophobia and its consequences*; In: *European Islam: Challenges for Public Policy and Society*, Brusel: CEPS, s. 148, dostupné na: mercury.ethz.ch/serviceengine/Files/ISN/.../8_Islamophobia.pdf, 10. 2. 2012.
- Ansari, H. (2002): *Report: Muslims in Britain*; Minority Rights Group International; dostupné na: http://www.wnss.agh.edu.pl/other/materialy/90_2011_03_31_10_03_41_MRG%20muslimsinbritain.pdf, 4. 2. 2013.
- Astor, A. (2009): *“¡Mezquita No!”: The Origins of Mosque Opposition in Spain.*, Gritim: Working Paper Series, n. 3, Univerzita Pompeu Fabra.
- *BNP and far-right candidates: general election 2010*, dostupné na: <http://www.hopenothate.org.uk/2010/general/>, 2. 3. 2012.
- Bristow, T. (2011): *Hate crime probe after pig’s head thrown at Southport Mosque*, dostupné na: <http://www.southportvisiter.co.uk/southport-news/southport-southport-news/2011/07/21/hate-crime-probe-after-pig-s-headthrown-at-southport-mosque-101022-29090392/>
- Buaras, A. (2008): *Pig head thrown in Muslim house*, dostupné na: <http://www.muslimnews.co.uk/paper/index.php?article=3691>, 4. 3. 2013.
- Caresche, A.; Da Costa Dias, C. (2010): *El Islam: Una realidad social en España: Análisis de la situación del Islam en la sociedad española*, Liga española pro derechos humanos, dostupné na: http://www.ligaproderrechoshumanos.org/documentos/informe_islam.pdf, 5. 5. 2012.
- Cesari, J. a kolektiv (2006): *Secularization and Religious Divides in Europe: Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamofobia is more a predikament than a explanation*, 6th PCRD of European Commission, dostupné na: <http://www.libertysecurity.org/article1167.html>, 20. 10. 2012.
- *Defining Islamophobia*, dostupné na: <http://www.fairuk.org/docs/defining%20islamophobia.pdf>, 24. 10. 2012
- *Desestimada la denuncia de la Plataforma Ciudadana contra la Islamofobia*, dostupné na: <http://espana2000.org/?p=1289>, 1. 4. 2013.

- *Desestimada la denuncia de la Plataforma Ciudadana contra la Islamofobia*, dostupné na: <http://espana2000.org/?p=1289>, 1. 4. 2013.
- dostupné na: <http://espana2000.org/wp-content/uploads/2012/11/islam-no-espa%C3%B1a2000.jpg>, 1. 4. 2013.
- dostupné na: <http://espana2000.org/wp-content/uploads/2012/11/mezquitas-ni-una-mas-espa%C3%B1a2000-alcala-de-henares.jpg>, 1. 4. 2013.
- dostupné na: <http://espana2000.org/wp-content/uploads/2012/11/mezquitas-ni-una-mas-espa%C3%B1a2000-alcala-de-henares.jpg>, 1. 4. 2013.
- dostupné na: <http://slovník.seznam.cz/es-cz/word/?q=moros&id=ch-rxUtSoSk>=, 24. 3. 2013.
- dostupné na: http://www.euro-islam.info/wp-content/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.
- dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_a
- dostupné na: <http://www.hopenothate.org.uk/hate-groups/>, 2. 3. 2013.
- dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/museucitiesuk_20080101_0.pdf., 14. 2. 2013.
- *El Partido*, dostupné na: http://espana2000.org/?page_id=37, 1. 4. 2013.
- *Equality act 2010*, dostupné na: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/15/section/10>, 23. 2. 2013.
- EUMC (2006): *Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia*, s. 71., dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdf, 20. 10. 2012.
- EUMC (2006): *Perceptions of Discrimination and Islamophobia: Voices from Members of Muslim Communities in the European Union*, s. 54., dostupné na

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/182Perceptions_EN.pdf, 21. 10. 2012.

- *F.A.I.R., Forum Against Islamophobia and Racism: Research Data: Islamophobic Incident*, dostupné na: <http://www.fairuk.org/research/FAIRukResearchDataIslamophobicIncidentLog.pdf>, 25. 2. 2013.
- Fernández García, B.: a. La construcción de la opinión pública en la comunidad musulmana de España, dostupné na: http://www.aecpa.es/uploads/files/congresos/congreso_09/grupo-trabajo/area04/GT01/04.pdf, 14. 3. 2013.
- *First Man In Britain Evicted For Being Racist*: <http://slashnews.co.uk/news/2004/08/02/283/FirstMan-In-Britain-Evicted-For-Being-Racist>, 25. 2. 2014.
- *Four arrests over Stoke-on-Trent mosque arson*, dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/ukengland-stoke-staffordshire-11911441>, 2. 3. 2013.
- *FRA (2010): Experience of discrimination, social marginalisation and violence: A comparative study of Muslim and non-Muslim youth in three EU Member States*, Belgie, dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1202-Pub-racism-marginalisation_en.pdf, 23. 10. 2012.
- Gee, Ch. (2011): *Quran 'desecrated' in Chorley mosque attack*, dostupné na: http://www.lancashiretelegraph.co.uk/news/9046828.Qurandesecratedin_Chorley_mosque_attack/
- González, M. (2011): *El racismo ensucia Zaramaga con pintadas, insultos y esvásticas contra la mezquita y los musulmanes*, dostupné na: <http://www.noticiasdealava.com/2011/07/24/sociedad/euskadi/el-racismo-ensucia-zaramaga-con-pintadas-insultos-y-esvasticas-contra-la-mezquita-y-los-musulmanes>, 2. 4. 2013.
- Graffiti and 'ham cross' outside Muslim home in Bingham, dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-nottinghamshire-20657244>, 4. 3. 2013.
- Guillamón, J. (2010): *Un marroquí es quemado con aguafuerte en las proximidades de la mezquita*, dostupné na: <http://www.laverdad.es/albacete/v/20100409/albacete/marroqui-quemadoaguafuerte-proximidades-20100409.html>, 1. 4. 2013.

- Harter, P. (2010): *Immigration and economy fuel Spanish anxiety*, dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/mobile/programmes/from_our_own_correspondent/9074463.stm, 1. 4. 2013.
- Human Rights First (2008): *Violence Against Muslim: Hate Crime Survey*, dostupné na: <http://www.humanrightsfirst.org/wp-content/uploads/pdf/FD-081103-hate-crime-survey-2008.pdf>, 5. 2. 2013.
- Hussain, S.; Choudhury, T. (2007): *Muslims in the EU: Cities Report: United Kingdom: Preliminary research report and literature survey*; Open Society Institute, EU Monitoring and Advocacy Program, dostupné na: http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/muse_ucitiesuk_20080101_0.pdf, 14. 2. 2013.
- Choudhury, T. a kolektiv (2006): *Perceptions of Discrimination and Islamophobia: Voices From Members of Muslim Communities in The European Union*, EUMC, dostupné na: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/182Perceptions_EN.pdf, 21. 10. 2012.
- *Iraqi woman attacked in street*: dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/london/4074647.stm, 25. 2. 2013.
- Kolektiv autorů (2010): *La Imagen del Mundo Árabe y Musulmán en la Prensa Española*, Fundación Tres Culturas del Mediterráneo, dostupné na: <http://www.tresculturas.org/secciones/publicaciones/cientifica/docs/Informe%20CICAM.pdf>, 7. 6. 2012.
- *La mezquita de Onda denuncia un intento de incendio de su centro*, dostupné na: http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/09/25/valencia/1348592746_935201.html, 2. 4. 2013.
- *Legislation Affecting Muslims*, dostupné na: http://www.salaam.co.uk/themeofthemonth/september03_index.php?l=6#eq, 23. 2. 2013.
- López, F.; B. (2011): *Towards a definition of Islamophobia: a approximations of the early twentieth century*, Ethnic and Racial Studies Journal, Ver.1, Nov. 2011, dostupné na: http://peer.ccsd.cnrs.fr/docs/00/64/51/04/PDF/PEER_stage2_10.1080%252F01419870.2010.528440.pdf, 20. 10. 2012.

- Martín-Muñoz, G (2000): *El Ejido o el fracaso de una política*,
dostupné na:
http://elpais.com/diario/2000/02/10/opinion/950137204_850215.html, 30. 3. 2013.
- Martín-Muñoz, G. (2003): “*European Muslims and the Secular State in a Comparative Perspective*”: *Session IV: Islam and European Urban Life Mapping the Muslim Leadership in Spanish Urban Centers*, G.S.R.L., dostupné na:
http://www.arabphilosophers.com/English/discourse/eastwest/Secularism/Final_ICDEI_Symposium.pdf, 22. 9. 2011.
- McClintock a spol. (2007): *Islamophobia: 2007 Hate Crime Survey*, Human Rights First, New York, dostupné na:
http://www.humanrightsfirst.org/wp-content/uploads/pdf/07601-discrim-hc_islamophobia-web.pdf, 5. 2. 2013.
- Mijares, L.; Ramírez, A. (2008): *Mujeres, pañuelo e islamofobia en España: Un estado de la cuestión*, Anales de Historia Contemporánea, n. 24, dostupné na:
<http://revistas.um.es/analeshc/article/view/53911>, 20. 10. 2011.
- Moreras, J. (2002): *Muslims In Spain: Between The Historical Heritage And The Minority Construction*, The Muslim World, Vol. 92, dostupné na:
<http://www.hartsem.edu/sites/default/files/macdonald/articles/morerasart1.pdf>
- Mix, D., E. (2011): *Muslims in Europe: Promoting Integration and Countering Extremism: Spain: The Muslim Population in Spain*, CRS Report for Congress.
- *Mosque attacked in Reading*, dostupné na:
<http://www.muslimnews.co.uk/index/press.php?pr=165>, 2. 3. 2013.
- Movimiento contra la intolerancia (2007): *Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2007: Populismo Xenófobo y Racismo Criminal en Europa*, dostupné na:
www.oberaxe.es/files/datos/.../e2007completo.pdf, 30. 3. 2013.
- Movimiento contra la intolerancia (2011): *Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2011: Populismo Xenófobo y Racismo Criminal en*

Europa, dostupné na: <http://www.cuartopoder.es/wp-content/uploads/2012/09/RAXEN-Especial-2011-Completo.pdf>.

- Movimiento contra la intolerancia (2011): *Informe Raxen: Racismo, Xenofobia, Antisemitismo, Islamofobia, Neofascismo, Homofobia y otras manifestaciones relacionadas de Intolerancia a través de los hechos: Especial 2011: Populismo Xenóforo y Racismo Criminal en Europa*, dostupné na: <http://www.cuartopoder.es/wp-content/uploads/2012/09/RAXEN-Especial-2011-Completo.pdf>
- Muir, H. (2004): *Boy, 14, beat Muslim student in racist attack*, dostupné na: <http://www.guardian.co.uk/uk/2004/nov/30/race.ukcrime>, 25. 2. 2013.
- *Muslims call for more Muslim cemeteries in Spain to avoid repatriating bodies*, dostupné na: <http://www.euroislam.info/2012/07/05/muslims-call-for-more-muslim-cemeteries-in-spain-to-avoid-repatriating-bodies/>, 2. 4. 2013.
- Nye, C. (2013): *Family quits Bingham after anti-Muslim attacks*, dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-nottinghamshire-21265496>, 4. 3. 2013.
- Nyman, S., A. (2005): *Intolerance and Discrimination against Muslims in the EU: Developments since September 11*, International Helsinki Federation for Human Rights, Vídeň, dostupné na: <http://www.art1.nl/nprd/factsheets/Intolerance%20against%20muslims%20in%20the%20EU%2003-2005.pdf>, 4. 2. 2013.
- Open Society Institute 2002: *Monitoring Minority Protection in the EU: The Situation of Muslims in the UK*, dostupné na: <http://mcb.org.uk/downloads/osi.pdf>, 23. 9. 2011.
- Ortuño Aix, J. M. (2006): *Securitization and Religious Divides In Europe Muslims In Western Europe After 9/11: Why the term Islamophobia is more a predicament than an explanation: Report on Islamophobia in Spain*, 6th PCRD of European Commission, dostupné na: http://www.euroislam.info/wpcontent/uploads/pdfs/securitization_and_religious_divides_in_europe.pdf, 10. 2. 2012.
- *Police probe far-Right links to 'poison packages' at mosques*, dostupné na: <http://www.standard.co.uk/news/police-probe-farright-links-to-poison-packages-at-mosques-6412574.html>, 2. 3. 2013.

- *Por los derechos de las mujeres*: <http://espana2000.org/wp-content/uploads/2012/09/contra-las-imposiciones-del-islam.jpg>, 1. 4. 2013.
- Prado, A.: *La islamofobia como ideología dominante*, Rastros de Dixan, dostupné na: http://estudiscritics.files.wordpress.com/2011/02/abdennur_islamofobia1-rastros-de-dixan-pdf.pdf, 14. 2. 2013
- *Protect children: fight grooming gangs*: <http://www.bnp.org.uk/resources/leaflet>, 2. 3. 2013.
- *Racism Cuts Both Ways: The Scandal of Our Age*, s. 6, dostupné na: http://www.bnp.org.uk/PDF/racism_cuts_both_ways.pdf, 2. 3. 2013.
- *Racist jobs vandalise Muslim graves*, dostupné na: <http://www.manchestereveningnews.co.uk/news/local-news/racist-jobs-vandalise-muslim-graves-935499>, 2. 3. 2013.
- *Radical Right in Spain Still Mostly Underground*, dostupné na: <http://www.theworld.org/2012/11/radical-right-spain/>, 1. 4. 2013.
- Ramberg, I. a kolektiv (2004): *Islamophobia and its consequences on Young people*, Budapešť: Directorate of Youth and Sport of the Council of Europe, dostupné na: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Publications/Islamophobia_consequences_young_people_en.pdf, 21. 10. 2012.
- Richardson, R. (2012): *Islamophobia or anti-Muslim racism-or what?-concepts and terms revisited*, dostupné na: <http://www.insted.co.uk/anti-muslim-racism.pdf>, 20. 10. 2012.
- Rosón Lorente, F., J.; Dietz, G. (2010): *El “retorno del Islam” y la apropiación del patrimonio en el Albayzín de Granada (España): un barrio multicultural entre la etnificación de la diversidad religiosa y la gentrificación turística*, dostupné na: http://www.academia.edu/377679/El_retorno_Del_Islam_Y_La_Apropiacion_Del_Patrimonio_En_El_Albayzin_De_Granada_Espana_Un_Barrío_Multicultural_Entre_La_Etnificacion_De_La_Diversidad_Religiosa_, 5. 5. 2012.
- *Shock after 'fire attack' on mosque*, dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/scotland/1576587.stm, 2. 3. 2013.

- *Spain's Many Muslims Face Dearth of Mosques*, dostupné na: http://www.nytimes.com/2008/03/16/world/europe/16spain.html?pagewanted=all&r=0?_ Spain's Many Muslims Face Dearth of Mosques, 30. 3. 2013.
- *Vandals Attack Islamic Centre in Surrey*, dostupné na: <http://www.islamophobiatoday.com/2012/08/08/vandalsattackislamic-centre-in-surrey/>, 2. 3. 2013.
- *Vandals desecrate Muslim graves in High Wycomb*, dostupné na: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-beds-bucks-herts13169073>, 2. 3. 2013.
- *Vandals desecrate Muslim graves*, dostupné na: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/leicestershire/2941937.stm, 2. 3. 2013.
- *Violencia de género, un fenómeno ligado a la inmigración*, dostupné na: <http://espana2000.org/?p=1135>, 1. 4. 2013
- *What is the British National Party?*, dostupné na: <http://www.hopenothate.org.uk/hategroups/bnp/>, 2. 3. 2013.
- Woehrel, S. (2005): *Muslims in Europe: Integration Policies in Selected Countries: Spain*, CRS Report for Congress, Congressional Research Service, dostupné na: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33166.pdf>, 23. 3. 2013.
- Zapata Barrero, R. (2006): *Immigration to Spain: The Case of Moroccans, Report prepared for the Research Project: MIGSYS Immigrants, policies and migration systems: An ethnographic comparative approach*, dostupné na: http://www.criec.uqam.ca/Page/Document/textes_en_lignes/ZapataMIGSYS_Spain_Moroccans_20_July_2006.pdf, 12. 5. 2012.
- Zapata-Barrero, R. (2006): *Report Spain: Moroccan immigration: key events, practices, perceptions, and policies*, MIGSYS-REPORT SPAIN, dostupné na: http://www.upf.edu/gritim/_pdf/griip-migsys_first_spanish_report.pdf, 12. 5. 2012.
- Zapata-Barrero, R.; de Witte, N. (2007): *WP2 Spanish report on migration and multiculturalism discourses*, Report prepared for the project A European Approach to Multicultural Citizenship. Legal Political and Educational Challenges, EMILIE, dostupné na: http://www.upf.edu/gritim/_pdf/griip-emilie_wp2.pdf, 20. 1. 2013.

8. Resumé

This Master's thesis deals with the phenomenon of Islamophobia and with its anti-Islam and anti-Muslim manifestations in Great Britain and Spain.

The aim of this thesis is to present an analysis of the development of the phenomenon of Islamophobia and its anti-Islam and anti-Muslim manifestations in Great Britain and Spain. The thesis also presents an analysis of the impact and consequences of the phenomenon on British and Spanish Muslim communities and on the relationship between the mainstream population and Muslim minorities. Finally, the results of the analyses of the situation of Islamophobia and its consequences in both countries are compared.

The first part of the thesis puts into context background information on the history and development of the phenomenon of Islamophobia, generally. Moreover, it offers various definitions of Islamophobia.

The second part has two main chapters. The first one deals with the issue of Islamophobia and the Muslim presence in the historical context of Great Britain, the main British Muslim organizations, Muslim consciousness and the relationship between Muslims and state. The second one is focused on the phenomenon of Islamophobia and offers examples and evidence of anti-Muslim and anti-Islam manifestations in Great Britain. This chapter also addresses the issue of the British National Party, which is one of the main ultra-right parties which stirs up Islamophobic feelings in the society.

The third part of the thesis presents the situation of Islamophobia in Spain and uses the same structure as the second part dealing with Great Britain, as described above.

The fourth part offers a comparison: it highlights the similar and, on the other hand, the different characteristics of the phenomenon and its manifestations in both countries.